

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS — Izhaja štirinajstrednjo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/I, telefon 22-284 — Poštni predal 355-VII.

Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din — Št. tek. računa: 501-8-26/1.

Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 5. MAJA 1972

LETO XXIII. — ŠT. 9

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Protiustavna izbirnost

Minimalne učne norme — pogoj za neizbirno osnovno šolo

Kaj je najbolj nevzdržno v naši sodobni osnovni šoli

Največje zlo našega osnovnega šolstva, ki ima mnogostranske in dalekosežne, neposredne in posredne negativne posledice, tako za posameznika kot za družbo, je njena protiustavna izbirnost, saj z izbimo osnovno šolo ne rušimo samo funkcionalnih temeljev osnovnega šolstva, temveč posredno celoten šolski sistem.

Da je postala naša sodobna osnovna šola izrazito izbirna, dokazujejo zlasti splošno znani podatki o ponavljalnih in osnovnošolskem osipu, ki so že nekaj let predmet razprav od učiteljskih zborov na posameznih šolah, pedagoške službe, izobraževalnih skupnosti, SZDL in ZK, se do skupščinskih odborov in zborov.

Izbirnost naše sodobne osnovne šole, ki ima mnogostranske posledice, kot je samo ponavljajoče in osip, je torej vsepobno ugotovljena in dokumentirana resnica.

Zakaj je naša osnovna šola izbirna

Izbirnost neke šole pogojuje razmerje med učno zahtevnostjo šole in učno zmogljivostjo učenca.

Ce sta učna zahtevnost in učna zmogljivost usklajeni, je učna izbirnost neizbirna. V primeru, ko je učna zahtevnost večja od učne

zmogljivosti, je šola izbirna; če pa je učna zahtevnost manjša od učne zmogljivosti, je šola premalo zahtevna.

Osnovna šola, ki je ustavno zakonodajna, obvezna, splošno izobraževalna šola, bi morala biti po svoji imanentni funkciji neizbirna šola. To pomeni, da mora biti v osnovni šoli učna zahtevnost usklajena z učno zmogljivostjo. V neizbirni šoli je torej primarna učna zmogljivost in sekundarna učna zahtevnost, čeprav sta, tako učna zmogljivost kot učna zahtevnost v svoji dialektični interakcijski relaciji dinamični in ne statični kategoriji.

Vzrok za to, da je naša osnovna šola izbirna, je v tem, ker je učna zahtevnost večja od otrokove učne zmogljivosti. Ko govorimo o učni zahtevnosti in učni zmogljivosti, mislimo seveda na populacijske razsežnosti in ne na posameznega učenca.

Zakaj je v naši osnovni šoli učna zahtevnost večja od učne zmogljivosti učencev

Zato ker učne zmogljivosti slovenskega osnovnošolskega otroka sploh ne poznamo, ker je še nikdar nismo na metodološko ustrezen, se pravi na znanstven način ugotovili. In ker je ne poznamo, tudi nimamo splošno veljavnih in obveznih norm za učno zahtevnost v osnovni šoli; zato analogno tudi

ne moremo zagotoviti splošne neizbirnosti osnovne šole.

Merilo izbirnosti — minimalno raven učne zmogljivosti, smo prepustili subjektivni presoji posameznega učitelja. Vsak učitelj odloča sam zase, po svojih merilih, kdaj je učenec zadostil zahtevam za najnižjo pozitivno oceno, od katere pa je odvisna izbirnost, o je neposredno zlasti ponavljanje in osip. — Učitelji pa si te pristojnosti ne prilastijo samovoljno, temveč jim je vsiljena, zato seveda ne morejo biti odgovorni za posledice.

Kje je izhod za uravnoteženje učne zahtevnosti in učne zmogljivosti v osnovni šoli

Po odgovoru na to vprašanje sta se izoblikovali dve stališči: zagovorniki prvega stališča vidijo rešitev v spremembi zakonskih in drugih predpisov v zvezi z ocenjevanjem in napredovanjem učencev. Določevanje izbire učne zahtevnosti naj bi se naprej prepuščali subjektivnim merilom posameznih učiteljev, s predpisi pa bi sprostiti napredovanje učencev. Ta različica, ki pomeni tipično simptomatsko in ne vzročno rešitev, je s formalno pravnega vidika uresničljiva takoj.

— Zagovorniki drugega stališča vidijo rešitev v opredelitvi najnižje učnozmožljivostne rav-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pospešeno moramo sanirati srednje šolstvo

Kljub veliki decentralizaciji šolskega sistema so vendarle naše šole neposredno povezane z republiški ustanovami, ki delajo za napredek kulture in prosvete. Med takšne spada tudi republiški sekretariat za prosveto in kulturo. Ob nastopu službe na odgovornem mestu republiškega sekretarja za prosveto in kulturo vam, TOMAŽ BIZAJL, v imenu naših bralcev in uredništva čestitamo ter vas prosimo, da nam za časopis PROSVETNI DELAVEC odgovorite na naslednji vprašanje:

— Katere stopnje našega šolstva bi bilo kljub omejenim finančnim sredstvom nujno takoj sanirati?

Naj dam na zelo konkretno vprašanje tudi zelo konkreten odgovor. Pospešeno moramo sanirati srednje šolstvo. To pa ne pomeni, da je v osnovni šoli in višjih in visokih šolah vse v redu. Tudi tu bo treba še veliko storiti, da bomo zmanjšali napen v osnovni šoli in povečali produktivnost visokih šol.

Za podkrepitev trditve, da se moramo odločneje lotiti odprave napen v srednjih šolah, naj uvedem nekaj podatkov. V inštruiranih razvitih deželah je razmerje med zaposlenimi v srednjem izobrazbo 1:4-5, pri nas pa je to razmerje 1:2,5. Seveda pa ne gre le za razmerje, ki ga najdemo v razvitih in razvijajočih se tehnologijah, temveč tudi za potrebno povečanje številnosti študentov v naslednjem obdobju na fakultetah. Osnutek razvoja vzgoje in izobraževanja v Sloveniji predvideva povečanje vpisa na visoke šole iz 17.000 do 22.000 v letu 1975 in celo na 40.000 v letu 1985.

Ob tako velikih potrebah po kadrih s srednješolsko iz-

obrazbo pa lahko hkrati ugotovimo, da se naši srednješolci uče v stavbah, ki so v 40 % potrebne večjih popravil, 10 % pa je povsem dotrajanih.

Razmere v domovih učencev srednjih šol so še slabše kot v šolah. Pedagoškim in zdravstvenim zahtevam povsem ustreza le 20 domov (vseh domov je 59). Če hočemo, in to očitno hočemo, spremeniti tudi socialno sestavo naše srednješolske mladine v prid delavcev in podeželske mladine, bomo morali zgraditi, in to sorazmerno v kratkem času, še nekaj novih domov.

Iz teh skopih podatkov vidimo, da so smotri, ki si jih postavljamo in ki temelje na stvarnih potrebah po kadrih s srednješolsko izobrazbo, v precejšnjem neskladju s trenutnim stanjem na tem področju. Zato je sanacija srednjega šolstva nujen pogoj za naš nadaljnji hitrejši razvoj.

— Kakšno vlogo naj ima sekretariat za prosveto in kulturo med institucijami (republiška izobraževalna skupnost, zavod za šolstvo SRS, pedagoški inštitut), ki posvečajo svoje delo šolstvu?

— Kakšno vlogo ima pri sanaciji našega šolstva?

Gotovo je, da se vloga in naloge sekretariata za prosveto in kulturo ob ustanavljanju samoupravnih in drugih institucij na področju šolstva in kulture spreminjajo. Tako sekretariat ne opravlja le upravnih zadev s svojega področja, ki so mu določene z ustavo in drugimi za-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Subkultura in pedagoški vrhovi

O dveh stvarih bi rada povedala svoje mnenje v tem stavku. Razmišljala bi rada o knjigah. Dve sta izšli pri založbi Obzorja v Mariboru: Pavle Židar — Učiteljice in Ivo Zorman — Pedagoška komedija. Pri Mladinski knjigi v Ljubljani pa je izšel prvenec Lučke Petričeve Rumeni konj. Te tri knjige so prva stvar za kramljanje. Druga pa je članek v reviji zavoda za šolstvo Vzgoja in izobraževanje.

Zidarjeve Učiteljice razkrijava, skoro zrcalijo, usodo devetih prosvetnih delavcev, ki so ženske. Vse trije zaradi metod, ki so v tem poklicu izjemno razvite, metod za odvrivanje. Morda so Zidarjeve figure le slika tistih plasti naših učiteljic, ki „se puste“ odriniti. Nobena ni maščevalna, nobena dinamična, nobena ne upa tvegati. Vse so nekatere naplavine dogodkov, v katere se zapletajo ali v razredu ali v okolici ali ponoči. Iz te knjige me je najbolj pritegnil „Makarenkov“ odstavek: „Vsi tisti pedagoški bogovi so govo-

rili za razmere civiliziranega sveta — nič pa si niso izmislili za svet prekleth. Nobene rešitve. Nobene besede. Nobene misli. Svet prekleth je po njihovem najbrž treba odmisliiti ...“

Zormanova Pedagoška komedija je pravzaprav „komedija“ naše majhnosti. Čeprav je osrednja oseba učiteljica Marija, njena zgodba ni tipično učiteljska. Lahko bi se zgodila vsakemu dekletu, ki pride v okolje komaj urbanega mesteca, kjer staro še ni umrlo, novo se še ni rodilo. Toda hvala pisatelju Ivu Zormanu za pretesljivo zgodbo ubogega učenca, ki se gre utopiti. Morda bo le pomagala kateremu iz zadnjih klopi, da bo prepričal o svoji stiski s pogledom in pojavo, ne z besedo, ki je nima.

Lučka Petričeva s svojim prvencem Rumeni konj povsem nekritično preprosto zapiše razmere, v katerih je obiskovala srednjo šolo. (Danes pa ne bomo imeli šole, ker je počil kotel pri centralni kurjavi. Str.

206, ali str. 56: Učila jih je mala čmolasa, zelo domišljava profesorica, ki se je neprestano bahala. Norčevala se je iz deklet, jim dajala priimke kot „teslo, drvar, štor“ itd.)

V reviji Vzgoja in izobraževanje št. 6-7, letnik II., v sestavku Ane Tomič Ob reformi pouka matematike v osnovni šoli, lahko preberete na str. 10: „... 94,81 % učiteljev meni, da je učna snov ustrežna, 1,29 % učiteljev trdi, da je prelahka, in 4,00 % učiteljev meni, da je učna snov za naše učence pretežka. To izjavljajo predvsem učitelji, ki delajo na šolah s kombiniranim poukom in v krajih subkulturalnih območjih.“

Da so pisatelji kritično in brezobzorno plastični, je v naravi njihovega dela. Da mladostnik to opaža, prav tako ni nič posebnega. Nikakor pa ne razumem, da pedagoški svetovalec mirno ugotovi „subkulturalna območja“ in se ob tem niti malo ne ustavi. Ničesar ne na-

kaže. Prvi vtis: zdi se, da problema ne vidi.

Tako se mi to pisanje zadržuje v vrh Zormanove zgodbe otroka, ki je napravil, predpubertetni, samomor zaradi neodzivnosti okolice in ker je bil doma v „subkulturalni“ sredini doma, kraja in šole. Blodno se mi razrašča v Zidarjeve izgubljene Učiteljice, ki so se trudile v „subkulturalnih“ območjih krajevnih razmer, zato hlasti zbornic in v drugem odstavku tega pisanja citirane pomoči „pedagoških vrhov“. Končno v navno izpoved srednješolke, ki je bila sama s svojo bolečino ob babilni smrti, v razvojnih težavah dekliških skrivnosti in presenečena ugotovi „saj nimamo idealov. Nobenih!“ (str. 69).

Ob hladni ugotovitvi brez ene same somisli pedagoške svetovalke o težavah 4 % učiteljev na „subkulturalnih območjih“ se mi zdi „dobro“, da mladi nimajo idealov. Ideal je vzeti iz

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob bratski slovesnosti so se na Dobrovi srečali učenci šole iz Mahična (pri Karlovcu) z domačimi šolarji. Na sliki sta ravnatelja obeh šol (levo Branko ŠUŠTERŠIČ iz Mahična, desno Franc MALOVRH z Dobrove) ter predstavnici obeh šol v narodnih nošah — hkrati napovedovalki na skupni prireditvi.

Šola mora uresničevati družbeno poslanstvo

Osrednja tema na republiški konferenci SZDL Slovenije — 26. aprila — je bila: ustvarjanje boljših družbenih pogojev za razvoj otrok. Uvodoma so podarili, da kljub uspehom na tem področju ne dosegamo družbenega razvoja in materialnih zmogljivosti. Najbolj očitni primanjkljaji so na področju zdravstvenega varstva otrok, vzgojno varstvenih zmogljivosti, uvajanju celoletne male šole in drugih oblik. Vse to ustvarja nenehno razvoj otrok in njihovo odvisnost od socialnega položaja družine. To pa obvezuje Socialistično zvezo kot najbolj množično organizacijo, da bolj spodbuja k aktivnosti in razvoju samoupravnih odnosov na področju družbene skrbi za otroke, omogoča večjo učinkovitost in smotrnost pri načrtovanju ter usklajuje interese in pobude vseh zainteresiranih. V skrbi za

otroka je pomembno, da pridejo do veljave pobude občana — staršev, delavcev in delovnih organizacij, ki naj bi se na podlagi svojih in skupnih interesov dogovarjali ob pripravljenih programih. Take odnose pa lahko dosežemo le s samoupravnim dogovarjanjem v okviru interesnih skupnosti, kjer naj bi se v delegatskem sistemu neposredno srečevali nosilci interesa in odgovornosti za otroke.

Na konferenci so govorili tudi o problemih družbene vzgoje in skrbi za otroke, pri čemer so opozorili, da je otrok v šoli še vse preveč objekt vzgoje, in da si samoupravni odnosi v notranjem življenju šole le s težavo utirajo pot. Čuti se odsotnost pionirskih starejših svetov, šola pa bi imela širšo vzgojno funkcijo, če bi bile organizacije, društva in

občani bolj prizadevni pri reševanju tovrstne problematike. V odnosu do svoje organizacije so pionirji prepogosto pasivni, vse preveč jo predstavljajo, premalo pa usmerjajo in vodijo. Člani konference so opozorili tudi na to, kako slabo vplivajo na mladino slab tisk, nekatere TV oddaje in filmi. Vse premalo imamo objektov, prostorov in rekreacijskih površin za otroke, poseben problem pa je izrivanje baz za letovanja. Bogata razprava je v marsičem dopolnila uvodne misli z določenimi podatki, predvsem o zdravstvenem varstvu otrok, položaju otrok zdomcev, telesnem razvoju, prehrani in podobnem. Med drugimi se je Tina Tomlje zavzela za ukinitve 30 odstotnega pologa pri negospodarskih investicijah in davka na opremo

(Nadaljevanje na 2. strani)

O tem premalo govorimo

„MODERNIZACIJA ŠOLE IN VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEGA PROCESA MORA PRAVILOMA ZAČETI Z „MODERNIZACIJO“ UČITELJEV IN VZGOJITELJEV.“

To je citat iz uvoda v študijo Jožeta Valentinčiča **SISTEM STROKOVNEGA IZPOPOLNJEVANJA PROSVETNIH DELAVCEV**. Študijo je na svoji seji (prvi seji novo sestavljenega izvršnega odbora) obravnaval izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti. Študija zajema sistem izpopolnjevanja, pa tudi napredovanja in s tem, razumljivo, tudi nagrajevanja.

Slavko Grčar je v razpravi dejal, da je problem stimuliranja in napredovanja postal še posebno aktualen ob uresničevanju samoupravnih sporazumov. Prej je v šolah bil bolj ali manj avtomatičen način napredovanja — vendar čas, ki ga nekdo prebije v neki službi, ni avtomatičen pogoj za boljše delo. Naš sistem želi nagraditi delo, ki ga neka oseba ali šola odpravi. Za izredno uspešno delo bi uvedli posebne nazive, npr.: učitelj — mentor, učitelj — svetovalec in višji pedagoški svetnik. Naziv bi pomenil priznanje za sposobnosti pa tudi podlago za višje osebnostne dohodke. Seveda je ta sistem treba še izdelati. Izvršni odbor je soglašal s tem,

Subkultura

in pedagoški vrhovi

(Nadaljevanje s 1. strani)

zgodovine ali iz sedanjosti. Zgodovinske smo mladim menda priskrtili zaradi pomanjkanja pedagoškega čuta ali zaradi česa drugega. Naš svet pa ni tak, da bi ga človek ravno priporočal kot ideal. Zdi se mi, da sem sama iz „subkulture območja“. Kako nas je tiščalo socialno vprašanje! Tistim štirim odstotkom učiteljem, ki vlečejo naš zgodovinski voz pedagoškega dela v uspešno kolesnico nove matematike tudi v subkulture območjih, bi se rada poklonila. Potrpežljivi, osamljeni, odrinjeni, izkoriščani in neupoštevani so ti učitelji, ki delajo na tih milijon tisočkrat preklelih subkulture območjih, ki v tem prav nič ne uživajo in niso prav nič ponosna, da so subkulture.

Ah! Vilhar in Slovenske večernice. Ah! Toda takrat je ta uboga gmajna imela Slovenske večernice, ki so jih bodrile. Sedaj nima druge pedagoške pomoči kot samotno samotno občutek, da je subkultura. Menda nam ja ni odleglo, ker smo našli besedo „subkultura“! V času NOB ta območja niti malo niso bila SUBKULTURNA.

JOŽA ZAGORC

Šola mora uresničevati družbeno poslanstvo

(Nadaljevanje s 1. strani)

vrtec, ter poudarila finančni in politični pomen samoprispevka občanov, ki ga je uvedla že več kot polovica občin. Ivan Toličič je ocenil neenake možnosti otrok za razvoj in poudaril pomen predšolske vzgoje. Na razpravo dr. Franceta Perka, ki je dejal, da bi se morala SZDL zavzemati za legitimnost idejnega pluralizma v šoli, je Franc Stmčnik odgovoril, da šola ni idejna, svetovnonazorska ropanica, kjer bi lahko vsak po svoje stresal poglede. Šola mora biti znanstvena, njena naloga je uresničevati družbeno poslanstvo, to pa je marksistični znanstveni pogled na svet. Več razpravljalcev je konferenci predložilo svoje prispevke pismeno, iz vsega pa bodo pripravili akcijski program in ga predložili prihodnji seji republiške konference, ki bo to temo ponovno obravnavala. Konferenca je tudi sprejela dokument „Zveza pionirjev danes in v prihodnje“ ter ocenila 30-letno delo organizacije kot pomemben prispevek pri vzgoji mladih, dokument pa kot osnovo za nadaljnje delo.

GITA VONČINA

da se izdela sistem napredovanja in se uveljavi že v začetku leta 1973. V ta namen je bila določena tudi posebna strokovna skupina, ki bo pripravila predlog potrebnih ukrepov.

K strokovnemu izpopolnjevanju sodi tudi usmerjeno samoizobraževanje, ki bi dopolnilo in poglobljalo ustaljene oblike izobraževanja ter zajelo tudi morebitno drugo snov, ki bi jo zahtevali programi. Tovariš Sušnik je poudaril, da vse premalo govorimo o pedagoško-strokovnem (metodika poučevanja) izpopolnjevanju strokovnih učiteljev na naših srednjih tehniških in ostalih strokovnih šolah. Od teh učiteljev je odvisno, kako bodo izobraženi: naši neposredni proizvajalci — in vendar jim skoraj ne damo možnosti pedagoškega in metodičnega usposabljanja, preden nastopijo svojo službo. Tudi potem se vodstveni kader premalo zanima za njihovo izpopolnjevanje. Ivan Rudolf je dodal, da to ni samo problem strokovnih učiteljev. Tudi naše fakultete, in celo pedagoške akademije, dajejo več poudarka sami snovi kot pa metodi, s katero naj bi prihodnji prosvetni delavci posredovali znanje otrokom. Naše pedagoške gimnazije pogosto šolajo ljudi, ki se kasneje ne vključijo v prosveto — prosvetni delavci pa se rekrutirajo iz drugih šol.

Znati neko snov ni isto kot znati jo posredovati drugim

Z razvojem ekonomskega sistema je šlo vse v vrednotenje dela po delovnem času. V šoli pa to ni mogoče, je poudaril dr. Avguštin Lah. Šola je začela izgubljati svoje kvalitete: ideološki vzgoji mladine nismo posvečali pozornosti (niti nismo nudili tovrstne pomoči prosvetnim delavcem); opustili smo vrednotenje kvalitete dela in se usmerili samo v ozko izpopolnjevanje strokovnega znanja. Vsakemu prosvetnemu delavcu pa je potrebno širše obzorje. Pred nami je resnično revolucija v izobraževanju — ne samo v novi matematiki. Skrbno proučeno lestvico nazivov bo nujno treba vključiti v naš sistem nagrajevanja.

SKLEPI: Izvršni odbor predlaga, da bi bila študija o sistemu strokovnega izpopolnjevanja podlaga za izdelavo operativnih načrtov. Samoizobraževanje prosvetnih delavcev naj bo podlaga za delo na seminarjih. Treba bo izboljšati predloge za strokovno izpopolnjevanje učiteljev na srednjih šolah: naše zahteve do njih je treba uskladiti z možnostmi. Kadrovske šole morajo imeti več zveze s prakso. Določeno število prosvetnih delavcev naj se seznani z osnovno metodologijo znanstvenih delavcev — le tako bodo eksperimentalne šole lahko uspešno delale. Novincev ne bi smeli nameščati na take šole, kjer jim je onemogočeno strokovno napredovanje. (Toda — kdo naj uči na oddaljenih šolah in enorazrednicah?) V samoupravne sporazume je treba vnesti predlog za napredovanje.

Na to razpravo se navezuje tudi poročilo o delu hospitalijskih šol, ki s svojimi 280 učitelji opravljajo najtehtnejše praktično poučevanje prosvetnih delavcev. „Hospitalijske šole so pomembna oblika strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, zato jih je potrebno še nadalje razvijati — pri tem pa jih je treba vkomponirati v enoten sistem stalnega strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev.“ Tako piše v uvodu k poročilu.

Razprava je zajela tudi stanje vzgojnih posvetovalnic v Sloveniji. O tem bomo objavili poseben prispevek.

Neža Maurer

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni slovenskega osnovnošolskega otroka, se pravi v splošno veljavni opredelitvi minimalnih učnih norm, ne pa v omogočanju učencem, da samo navidezno napredujejo, namreč z negativnimi ocenami. Samo z opredelitvijo minimalnih učnih norm bi namreč resnično in ne samo navidezno odpravili negativne ocene v osnovni šoli ter z njimi povezano ponavljanje in osip, se pravi izbičnost. Ta zamisel pa seveda ni uresničljiva takoj, ker je znanstveno raziskovalno delo dolgotrajnejše kot formalna sprememba predpisov.

Do soglasnega sklepa, da se samo s formalno pravnimi posegi v bistvu glede izbičnosti v naši osnovni šoli ne da ničesar spremeniti, da je rešitev v minimalnih učnih normah, smo prišli pred dnevi tudi na sestanku področne komisije, ki so jo sestavljali predstavniki republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, zavoda za šolstvo SRS, pedagoških akademij, oddelka za pedagogiko in oddelka za psihologijo pri filozofski fakulteti ter pedagoškega inštituta pri univerzi v Ljubljani.

Kaj je minimalna učna norma

Minimalna učna norma pomeni tisto temeljno izobrazbeno vzgojno vsebino in obseg pri posameznem učnem predmetu v določenem razredu, ki jo mora načeloma osvojiti v neizbimni šoli za najnižjo pozitivno oceno, za oceno zadostno, celotna zmogljivostno uravnotežena populacija učencev. Ta učna snov je absolutni pogoj za uspešno delo v naslednjem razredu.

Populacija učencev je zmogljivostno uravnotežena, če v njej ni otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Ali ugotavljamo z minimalnimi učnimi normami samo izobrazbeno komponento pouka

Dovolj metafizičnega črnila je že bilo prelitega za sholastične debate o ločevanju izobrazbenih in vzgojnih funkcij pouka. Iz didaktike vemo, da ima vsak pouk — na vzhodu in na zahodu, če kdo to hoče ali ne — tri temeljne komponente: izobrazbeno, funkcionalno in vzgojno. Vsako formalno logično razdruževanje teh komponent je neznanstveno, nemarksistično, kajti preprosto dialektično dejstvo je: ne moremo izobrazevati, ne da bi vzgajali in tudi vzgajati ne moremo, ne da bi izobrazevali.

S tem ko ugotavljamo z minimalnimi učnimi normami rezultate pouka na spodnji učno-zmogljivostni meji, neločljivo, vzporedno ugotavljamo izobrazbene in vzgojne rezultate, ker

izobrazbene komponente ni mogoče izolirati od vzgojne.

Ali pomenijo minimalne učne norme zahtevo po splošnem izenačenju učne storilnosti v osnovni šoli?

Ne! Izenačili bi le učno storilnost na izbičnosti meji, se pravi na prehodu od negativne do najnižje pozitivne ocene. Navzgor — od ocene zadostno naprej — bi ostala diferenciacija neomejena. Posledic razvitega in nerazvitega okolja tudi v osnovni šoli ne moremo povsem odpraviti, zato bi bilo nasilno, globalno storilnostno homogeniziranje učne storilnosti nesmiselno in v diametralnem nasprotju tudi z našim splošnim vzgojnim smotrom, ki zahteva maksimalni možni razvoj individualnosti vsakega posameznega učenca, ne glede na okolje, v katerem živi.

Z minimalnimi učnimi normami torej ne omejujemo učencevega maksimalnega možnega razvoja, temveč omogočamo z njimi vsakemu osnovnošolskemu otroku, da je za svojo učno storilnost, od katere je odvisno napredovanje v naslednji razred, ocenjen po enakih, splošno obveznih, na znanstven način ugotovljenih minimalnih učnih normah in ne po naključnih subjektivnih merilih. S tem bi izenačili spodnjo raven učne storilnosti otrok v optimalnem in depreviranem okolju. Na minimalni, izbimni ravni bi bilo odpravljeno socialno razlikovanje, ki je zlasti še v osnovni šoli neopravičljivo in nadvse krivično.

Kakšen je metodološko neoporečen postopek za opredelitev splošno obveznih minimalnih učnih norm

Da bi mogle imeti minimalne učne norme splošno veljavnost in bi lahko postale splošno obvezne, jih moramo metodološko ustrezno standardizirati, kar pa ni niti kratkotrajno niti preprosto delo.

V izhodišču opredelimo najprej hipotetične minimalne učne norme. To delo morejo uspešno opraviti samo tisti, ki imajo ustrezno splošno pedagoško ter ožjo strokovno izobrazbo na področju določenega učnega predmeta in dolgotrajno uspešno učno prakso.

Hipotetične minimalne učne norme moramo nato preveriti na sondažnem, stratificiranem vzorcu. Če zadosti hipotetičnim minimalnim učnim normam v principu celotna sondažna vzorčna populacija učencev, dobimo sondažne minimalne učne norme, ki pa jih moramo nato preveriti še na reprezentativnem vzorcu učencev. Če je tudi reprezentativna vzorčna populacija učencev načelno v

celoti zadostila sondažnim minimalnim učnim normam, lahko reprezentativne minimalne učne norme standardiziramo, se pravi, ugotovimo merse kvalitete in normativnost, s čimer lahko postanejo šole splošno veljavne in obvezne.

KAJ JE BILO DOSLEJ STORJENEGA V SLOVENIJI, DA BI OPREDELILI MINIMALNE UČNE NORME ZA OSNOVNO ŠOLO

Pedagoški inštitut pri univerzi v Ljubljani je že v preteklem letu sprejel v svoj delovni načrt raziskavo z naslovom: UČNA ZMOGLJIVOST SLOVENSKEGA OSNOVNOŠOLSKEGA UČENCA Z VIDIKA MINIMALNIH UČNIH NORM IZ SLOVENSKEGA JEZIKA IN MATEMATIKE NA SONDAŽNEM VZORCU.

Rezultati te raziskave, ki jih na tem mestu ne moremo posredovati, potrjujejo, da je minimalne učne norme mogoče opredeliti in da so lahko nepoprekljiv regulativ pri zagotavljanju neizbimosti v osnovni šoli. Tudi učitelji v sondažnem vzorcu so z odobravanjem sprejeli minimalne učne norme, saj jim pomenijo zanesljivo usmeritev, katere jim okvimi učni načrt ne more dati. (Sondažno preverjanje je bilo izvedeno v 160 oddelkih na območju celjske orga-

nizacijske enote zavoda šolstvo SRS).

KAKO JE NAČRTOVAL NADALJNJE DELO OPREDELJEVANJU MALNIH UČNIH NORM

Ker tečejo spremembe pri metrika in učnega načrta osnovne šole, se je prehod na nekoliko zaustavilo delo, opredeljevanju minimalnih učnih norm.

Pedagoški inštitut pri univerzi v Ljubljani pa je sklenil, da v letu 1972 nadaljujemo z delom. V ta namen je organizirano raziskovalno bazo na pedagoški akademiji v Mariboru. Osnovno raziskovalno skupino sestavljajo skupine za posamezne učne predmete, ki jih vodijo profesorji mariborske PA za specialno pedagogiko. V osnovnih šolah sodelujejo tudi pedagoški svetovalci zavoda za šolstvo SRS.

Prvič v zgodovini slovenskega osnovnega šolstva bomo na metodološko ustrezen način z znanstveno raziskovalnim lom ugotovili reprezentativno učno zmogljivost na minimalni ravni za slovensko osnovnošolsko populacijo učencev. Tudi naprej pa se seveda odlikuje širok obseg najrazličnejših akcij, ki znatno presegajo osnovni namen neizbimnega njevanja v osnovni šoli.

M. JOŽE ŠIR

Maturante mariborskega učiteljskega letnika 1951/52 obveščamo, da bomo praznovali 20-letnico mature v soboto, 10. junija 1972, ob 17. uri v hotelu BELLEVUE na Pohorju. Prosimo, da pošljete najkasneje do 10. maja prijavo in akontacijo 50 din na naslov: Muršič Juliska, Zdravstvena šola Maribor, Trg M. Zidanske 3.

Pripravljalni odbor

POSPEŠENO MORAMO SANIRATI SREDNJE ŠOLSTVO

(Nadaljevanje s 1. strani)

koni (zakon o republiški upravi), temveč so močno poudarjene tudi njegove strokovne funkcije. Vse bolj pomembna postaja priprava analiz, strokovnih predlogov za odločanje in akcijo. Hkrati ob tem pa se pojavlja vse večja potreba po analizi problematike in koordinaciji. Čeprav imajo republiška izobraževalna skupnost, zavod za šolstvo SRS, pedagoški inštitut in sekretariat povsem določeno funkcijo oziroma vlogo in naloge, je med temi institucijami potrebno kar največje sodelovanje in usklajenost. Zato je izdelan skupen akcijski program vseh omenjenih institucij. Ta program vsebuje vse pomembnejše naloge s področja vzgoje in izobraževanja in opredeljuje neposredne nosilce in sodelavce. Redno imamo tudi sestanke predstojnikov.

Na koncu naj skušam odgovoriti še na to, kakšno vlogo ima sekretariat pri sanaciji našega šolstva. Najprej moram reči, da pod sanacijo šolstva ne razumem le reševanja materialnih vprašanj, temveč tudi potrebne ukrepe za izboljšanje kadrovske sestave in kakovosti učnovzgojnega dela v naših šolah.

Kaj hočejo oni spodaj? Da bi se tudi oni zgoraj potrudili odmorom ostati v razredu. Učitelj mora biti v odmoru med učenci. Tako je zapisano v pedagoških in psiholoških knjigah, tako so učili na učiteljskih, saj je prav prosti čas tista odskočna deska, lahko mimogrede posežeš v otrokovo dušo.

Lepo. Tako so vas učili na učiteljski. Na pedagoški akademiji na univerzi so nam govorili: V znanju je moč! Mi smo predmeti mi smo tukaj z visoko in se na misel nam ne pride, da bi se z v spodaj, pričali na rovaš odmorov. Prav, vi kar ostanite v razredih in učite otroke poševanke. Pa ti pricaplja, carpi šestega in ne zna do sto šteti. Je to kaka logika? Mi zgoraj bomo naprej postavljali svoje dežurne. Dežurni je tisti, ki naj skrbi za disciplino v odmorih. Pa četudi je eden na treh hodnikih!

Dobro. Vprašajmo šefa, pravijo spodnji. Šef pa skomignje rameni.

Tovariši, pogovoriti se je treba. Tako, da bo volk sit in čela. Tovariši vzgojitelji!

Vrabc na strehi: Kdo neki je v tem primeru volk, kdo ovca? pravi: PO STAREM-NAPREJ!

T. ROBIČ

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Odmori na zatožno klop!

Nesrečni? Čemu neki! V odmoru si učenec in učitelj za trenutek oddahneta. Pa kljub temu: odmori na zatožno klop! Mar je res tistih nekaj minut toliko vrednih, da si zbornica skače v lase? Danes se v življenju srečujemo z najrazličnejšimi SPORAZUMI. Mar se ne bi tudi glede odmorov sporazumeli?

Vprašajmo mater PEDAGOGIKO in pa mater PSIHOLOGIJO OTROKA: Kam spada učitelj v odmoru — v razred, v zbornico? V zbornico vendar! Sicer vprašani materi odkimavata — ampak taka je stara praksa, stara navada. Navada pa je železna srajca.

Prav zdaj pa je v zbornici neznanjski hrup. Ogorčeni so oni spodaj, raztogoteni oni zgoraj. Kajti do četrtega razreda so učitelji vedno spodaj, čeprav domujejo skoraj na podstrešju. Od petega dalje so zgoraj, čeprav je osmi razred v kletnem prostoru. No, peti je nekje v zlati sredini; sicer pa je učitelj petega — če ni končal razrednega pouka — kako drugače prikrajšan. Dobro, pustimo jih v treh skupinah.

Pred 100 leti — prva določila o otroških vrtcih

Pred sto leti, točneje 22. 6. 1872, je izdalo avstroogrsko prosvetno ministrstvo ukaz z določili o otroških vrtcih in podobnih zavodih. Glede otroških vrtcev je bilo določeno, da je njihova poglobljena naloga podpirati in dopolnjevati domačo vzgojo otrok pred obvezno šolo. V vrtcu naj se otroci igrajo, pojo, si ogledujejo razne predmete in slike, poslušajo poevsti in pravljice ter opravljajo lažja dela na vrtu. Vrtec je namenjen otrokom od 4. do 6. leta starosti. Otroške vrte lahko ustanavljajo dežele, šolski okraj, županije, društva pa tudi zasebniki „neoporečnega imena“. Za ustanovitev je potrebno dovoljenje deželne šolske oblasti.

Vrtec je lahko pridružen osnovni šoli. Odprt naj bo vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih, po dve do tri ure dopoldne in po dve uri popoldne, lahko pa tudi ves dan, če so otroci v njem na hrani. Glede tega je treba upoštevati krajevne razmere. Posamezna oseba lahko nadzoruje v vrtcu največ 40 otrok. Vrtec mora imeti zdravo lego, svetle in dovolj velike prostore, po možnosti brez stopnic in nevarnih dohodov. Poleg tega mora imeti še prostor za igranje na prostem in vse potrebne pripomočke za nazorni pouk, klopi, sedeže, mize in ostale priprave.

Voditelji vrtca morajo biti moralno neoporečni, stari vsaj 24 let, morajo imeti spričevalo o dokončani ljudski šoli in morajo vsaj tri mesece hospitirati v otroškem vrtcu.

Otroke v vrtcih vzgajajo otroške vrtnarice, ki morajo imeti za to primerno izobrazbo, in sicer enoletni tečaj na učiteljski šoli. Strežnica v vrtcu je lahko vsaka „krepka“, duševno pravilno ustvarjena ženska brez kajanja, kar se tiče navedenosti.

Osebe v vrtcu postavlja ustanovitelj, ki mora o postavitvah obveščati okrajno šolsko oblast. Ustanovitelj določa tudi prispevek staršev, ki pošiljajo otroke v vrtec. Skupinski in posamični obiski vrtca so dovoljeni, le poprej jih je treba najaviti.

Pedagoško delo v vrtcih nadzoruje okrajni šolski nadzornik, ki javni otroški vrtec nadzoruje in daje nasvete za izboljševanje razmer.

Drugo poglavje omenjenega ministrskega ukaza obravnava otroška oskrbovališča, ki sprejmejo otroke, stare nad tri leta na stanovanje in hrano.

Tretje poglavje govori o strežnih zavodih ali jaslih, ki sprejemajo v oskrbo otroke do treh let starosti.

Slede zanimiva navodila okrajnim šolskim nadzornikom glede otroških vrtcev in podobnih zavodov. Zlasti jim nalaga skrb, da vrtec otrok ne bi navedeno pripravljala na šolo. Pisanje, branje in računanje se v vrtcu ne sme poučevati. Za tem so naštetii konkretni cilji vzgoje v otroškem vrtcu, in sicer:

a) otroci naj se drage volje in radi uvrščajo v krog svojih družnikov;

b) udeležujejo naj se pazno in z zanimanjem otročjih pogovorov, razveseljevanj in pripovedk otroške vrtnarice;

c) usposobijo naj se hitro in dokaj pravilno ponavljati to, kar se jim je povedalo; navedene, vodoravne in poševne črte znosno risati; različne oblike črk lahko razločevati; najglavnejše smeri, gibanja, tvornosti in predmete v svojem obližji prav imenovati in nasprotno z vsakim teh imen združevati tudi pravi nazor;

d) njih čut za takt naj se vzbudi in vadi;

e) usposobijo naj se, jeden, dva, tri natanko drug od drugega razločevati in do deset stvari točno naštevati.“ T. H.

KISLE RESNICE

Če spoštovanega občana zavije po trebuhu, pa ne ve, kaj naj počne, se lahko zateče po nasvet v kak ugleden časnik. Tam najde odkrite skrite koticke in polno tolažbe. Od ajbiša do zajbeljina vse leke za vse veke.

TRETJE SREČANJE MLADIH IGRALCEV

V Sloveniji je nad 230 pionirskih in mladinskih igralških skupin. Delajo v zelo različnih denarnih in pedagoških razmerah, zato bi bilo težko in tudi krivično med njimi izvesti nekakšno rangiranje ali tekmovanje. Priporočljivo in spodbudno pa je organizirati srečanje: tam lahko vsaka skupina pokaže, kaj zna. Lahko pa v razgovoru tudi pove, v kakšnih pogojih dela, kakšne pomoči najbolj potrebuje. — Tako je pripravoval Marjan Belin z Zveze kulturno-prosvetnih organizacij. Letos je že tretje leto sreča-

nje mladinskih in pionirskih igralških skupin. Prvič je bilo v Idriji, drugič v Kranju in letos je spet v Idriji. Prišle so gledališke skupine z vseh strani Slovenije. Na sporedu je bilo v treh dneh (od 19. do 22. aprila) devet predstav. „Dvorana je bila pri vsaki predstavi polna do zadnjega

Toda gorje, če je ta občan prosvetni delavec! Prvič: ni spoštovan. Drugič: kdo mu bo v stiski pomagal?

Brat je res bratu najbližji, toda ne v prosveti. Bog varuj, da bi svoje težave z repetenti razkril na konferenci. Kolega bi se takoj oglasil: Ali je to mogoče? Pri meni je ravno Janez najboljši. Ne morem verjeti, da pri tebi ne dela.

Prav tako ne bo sreče, če bi hoteli zaupno pojasniti, da Vencelj peša samo zato, ker je na koledarju maj. Ho, ho, bi zaregljal tovariš, ja kam smo pa prišli, da bomo na konferencah razpravljali o takih bedarijah. Sam si strpal, če njega zagovarjaš!

Tudi tisti jo slabo odnese, kdor meni, da ga bo kolega podprl, kadar bo šlo za splošno kulturo. Koncert, opera, razstave — na moj račun že ne! Uče naj se! Kdaj sem pa jaz zapravljaj čas v gledališču?

Vse črne vrane so jezne, če se med njimi znajde bela in tako je tudi v prosveti. Poglejte jo, vreščijo stare srakoperke, komaj je prišla, pa se že ščeperi. Ali si slišala njeno učenost? Ja, saj smo mi tudi študirali!

Kolegicam ne smete razodeti, da imate radi cvetje. Vsemu svetu bodo očesnale, kako je z vami, otroci pa vam bodo pravili Fjolca. Če pa boste Borisu iz male šole enkrat samkrat rekli moj mali mišek, bodo zanesljivo razglasile, da se nameravate z njim poročiti.

In da se ne navdušite za kako didaktično novotarijo! Čaka vas množična osamitev. Zaman bi iskali pomoč pri direktorju. Veste, tovarišica Vera, vam bo rekel, z nekoliko preveliko vero vase ste začeli. To ni dobro.

Če hočete čimprej spoznati interier svojih sotovarišev, si naročite na šolski naslov kako ugledno publikacijo. Recimo Figuræ Veneris. Boste videli, kako bodo šle iz rok v roke in kakšne govornice se bodo spletle okoli vas.

Se nekaj vam svetujem: nalašč prosite kolega za posojilo. Na vekomaj vam bo ostal v spominu njegov spokorjeni obraz.

Mi se imamo namreč radi. Radi prav zares. Kljun je otrsala

BERTA GOLOB

šole priznavajo gledališko dejavnost kot izvenšolsko delo — četudi je konkreten del estetske vzgoje. Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije si že dolgo prizadeva, da bi gledališko vzgojo vključili v šolo. Pa saj še ostali predmeti, ki pretežno vzgajajo — naj bo moralno ali estetsko, komaj ohranjajo svoje mesto. Ob kupičenju fakultativnega znanja se v našiholah vedemo nekako tako, kot da morajo iz nje iziti dobri kompjuterji — ne pa čuteči ljudje.

Kot ste lahko brali že v dnevnem časopisu, so v Idriji za najboljši predstavi obveljali:

NEKOČ SEM BIL KRALJ (avtor Miroslav Slana, režija Jože Zupan) v izvedbi mladinske gledališke skupine AG „Slava Klavara“ iz Maribora;

PISANI SVET (recitacijski večer, sestavljen v glavnem iz besedil otroške ustvarjalnosti pod vodstvom Mire Štrukelj) v izvedbi gledališkega krožka osnovne šole Deskle. Strokovna komisija, pa tudi gledalci so bili z vsemi izvajanimi deli na letošnji BESEDI 72 zelo zadovoljni. To je priznanje nastopajočim — pa tudi priznanje vsem vodjem gledaliških skupin, to se pravi: našim prosvetnim delavcem.

Neža Maurer

Maj — mesec mladosti, mesec mladinskega petja

Lani so slavili 100-letnico mladinskega zborovskega petja v Zagorju ob Savi, hkrati pa tudi 50-letnico delavskega prosvetnega društva VESNA. Mladinski pevski zbor „Vesna“ pa ni znan samo v domačem kraju ali ožji domovini, temveč po vsej Evropi. Na svojih turnejah je ponesel slovensko mladinsko pesem v svet.

Bilo bi krivično, če bi pisali samo o mladinskem zboru „Vesna“, saj je v ozki obnavski dolini pet pevskih zborov (štirje so mladinski, eden od teh pa otroški), ki pojo zares ubrano. Naj jih naštejemo. V Trbovljah je mladinski pevski zbor (šteje okrog 60 pevcev), ki ga vodi Kristina Lesjak. Ker imajo pouk v dveh izmenah, se pevi lahko dobivajo samo zjutraj pred poukom ali zvečer. Vendar zaradi težavnih razmer ne bodo odnehali!

V Zagorju je pri osnovni šoli „Ivan Skvarča“ mladinski pevski zbor, ki ga vodi Boris Dretnik (zbor šteje okrog 90 pevcev). Prav tako je iz Zagorja tudi pevski zbor „Vesna“ — ta pa združuje najboljše pevce tako iz osnovnih šol (tudi iz okoliških krajev se vozijo), kot tudi iz gimnazije in ekonomske srednje šole v Trbovljah. Vodi ga Rihard Buermann.

Horstnik premore dva pevška zbora, in sicer otroškega (okrog 70 pevcev) — tega vodi Rada Rebernik — ter mladinskega, ki ga vodi Milena Baloh (okrog 70 pevcev).

Vseh pet zborov pripravlja letos skupen nastop za 30-letnico Zveze pionirjev, ki bo dne 16. maja v hali Tivoli v Ljubljani. Zapeli bodo mladinski kantato NASE TRATE (melodija: Radovan Gobec, besedilo: Neža Maurer). Veliki napor pevecv in njihovih vodij so potrebni za tak skupen nastop: žrtvovati je treba proste ure in proste dni za skupne vaje. Ob srečanju z mladimi pevci in njihovimi kantatvodji je komponist Radovan Gobec dejal: „Ponosen sem, da bo Zasavje prvo izvedlo to kantato. Vse priznanje gre požrtvovalnim zborovodjem!“

Po dvakrat do štirikrat tedensko imajo vaje posamezni zbori. „Vesna“ pa vadi tudi vse dneve zimskih počitnic, v glavnih počitnicah pa enkrat 14 dni, drugič teden dni. Uspeh je nadarjenost, izbrušena v delu.

MARTINA DEŽ

LEV Z OSLOVSKIM SRCEM

Lev, naveličan vloge kralja živali, je sklenil, da se znebi svojega pogumnega srca. Grivo je imel že vso zdesetkano, desno nogo pa so mu izpahili, ko so ga vlekli s prestola. Ni bil več dalekoviden videc, pri branju zakonov je moral uporabljati atomski mikroskop. „Osel, zamenjajva srce!“ je predlagal najpametnejšemu. In osel je zakrilit s kopiti od nenaadne radosti. Ne zgodi se vsak dan, da kralja zamenja osel! Lisica Tatca — dvorna kirurginja, je opravila srečni poseg in zamenjala srce.

Osel je takoj začel spreminjati svet, lev pa je stisnil rep med noge in sel za kulise. Za začetek je uvedel v oslovsko šole kikirikanje kot svoj jezik. Visokošolsko izobrazbo so si morali pridobiti vsi polpismeni osli na važnih križiščih v gozdu. Podlasce in volkovi so se pritožili, pa jim je zapretel z izgonom med dihurje. Večerni šoferski tečaji za netopirje niso več vodili do doktoratov prek noči.

V obmorskem kmetijstvu je osle izpregel in jih razkazoval turistom. Dolar za ogled brez riganja, dva z riganjem. Svojo oslovsko vrsto je razbremenil vseh intelektualnih, slabo plačanih del. Z nekaj potezami je raztovoril svoje plemo.

Na velikoživinske farme je pošiljal nepodkupljive inšpektorje, mustinojedce. Priskakljala je vitka sma: „Kralj-osel, milo te prosim imenu ogroženega lovišča, da nas zaščitiš pred deviznimi lovci!“ In njegova kraljevska milost je izvolila vse sme zaposliti kot dvorjane v svojem privatnem lovišču.

Prihlačal je medved: „Zaščiti nas pred trofejari!“ In kralj-osel je naredil električno žično ograjo s signalnimi napravami. Lahko je kralju delati medvedje usluge!

Prikljusa konj: „Daj me v muzej, ne dohajam več! Vas, oslov, ho vedno dovolj na svetu, mi pa bopjo izumrli!“ „Počakaj, da te izpodrine traktor, zgodovina je hitra kot blisk!“ Konj je vedel, da ga čaka še najmanj stoletje slavnatih streh in klasičnega oranja. Premagalo ga je — in brnil je njegovo milost. Za kazen je bil obsojen na oranje na nekem šolskem vrtu.

Delegacija opic ga je prosila, naj jih reši papagajskega slovesa in krivde, ki jo v opičji sedanjosti išče človek za svojo preteklost! Osel pa jim ni mogel pomagati, ker je bila ta misel pregloboka zanj. Ponudil jim je samotni otok za nemoten razvoj.

Lisico je postavil za ministrico v gospodarski praodbor, ker ima rep dovolj košat za pometanje trotoev, polhov, pogozdovanih brez kadih in nočno sečnjo lesa.

Polhom je zaplenil odvečna dupla in jih nagnal nabirat sadeže. Delo čebel je naprtil trotom. Ježe je proglasil za narodne buditelje in jih je namestil pred vsak dom namesto jutranje budilke. „Narodni molk je mogoč samo v Ribji republiki!“ je izjavil na ključaški konferenci in si izbral osebne svetovalce med ribami. Levji hlev je spremenil v kulturni center za pomoč ječljivim. Uvedel je ekspresno upokojevitv za osle, ki so storili v življenju že dovolj oslarij. Vojaško obveznost je odpravil, ker jo imajo že višje živalske vrste, ki zmeraj zmagajo. Napravil je konec Gavrilovičevim salamam iz oslov. Tako je osel človečil živali.

Lev pa ni bil več lev brez levjega srca. Stiskal se je v kot, tovoril drugim levom rezervne grive v boj. Od plena je dobival le še kosti! Na veselih levjih zasedanjih ni smel niti rigniti. Bali so se nečiste krvi v svetovnih dogodkih. Oslovsko srce je leva spravilo na beraško palico. Ko so mu ob seksualni revoluciji speljali še levinfo-lepoto, je prenehal in se prostovoljno javil v zoološki vrt. Tako sta osel in lev obogatila medicino in prišla v osnovnošolska berila.

Nauk: Osel z levjim srcem vdre tja, kamor nikoli ne pride osel med ljudmi!

IVAN CIMERMAN

RAZŠIRJAJTE SVOJ LIST!

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

Prvi sadovi družbenega dogovora

Lani so imeli v postojnski občini v 18 delovnih organizacijah, zavodih ali ustanovah kar 750 štipendistov na visokih, višjih, srednjih ali poklicnih šolah. Skoraj 380 štipendistov ali nekaj več kot polovica vseh je obiskovalo poklicne šole, okrog 50 visoke, 30 višje, le nekaj manj kot sto štipendistov pa je bilo na srednjih šolah. Zato je bil družbeni dogovor o štipendiranju in kadrovanju, ki so ga lani podpisale v postojnski občini vse delovne organizacije, ne-

dvomno zelo pomemben dokument. Ne samo pri izdelavi enotnih meril štipendiranja in izvajanja načel dogovora — veliko je pripomogel tudi k načrtnemu kadrovanju, čigar prvi sadovi so že vidni.

V šolskem letu 1971/72 se je na 337 razpisanih štipendij prijavilo le 269 interesentov. Med vzroke, da je ostalo kar 68 nepodeljenih štipendij, in to 19 za študij na visokih, 9 na višjih, 13 na srednjih in 27 na poklicnih šolah, je šteti poleg neprivlačnosti stroke še slabo poklicno usmerjenost mladine in morda bi med vzroke šteli lahko še slabo obveščenost in nizke štipendije, ki znašajo na visokih šolah v povprečju 580 din, na višjih 512 din, na srednjih 434 in na poklicnih šolah 365 din mesečno.

Nedavno tega je komisija za štipendiranje izvedla med štipenditorji posebno anketo, ki je dala nekaj zelo zanimivih ugotovitev. Med 745 štipendisti jih je le 46 odstotkov ali 352 štipendistov iz postojnske občine, 393 štipendistov pa je iz ostalih krajev, ki ne sodijo v postojnsko občino. Med štipendisti je trenutno okoli 225 absolventov in slušateljev zadnjega letnika. Pri dodeljevanju štipendij se uporablja enajst delovnih organizacij merila, ki jih določa družbeni sporazum, petnajst štipenditorjev pa vsako leto valorizira štipendije v skladu s porastom življenjskih stroškov.

Brežice

Za knjižnico

Občinska matična knjižnica v Brežicah ima že skoraj 12.000 knjig, ki so bralcem na voljo le v enem samem prostoru. Na pobudo nekaterih kulturnih dejavnikov v občini so sklenili dati knjižnici dodaten prostor v pritličju prosvetnega doma. S tem ko bo dobila nove prostore in še enega knjižničarja, bo knjižnica lahko že letos začela načrtno uresničevati svoj razvojni program.

Postojna

Radi bi imeli svojo šolo

Občina Žalec dokaj uspešno rešuje obnovo šolskih zgradb, še posebej zato, ker so občani že dvakrat rekli svoj DA. Če bi cene gradbenih storitev ne divjale tako, bi bil problem osnovnega šolstva na tem območju rešen, tako pa je sedaj pod novo ali obnovljeno streho dobra polovica šolskih stavb. V Žalcu so letos odprli moderno urejen vrtec in nižjo glasbeno šolo.

Letošnjo jesen bodo stopili v prenovljene prostore učenci podružnične šole v Gotovljah. Prenovitve pa se vesele tudi učenci posebne šole, saj se mora sedaj v preskromnem prostoru (5 x 3) gibati več kot 20 otrok. Ti se vozijo tudi po nekaj kilometrov daleč, ostali oddelki imajo svoje prostore v osnovni šoli Žalec. Želja posebno šolčkov in učiteljic — Danice in Karle — je, da bi čimprej imeli svojo šolo in to v takem središču, ki je za vse kraje v občini najbolj primerno. Vse kaže, da bo njihova želja v dveh ali treh letih uresničena in to brez tretjega — DA. —dk—

Šentrupert na Dolenjskem

Kombi za šolarje

Na nedavnem zboru volivcev v Šentrupertu na Dolenjskem so ugotovili, da kar 43 otrok vsak dan pešajo več kot štiri kilometre daleč v šolo. Zato želijo, da bi otroke v prihodnje prevažali s kombijem, zlasti še, če bi bili teh prevozov deležni tudi otroci iz Raven in Kostanjevice. Oba kraja sodita sicer že v litijsko občino, vendar so ljudje še vedno navezani na Šentrupert.

Defektologinja Danica DEČMAN s svojimi gojenci

Temeljna izobraževalna skupnost Postojna Novo vodstvo

Skupščine temeljne izobraževalne skupnosti v Postojni so se poleg članov udeležili tudi predstavniki občinske skupščine v Postojni, predsednik Miran Fajdiga in predstavnica organizacijske enote zavoda za šolstvo SR Slovenije iz Kopra.

Temeljite in obsežne priprave izvršnega odbora, so skupščini omogočile dokaj nemoteno delo in hiter potek. Obsežno, vendar zelo dobro obdelano in pripravljeno gradivo, ki je zajemalo splošno problematiko v osnovnem šolstvu, varstvu otrok, poslovanju temeljne izobraževalne skupnosti v minulem obdobju, o načrtih ter o štipendiranju in prihodnji štipendijski politiki so dobili vsi udeleženci skupščine že vnaprej.

Na skupščini so razpravljali med drugim tudi o predlaganih merilih za financiranje letošnje vzgojnoizobraževalne dejavnosti in na osnovi teh meril sprejeli letošnji finančni načrt temeljne izobraževalne skupnosti v Postojni in sklada za otroško varstvo. Prej so seveda govorili o poročilu o delu temeljne izobraževalne skupnosti in potrdili njen zaključni račun za 1971. leto.

V razpravi so večkrat posebej poudarili in opozorili na izredno ugoden položaj štipendiranja v občini, saj je trenutno na voljo več štipendij kot prošilcev.

Temeljna izobraževalna skupnost v Postojni bo imela letos na voljo okoli devet in pol milijona dinarjev. Predsednik občinske skupščine Miran Fajdiga je poudaril, da bo treba tudi letos s tem denarjem dokaj varčevati. Težave, v katerih se je znašlo skoraj celotno gospodarstvo v občini, lahko kaj hitro vplivajo na redni dotok sredstev. To pa lahko povzroči precejšnje spremembe tudi pri oblikovanju sredstev, namenjenih za nemoteno delo temeljne izobraževalne skupnosti.

Celje

Hitrejši razvoj stednjega šolstva

Na eni izmed zadnjih sej občinske skupščine v Celju so ugodno ocenili napredek v učenem uspehu in vzgoji celjskih osnovnih in srednjih šol. V razpravi so sicer govorili povečini le o problematiki nadaljnjega razvoja šolstva druge stopnje. Odborniki so opozarjali na prenatrpanost šol ter poudarjali, da že lani niso mogli sprejeti v šole okrog 460 kandidatov, naval v prihodnje pa se bo še povečal. Zato so podprli prizadevanja občine, da skupaj z drugimi občinami, ki pošiljajo svoje otroke v celjske srednje šole, poskrbijo za dodatne prostore teh šol.

Dosedanja predsednika skupščine temeljne izobraževalne skupnosti v Postojni inž. Jožeta Drnovska je zamenjala Slavka Peternostova, pravica v upravi postojnske občinske skupščine. Za predsednika izvršnega odbora so ponovno izvolili Staneta Murkoviča, direktorja delavske univerze v Postojni. Za nove člane izvršnega odbora so izvolili: Janka Babiča, Silva Faturja, Mojco Fonovo, Draga Kolencu, Franca Kebra, Nado Kovacicevo, Marjana Malca in Jožeta Stefančiča.

Predsednik sveta za otroško varstvo je še dalje Drago Kolenc, člani pa: Tone Černe, Marija Bavec, Franc Glažar, Veronika Vidic, Tamara Mihelič in Andrej Kovačič.

Komisijo za štipendiranje bo v prihodnje vodil in ji predsedoval Silvo Fatur s člani; za člane komisije pa so izvolili: Ireno Baumkrihnerjevo, Draga Kolencu, inž. Janeza Sedeja, Darka Smrdelja, Valerijo Skrbčevu in Marijo Vilharjevo.

URAN

Več za otroško varstvo

V zadnjem času sta bili v postojnski občini zgrajeni dve novi osnovni šoli in trakt gimnazije, kar pomeni, da so v Postojni — predvsem glede novih šolskih gradenj — dali več poudarka izobraževalnim zavodom kot pa otroškemu varstvu. Otroško varstvo v postojnski občini je namreč še vedno „na repu dogodkov“, saj bi potrebovali še veliko novih prostorov za dnevno varstvo otrok. V občini je premalo vrtcev, jasli za dojenčke še nimajo in v vsej občini je le 80 otrok vključenih v podaljšano bivanje v šoli.

Komisija za otroško varstvo pri temeljni izobraževalni skupnosti v Postojni ima že izdelan akcijski program, za katerega se bo v prihodnje zavzemala, da bo povsem uresničen. Program predvideva, naj bi bila v Postojni do 1975. leta dograjena otroški vrtec in jasli za 308 predšolskih otrok. Do 1977. leta naj bi v stari osnovni šoli v Pivki dogradili oziroma preuredili ostali del šole za podaljšano bivanje. Po programu do 1980. leta nameravajo v Prestranku sedanjost šolo nekoliko povečati, v zadružnem domu v Košani pa urediti prostore za vrtec, ki naj bi sprejel 40 otrok.

Ti problemi otroškega varstva in vzgoje postajajo na postojnskem območju vsak dan bolj pereči. Prav teh problemov se je resno, natančno in prizadevno lotila občinska konferenca SZDL na eni izmed svojih zadnjih sej.

Spet o manj razvitih območjih

S sestanka predsednikov izvršnih odborov temeljnih izobraževalnih skupnosti v Ljubljani

„Manj razvita območja v Sloveniji se ne kažejo samo v ekonomski manj razvitosti, temveč se kaže ta manj razvitost tudi na področju šolstva.“ (Iz uvoda v Petletni investicijski program izgradnje šolskega prostora v manj razvitih občinah.)

Predstavniki vseh temeljnih izobraževalnih skupnosti so razpravljali — ali bolje rečeno konkretizirali sistem strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev, načrt razvoja vzgoje in izobraževanja do leta 1975, povedali so svoja mnenja o položaju vzgojnih postovalnic v Sloveniji. Do zastritve pa je prišlo ob nerazvitih občinah (teh je doslej 30, na meji pa so 4, ki bodo verjetno tudi prešli seznam nerazvitih), ki so od republiške izobraževalne skupnosti pričakovale mnogo več sredstev, ne zavoljo prevelikopoteznih črtov — pač pa zaradi potreb. (Upravičeno nejevoljo izobraževalne skupnosti SRS pa je zbudilo malomarno ravnanje nekaterih občin, ki ne odgovarjajo na dopise, niti niso poslale podatkov o prispevnosti. Vsak ima svoj posel in svoje dolžnosti. Delo vsakogar treba ceniti — ne pa zavlačevati z malomarnim postopanjem.)

Financiranje B-programa je pri 11 nerazvitih občinah povzročilo skrb izobraževalne skupnosti SRS. Pod B-program spadajo: nova šola, testiranje pred vstopom v šolo, podaljšano bivanje, varstvo zavodi, telesno-vzgojne dejavnosti, hrana za socialno ogrožene, nova matematika. Pri ostalih občinah pride za te dejavnosti 50 sredstev iz proračuna izobraževalne skupnosti SRS. Predstavniki sestanku so ugotovili, da je stopnja socialne ogroženosti ali gospodarske nerazvitosti kaj pristransko merjena. Razvitejšje občine in jo tudi razvitejšje službe socialnega varstva: te bolje proučijo stanje in natančneje poročajo. Merila bi morala biti enotna za vso publiko. Tako pa v nekaterih občinah (npr. Slovenska Bistrica, Krško, Ormož — predstavniki teh so se oglasili v razpravi) ne vedo ali bodo v naprej še lahko imeli vzgojno varstveno ustanovo, gibenjo šolo ali delavsko univerzo — ker ni denarja.

Rezervnih sredstev pri izobraževalni skupnosti SRS ni. Predstavniki imajo: male šole, testiranje novincev, vzgojno-varstveni zavodi, nova matematika. Občine in temeljne izobraževalne skupnosti bodo morale pomagati, kakor bodo vedele in znale. (S prihodnjim šolskim letom je predvideno, da bo 151 šolskih oddelkov manj od zdaj.)

Kako je s krediti za gradnjo šolskih objektov? V 11 nerazvitih občinah bodo dobili do 60 % kredita, v ostalih občinah do 40 %. Prioriteto imajo vsi življenjsko nevarni šolski objekti. Vsaj rešen moramo — če že ne moremo načrtno graditi.

N. M.

Na videz lepa in prostorna zgradba ima mnogo majhnih prostorov, ki so nekadji rabili za stanovanje, in samo tri učilnice. Stropi teh bili pred leti ojačani. Ves desni del zgradbe — po ugotovitvah komisije — za pouk ni več varen.

Prejeli smo — objavljamo

Učitelji pripominjajo

Ko bi morali v vzgoji in izobraževanju začeti uresničevati samoupravne sporazume iz lanske jeseni, se ni zataknilo samo pri denarju.

Potem ko je republiški proračun pokazal, da bo pogodbo mogoče izpolniti največ s 95 odstotki in ne v celoti, so izračunale svoje možnosti še temeljne izobraževalne skupnosti v občinah, ki niso dopolnjevale iz republike, marveč morajo za svoje šolstvo skrbeti same. Pokazalo se je, da bodo nekatere gospodarsko razvite občine svoje učitelje letos nagrajevale za delo slabše kot dopolnjevale občine. Je to prav? Ali ne bi morali vsaj družbenih služb enako obravnavati? Če učitelj dobi manj, kot mu pričite, naj dobi manj tudi nekdo drug.

Gornja Radgona

Otroško varstvo v prihodnje

Oba zbora občinske skupščine Gornja Radgona sta na skupni seji posvetila največ pozornosti predlogu dolgoročnega programa razvoja otroškega varstva v občini za obdobje 1971 do 1975. Na seji so ugotovili, da spada radgonska občina po razvitosti otroškega varstva med manj razvite občine v Sloveniji, saj so bile doslej zagotovljene številne oblike varstva šolskih otrok. Zato so v dolgoročnem programu zajeli varstvo vseh otrok do petnajstega leta starosti. Odborniki so menili, da bo treba v prihodnje še bolj organizirano širiti otroško varstvo tudi na podeželje.

Podružnične šole — šiba božja

Ze iz osnovne šole se mi je zdelo Notranjska zelo zanimiva. Nekaj je k temu pozneje prispeval tudi striček Valvasor, ki je slavo Notranjske ponesel daleč v svet. Vedno sem z zanimanjem prebiral njegove štiriote o Cerkljanskem jezeru itd. Izgleda pa, da ugled tega znanstvenega jezera na svetu ne pomeni ne vem kaj dosti ljudem. Doli ali bog si ga vidi komu že, saj so z betonom zamašili klanje, skozi katere priteka voda v jezero in z jezerom tudi turizem, naravna znamenitost pa tako ali tako ni važna. Važen je enar.

To kar tako. So pa še drugi problemi, ki so me prav tako, če ne bolj zanimali. Zato sem se podal v osemletno solo in takoj poslal ravnatelja. Posadili so me v zbornico, ki je hkrati tudi ravnateljeva pisarna in tako sem čakal, vmes pa so prihajali in odhajali učitelji in me dokaj začudeno gledali.

Stavba osemletke v Starem trgu pri Ložu je stara in še kar dobro ohranjena. Ni pa edina, saj je spodaj pod trgov se ena. Skupaj s to postavljata jedro starotrske učenosti. Spodaj po dolini pa rastejo nove hiše, bloki, Stari trg se že družijo z Ložem. In še to, da nam bo skupaj lažje pri srcu: nedaleč od sedanjega ne preveč briljantne gradnje, ki naj bi bila po načrtu gotova že septembra (pa ne bo). To bo velika, lepa in predvsem moderna šola, ki bo imela v vsaki vrtci za okrog 60 otrok.

Toliko o centralni šoli v Starem trgu in nekaj več o neobglenih podružničnih šolah, teh ubogih pastorkah našega šolstva. Takšni sta v območju šole v Starem trgu samo dve: ena je v Babnem polju, kakšnih 13 km v stran in druga v Iga vasi, čisto blizu matične šole.

Končno je tovariš ravnatelj prišel. EMIL MERCINA izhaja iz učiteljske družine in je tukaj domačin. Po dolgem šolskem potovanju je končno prišel v svoj domači kraj in je tukaj že od leta 1963. Prej je delal po raznih krajih Slovenije: v Idriji, Soči, Vrhovnjem in Ajdovščini.

Menda je šolnikom čas zlato, zato sva kar začela s problemi. Že na začetku mi je povedal, da vseh teh problemov kmalu ne bo več, bo pač nova šola in zato tudi ni kaj prida povedati. Jaz pa sem trmast in vztrajen tako sva začela.

Povedal mi je, da problema z vozači pri njih ni. Zakaj? Prejeto zato, ker je šola v Iga vasi tik ceste. Avtobusi poberejo otroke, v Babnem polju pa so otroci samo iz vasi in tako torej imajo daleč. To torej ni problem, bolj nerodno je s šolskimi stavbami, ki so vse brez razlike stare, četudi dobro ohranjene, pa vendar neustrezne za sedanjí način dela. Čeprav pokaže občina veliko zanimanje za probleme šolstva v cerkljanski dolini — saj gre skoraj za polovico občinskega proračuna za šolstvo, so tu podružnične šole vedno problem.

Šola v Babnem polju je tam nekje iz leta 1888 in je neoskrbovana, investicijskih sredstev pa je malo. Nastopa tudi problem z osebja, saj nihče ne gre rad učiti v „rovte“. Tudi prostora je malo, ker so v šoli tudi stranke. Problem so hoteli rešiti tako, da dodatne prostore dobili v gasilskem domu, pa se vaščani niso nujali: bali so se namreč, da bodo tako sploh ob šolo. Amortizacije od stavbe niso plačevali. Že naprej obstaja upravičen strah, da podružnične šole ne bo denarja. Te šole imajo le najnujnejše, kakršna učila pa si izposojujejo iz centralne šole; skupna je na primer le knjižnica. Poleg tega pa je zelo slaba preskrba z učili za vsake oddelke. Grafoskope imajo vse tri šole, druge aparate, potrebne pri modernem pouku, pa samo centralna.

Šola v Babnem polju ima kombiniran pouk, edina učiteljica je učiteljica. Uspeh je zadovoljiv in to tudi verjamem, saj tako lepih vzbov že dolgo nisem videl, da o pisavi niti ne govorim.

S tovarš Mercina sva hodila po edinem razredu in si ogledovala oddelke otrok. Že takoj v začetku naju je nekaj močno začudilo — razred je bil popolnoma tih in že sva mislila, da ni pouka. Pa sva

Prepričan sem, da je v učnem načrtu nekaj stvari, ki so odveč, balast. Več poudarka bi bilo treba dati čisto lokalnim zadevam, poučiti otroka o zgodovini domačega kraja, o industriji, kmetijstvu, pa tudi etnično.

Pa sva prišla v Iga vas in končala neljubi pogovor. Obstala sva pred šolo, ki je v primerjavi s tisto v Babnem polju celo zelo dobra. Kot povsod tudi tukaj ni mogoče dobiti učiteljev — nekaj zaradi stanovanj, nekaj pa že zaradi nesimpatičnih „rovov“, četudi je plača večja. To vprašanje pa se bo seveda še občutno zaostri po letu 1972, ko bodo morali imeti vsi šolniki ustrezno pedagoško izobrazbo. Marsikoga zanima, kdo bo tedaj sploh še hotel na podružnične šole!

Ravnatelja posebno skrbi trenutna strokovna zasedenost. Ljudje vneto študirajo, a je vprašanje, če bodo do roka lahko doštudirali.

Osnovna šola v Babnem polju

O položaju geografije kot učnega predmeta

1. KRIZA GEOGRAFIJE KOT UČNEGA PREDMETA

Že dalj časa čutimo, da prihaja geografija kot učni predmet v vedno večjo krizo. Znaki te krize se kažejo v zapostavljanju geografije kot učnega predmeta tako v splošno izobraževalnih kot v strokovnih šolah. Prav posebno pa je prišlo do izraza podcenjevanje geografije kot učnega predmeta pri pripravljanju osnutka novega predmetnika in učnih načrtov za osnovno šolo.

Pedagoški inštitut je izdelal tri variante novega predmetnika za osnovno šolo. Pri vseh treh variantah geografija v osmem razredu odpade. Po osnutku predmetnika, ki je rabil kot osnova za pripravo učnih načrtov za osnovno šolo, so za pouk geografije na voljo v petem razredu tri ure, v šestem dve in v sedmem razredu prav tako dve uri. Navidezno geografija s tem ne izgubi dosti, kajti po površnih računih ostane skupni fond učnih ur približno enak (v petem razredu zavzema zdaj spoznavanje družbe 3 ure, v ta predmet je zajeta sva polovica geografske učne snovi, šesti, sedmi in osmi razred pa imajo po dve uri geografije. V resnici pa pomeni tak učni načrt veliko nazadovanje tako po številu ur kot po kakovosti. Premaknitev geografije za eno leto navzdol bi imela zelo kvarne posledice v učno vzgojnem procesu. Nekoč smo iz prvega razreda gimnazije (sedanji peti razred) vrgli občo geografijo, čes da je za to razvojno stopnjo pretežka, danes pa zahtevamo, da učenci na isti razvojni stopnji obvladajo poleg znanega deleža obče geografije še regionalno geografijo Evrope. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so danes kadrovske razmere bistveno drugačne. Razen v Ljubljani, Mariboru in mogoče še v nekaterih večjih mestih poučujejo v petem razredu geografijo razredni učitelji. Tega dejstva verjetno tudi z uvedbo novega učnega načrta ni mogoče spreminiti. Ali menimo, da so današnji petošolci duševno toliko razviti, da jim bo lahko razredni učitelj posredoval dvakrat več učne snovi, kot je to lahko storil geograf — strokovnjak pred desetletjem? Zaradi obeh navedenih dejstev so ure v petem razredu neenakovredne izgubljenim uram v osmem razredu. Na večini osnovnih šol v Sloveniji torej ostaneta za pouk geografije (kjer bo predmet strokovno zaseden) v resnici samo šesti in sedmi razred z dvema urama tedensko. Vsekakor lahko trdim, da zrcali tako predlog predmetnika ali

nezadostno poznavanje sposobnosti otrok v petem razredu ali pa zapostavljanje učno vzgojnega pomena geografije kot učnega predmeta.

Podkomisija za pripravo učnih načrtov za pouk geografije v osnovni šoli je bila postavljena pred dejstva. Že omenjeni osnutek predmetnika je določal, da so za geografijo v petem razredu na voljo tri in v šestem ter v sedmem razredu po dve uri tedensko. Podkomisija je morala v zelo kratkem času pripraviti osnutek novega učnega načrta, ki naj bi bil v skladu z novim predmetnikom. Osnutek novega učnega načrta predvideva, da bi v petem razredu obravnavali velik del snovi iz obče geografije ter še celotno regionalno geografijo Evrope, v šestem razredu neevropske dežele, v sedmem razredu pa Jugoslavijo. Tak osnutek novega učnega načrta je bil nesporekljiv za večino učiteljev geografije (73 % od skupno 153 učiteljev geografije, ki so poslali pripombe k osnutku novega učnega načrta, je osnutek odklonilo). Kot glavni razlog za svojo odločitev navajajo, da v petem razredu ni mogoče učencem posredovati vse predvidene učne snovi in to niti v primeru, če bi v petem razredu geografijo poučeval strokovno usposobljen učitelj. Podobne pripombe se nanašajo tudi na predvideno učno snov v šestem in sedmem razredu. Večina učiteljev geografije meni, da učenci v teh razredih še niso sposobni za razumsko osvajanje predvidenega učiva.

Podkomisija za pripravo učnih načrtov za pouk geografije v osnovni šoli lahko sicer osnutek načrta delno spremeni (prestavitev nekaterih pojmov iz petega v šesti razred, drugačna razvrstitev pri regionalni geografiji, manj podrobnih pregledov itd.), toda v osnovi nesporekljivo dejstvo ostanejo. V sedanjih razmerah v petem razredu ni mogoče realizirati, da bi

Ravnatelj Emil Mercina v enem izmed razredov

In kakšni bodo učitelji „novega profila“? Učitelj naj bi bil resnično vodja prosvete, napredka na vasi. Vse skupaj je preveč šablonsko, pa tudi enolično. Šola, današnja, ne daje nobenih vrednot, pač pa potencira dobrine. Šola na deželi pa bi morala biti čisto nekaj drugega kot v mestu ali z drugimi besedami, morali bi uvesti B program.

Šolstvo je problem nad problemi, pa sva z ravnateljem vseeno morala končati pogovor. V Starem trgu sva zavila v gostilno. O prosveti se nisva pogovarjala več, pač pa se nama je pridružil domačin, pisatelj, nekdanji komisar XIV. divizije in kmet Matevž Hace, ki je tisti dan pravkar izdal svojo 13. knjigo in je to seveda primerno proslavil.

Ko je tov. Mercina že odšel, sem jaz še ostal med notranjskimi grčami in prav kmalu sva s Hacetom spoznala, da svet le ni tako mrk in žalosten.

MILENKO

učenci razumsko osvojili predvideno snov. Pojmov iz že tako zelo zapostavljenih obče geografije učenci ne bodo razumeli, zato se bosta deskripcija in delež brezsmiselnega učenja na pamet še znatno povečala. Zaradi tega bo imel pouk geografije prav nasproten učinek, kot ga predvidevajo osnovna izhodišča, zaradi katerih je prišlo do spreminjanja učnih načrtov za osnovno šolo.

Če hoče podkomisija za pripravo učnih načrtov za pouk geografije v osnovni šoli uresničiti predloge, ki so jih dali učitelji geografije, je nujno, da pristojni forumi osnutek predmetnika spreminjajo. Anketa, izvedena med 87 učitelji geografije, kaže, da bi po mnenju večine anketirancev skupni fond učnih ur lahko ostal tak, kot to določa osnutek novega predmetnika. Toda težišče geografskega pouka iz že navedenih razlogov ne sme biti v petem razredu. Večina anketirancev je predlagala naslednjo razporeditev: 5. r. 1 ura, 6. r. 2 uri, 7. r. 2 uri in 8. r. 2 uri. Kolikor mi je znano, ima geografija tako število ur po posameznih razredih tudi v sosednji republiki Hrvaški.

Tudi če geografija dobi predlagano število in razporeditev učnih ur po posameznih razredih, kriza geografije kot učnega predmeta s tem še ni odpravljena. Če hočemo odpraviti krizo geografije kot učnega predmeta, moramo najprej odkriti vzroke, ki so jo privedli v sedanji nezavirljiv položaj. Ali so vzroki v tem:

— Da geografija kot učni predmet na stopnji sodobnega družbenega razvoja ne more imeti pomembnega mesta pri oblikovanju splošne izobrazbe.

— Ali pa, da sedanji sistem geografskega izobraževanja tem smotrom ne ustreza in ga je treba bistveno spremeniti.

Če bi skušali odgovoriti na postavljena vprašanja, bi vsekakor lahko rekli, da ima geo-

grafija v sodobnem svetu, v svetu znanstvenega in tehničnega razvoja še mnogo večji pomen pri izobraževanju mladega rodu, kot ga je imela v preteklosti. Torej je razlog lahko samo v sedanjem sistemu geografskega izobraževanja. Toda — kaj je narobe in kaj je potrebno spremeniti?

II. OSNOVNE SLABOSTI DOSEDANJEGA NAČINA GEOGRAFSKEGA IZOBRAŽEVANJA

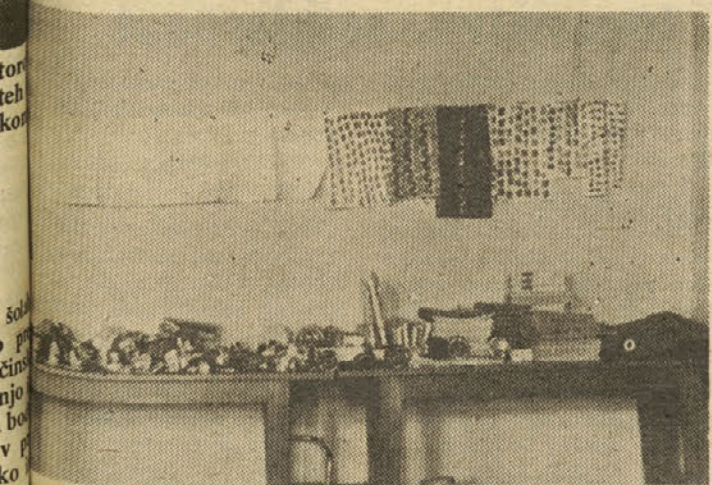
Trdno sem prepričan, da imajo prav tisti, ki trde, da je sedanja struktura geografske učne snovi na osnovni in srednji šoli zastarela in da odseva stopnjo razvoja geografije kot znanosti in njenega vzgojnega pomena v preteklem stoletju. Skušajmo to misel nekoliko podrobneje razčleniti:

1.) Učna snov sedanjih učnih načrtov (pri tem mislim veljavne učne načrte za geografijo v osnovni in srednji šoli ter osnutke novih učnih načrtov, ne glede na manjše spremembe v razporeditvi učne snovi in spremembe v predmetniku) temelji na načelu, da je ŠOLSKA GEOGRAFIJA V BISTVU REGIONALNA GEOGRAFIJA. Taka struktura učnih načrtov je posledica pojmovanja geografije kot znanosti in njenega vzgojnega pomena iz druge polovice preteklega stoletja. V tem obdobju, ko so intenzivno odkrivali in raziskovali notranjost do tedaj še malo znanih delov Afrike, Angloamerike, Latinske Amerike in Avstralije, je bila taka usmeritev potrebna. Doraščajočo mladino je seznanjala s tujimi deželami, z ljudmi, ki žive v teh deželah, in z njegovim gospodarstvom. Bila je v pravem pomenu zemljepis, saj je bilo težišče na opisu dežel. Zato ni čudno, da se je polagoma uveljavilo naziranje, ki je danes močno razširjeno, da se v osnovni šoli uči predvsem zemljepis, neke višje, mogoče na gimnaziji ali celo šole na univerzi, pa se začne geografija. Zemljepis in geografija pa nimata dosti skupnega, saj je zemljepis posebna šolska geografija, geografija v pravem pomenu besede pa je stvar znanstvenikov.

Taka usmeritev geografije je stremela za tem, da bi se šolarji naučili čim več regionalne geografije, ker naj bi bila regionalna geografija krona geografije. Celotna razporeditev učne snovi temelji predvsem na prostorskem pojmovanju načela od bližnjega k daljnemu.

Dr. JAKOB MEDVED

(Se nadaljuje)

Pretno pripravljena učila čakajo učence (razred v Iga vasi)

ub temu potrkala in vstopila. Tovarišice ni bilo in otroci so bili in se tiho ukvarjali vsak s svojo stvarjo. Bila sva pošteno kesneča.

Res so zelo pridni,“ je rekla mlada tovarišica, le nekateri menda delajo domačih nalog. Pa še ti jih morajo potem narediti v šoli, ker pač ostanejo tako dolgo, dokler ne končajo. Nekaj takih greškov sva videla, mislim da so bili trije. Čisto tiho so delali svoje stvari.

Ko sva se vrnila, da bi spotoma obiskala še Iga vas, sem mimo de opazil v predsobi razreda dve navadni posteljni blazini, jogi blazini. Pojasnili so mi, da so to telovadne blazine. Telovadnice niso v šoli.

Spet sva začela pogovor — pri osipu, fičko pa se ni dosti zmenil najino čenčanje in je kar lepo in ponižno požiral kilometre proti vasi. Osip, s podružničnimi šolami vred, je pač na slovenskem povprečju in se vrti tam okoli 38 %, kar pa menda ni čisto stvaren kazalnik. Najbolj se čuti v petem razredu, ko pridejo otroci iz podružničnih šol, zato je treba merilo znižati ali programsko urediti.

Jub temu se šteje šola Stari trg med sedem najboljših v Sloveniji po občinah. Tako je menda zapisala nedavno tega „DELO“. Tov. Mercina mi je potožil, da vzgojna plat pri učencih popušča, nimajo stalnega stika s starši, ki imajo zelo malo časa za otroke. To se zelo pozna pri učnem uspehu. V Loški dolini žive predvsem kmeti, ki jih je vedno več, in pa kmetje, ki jih je vedno manj. Dolgo nastaja nekak polproletariat; starši se ne utegnejo zanimati, da se z učenjem, saj se po delu v tovarni ubadajo še z delom na kmetih. Socialnih problemov sicer ni, razen nekaj pri-erov, ki pa niso tako izraziti, da bi bilo treba posploševati.

Pogovor se je zaustavil ob učnem načrtu. Tovariš Mercina je dejal: „Glede na to, da so naše šole, pa ne samo v Loški dolini, temveč skoraj po vsej Sloveniji slabo in nezadostno opremljene, pa gotovo pa to velja za podružnične šole, je učni načrt krivičen. Teve so prevelike in bi marsikaj tudi nasploh kazalo zreducirati.

NAVSEZADNJE: SMO PA LE SAMO LJUDJE

Vzgoja človeka kot pojem, predmet in praksa

Ne morem si kaj, da vas ne bi že v začetku opozoril na to, da je vzgoja čisto nekaj drugega kot „dresura“ — saj tudi pri ukvarjanju z živalskim svetom poznamo oba pojma, to je dresuro in vzgojo. DRESURA kot metoda učenja pri človeku, kadar nam gre za humano osebnost, ne pride nikoli v poštev. Zgodi pa se, da človek zaradi pomanjkanja lastnih vzgojnih sposobnosti uporabi prav metodo živalskih dreserjev. Vzrokov, ki ga pripravijo do tega, je nič koliko. Verjetno je samo po sebi umevno, da polnoletnost še ne zagotavlja zdrave človeške osebnosti, in da življenjske izkušnje nekega človeka ne narekujejo lastnega vzgojnega sistema in samostojne vzgojne metode, kadar gre za vzgajanje naših otrok.

Ljudi razločujemo med drugimi tudi po generacijah in največkrat so različne generacije ljudi dokaj različne po temperamentu, zahtevah in celo sposobnostih. To ni nujnost, je pa resnica, na katero je pri obravnavanju vzgoje treba računati. Starši ne morejo in ne smejo svojega življenja primerjati z življenjem svojih otrok — to naj bi pomenilo, da tudi ne smejo iskati podobnosti v težavah svojega življenja, hiti ga ne smejo primerjati z morebitnimi ugodnostmi novega, trenutnega časa. Kdor le malo pozna zakone narave, kdor je le kdaj slišal za evolucijo ali dialektiko, bo vedel, da vsak čas prinese nekaj novega — da to novo niso le nova proizvodna sredstva in materialne dobrine, temveč da je nova tudi človeška miselnost ali „psiha“.

Kot sta bila v praskupnosti merilo visokega standarda morada lok in puščica, in so bili ljudje s tem povsem zadovoljni, ker boljšega niso poznali, tako je bilo v srednjem veku nekaj imenitnega imeti konja in kočijo (česar si preproščak še zdaleč ni mogel privoščiti). Danes je merilo ugodja povsem nekaj drugega, kot je bilo to tedaj, ko so bili današnji starši še otroci. Torej je vsako „posiljevanje“ z nekdajnimi problemi, v katerih so starši odraščali, nevzgojno, če že ni ena najlažjih primitivnih oblik vzgojne vplivati na otroka: „KO SEM BIL JAZ MLAD PA...“ Seveda s tem nikakor ne gre zanikati, da je tudi v preteklosti mogoče poiskati marsikaj, s čimer bi se dalo vzgojno vplivati na otroka, vendar so to lahko le neprisiljeni-drobci življenja, nikakor pa ne že sam čas, v katerem so živeli!

Vzgoja človeka ni nekaj, kar je a priori dano starejšim!

S tem ko človek odraste, ko ima svojo družino in svoje otroke, se ni dobil absolutne suverenosti v vzgajanju svojih otrok. Če pa je ta suverenost res že nekako dana, potem bi se morali starši zavedati, da v vzgojnih pogledih nikakor niso s tem, ko so pač STARŠI, v vzgoji zmogljivi in edini. Tisti, ki smejo iz „prve roke“ vplivati na svojega otroka pod kakršnim koli pogojem. Pravzaprav bi bilo lepo, ko bi bili starši sposobni biti nepogrešljivi subjekt vzgoje. V tem primeru bi morali biti predvsem sami kot osebnost nepogrešljivi in enkratni, kar pa je v nasprotju z relativnostjo — saj ostaja popolnost še vedno samo POJEM.

Starši so živeli v različnih življenjskih razmerah, imeli so tudi zelo različne umske in fizične sposobnosti. Nekoč so bili pač samo otroci, ki so rasli s človeškimi slabostmi in napakami, s svojimi posebnostmi in sposobnostmi. Nekateri starši so bili v mladosti polni kompleksov, velikokrat tudi zelo

problematici, pač skoraj taki, kot so danes otroci. Morda so imeli nekoč njihovi starši z njimi neverjetne probleme, ko so še pri treh letih močili posteljo, ko so bili nekakšni neozdravljivi kleptomani, fabulanti... Ti otroci so nekoč odrasli, pač v določenih razmerah, postali so možje in žene, očetje in matere. Oče in mati sta postala tudi tista dva, ki sta v mladosti s težavo štela do deset, tudi on, ki je bil v mladosti kleptomani, tudi ta, ki so ga nekoč vzgajali v surovi patriarhični vzgoji in je nič kolikokrat na skrivaj preklel očeta in njegove vzgojne metode.

Ali so zdaj nenadoma, ko so postali ti ljudje odrasli, če to sploh so, ko so postali starši, vse polni vzgojnih sposobnosti? So „od boga poklicani“, da bodo nezmotljivo in suvereno vzgajali svoje otroke, ali imajo pravico od njih zatevati pokorščino? POKORŠČINE nima v naši socialistični samoupravni družbi nihče pravice zahtevati, saj je pokorščina isto kot dresura. In če pridejo starši do spoznanja, da jih otroci ne spoštujejo več, da jim skušajo prerasti prek glave? Naj sedaj svoje velikansko pomanjkanje v vzgojnih sposobnostih nedoknadijo s TERORJEM, oziroma s tem, da zahtevajo nepreklicno pokorščino? Naj govorijo: ZDAJ HOČE PIŠČE VEČ VEDETI OD KOKLJE? In kako bi ne smelo piščice več vedeti od koklje? Saj je vendar v našem sodobnem humanem vzgojnem interesu, da bi otrok vedel čim več, da bi spoznal čim več in da bi postal čimprej samostojen človek, samostojna osebnost. Kako naj imenujemo starše, ki skušajo zadržati svojega otroka na poti k znanju, na poti k temu, da bo vedel čim več? In zakaj to starši počnejo? To je strah, samo strah pred spoznanjem, da so jih otroci prerasti, prerasti v marsičem. Namesto da bi se tega veselili kot starši, skušajo z najrazličnejšimi pretevezami vplivati na otroka. Strašijo ga in mu grozijo, celo pretepajo ga, ker se vrti v njihove pogovore, ker hoče vedeti več kot vedo oni. Kdo vendar so ti ONI?

In potem vpraša mati enaindvajsetletnega dekleta: Očitati, mi nepravilno vzgojo, ker punce pri dvajsetih še nismo pustili na ples, ker ni smela v kino niti s prijateljicami ali pa je to počela na skrivaj. Bodite veseli, da je bilo tako, saj sicer ne bi dobili nepokvarjenega dekleta... „Nepokvarjenega dekleta...“ Kaj taki starši sploh kaj vedo o človeku, o zdravi osebnosti, kaj niso prav taki starši naredili svojemu otroku največ težko popravljive škode? Otroka niso znali vzgajati, zaradi tega so ga zapirali, niso ga znali z zgledi poučevati. Pretepali so ga, svojih vzgojnih sposobnosti niso upali preizkusiti tako, da bi otroka spustili med svet, kamor spada, pač pa so ga zapirali, da bi ostal nepokvarjen. V resnici pa so takega otroka strašansko pokvarili s svojo sterilnostjo, nesocialnostjo, s tem ko so mu odpirali le svoj svet, svet, kakršnega so gledali s svojimi očmi. Otroku niso dali priložnosti, da bi to njihovo stališče primerjal s stališči drugih. In tako sta celo v dvajsetletnem dekletu ostala očetova osebnost in pogled na svet za dekle edino veljavna in sprejemljiva. Zdelo se ji je, da mora biti vedno tako, kot je trdil oče, in da je to edino prav. Toda kdo je bil v resnici njen oče? Samo eden izmed milijard ljudi, samo ena uboga oseba, ki je vplivala na svet svojega otroka tako, da je postal otrok za vse drugo slep. Če se je očetu slučajno zazdelo, ker je bil morda v takem zgrešenem duhu vzgajan, da si dekle ne sme privoščiti tega, kar si sme privoščiti njen brat, je sčasoma isto mislila tudi hči. Če je brat smel

v kino, ker je bil moški, in je morala ona ostati doma, ker je bila dekle, je bilo tudi to sčasoma po njenem mnenju edino pravilno. In potem se človek vpraša, če taka vzgoja ni neke vrste zločin, če ni to skoraj GENOCID. In kaj potem vzgojijo taki starši? Otroke, ki sicer pri dvajsetih letih še niso imeli ljubezenskega partnerja, kar še zdaleč ni pravilno, in ki jih morda mati pri teh letih za roko peljati na prvo službeno mesto, dekle, ki ji mora fant povedati, kdaj lahko zanosi in kdaj ne, ki ji mora razodeti, če naleti na primerne fanta seveda, še marsikatero stvar, ki bi jo morala zvedeti ali ki bi jo moral zvedeti že pred mnogimi, mnogimi leti doma.

Starši ne rodijo svojih otrok zase!

Tako je, kadar mislijo starši, da so svoje otroke rodili zase in pozabljajo, da pripadajo vendar družbi, saj smo ljudje socialna bitja; vsaj morali bi biti. Tako je, kadar starši govorijo z otroki: boš papcala, boš pupala, greš opa... in pri tem pozabljajo ali se sploh ne zavedajo, kakšen nesmisel počno. Otrok zavestno zavajajo namesto da bi ga čimprej seznanili z njegovo materinsko govorico, ga učijo „ljudočerskega“ jezika.

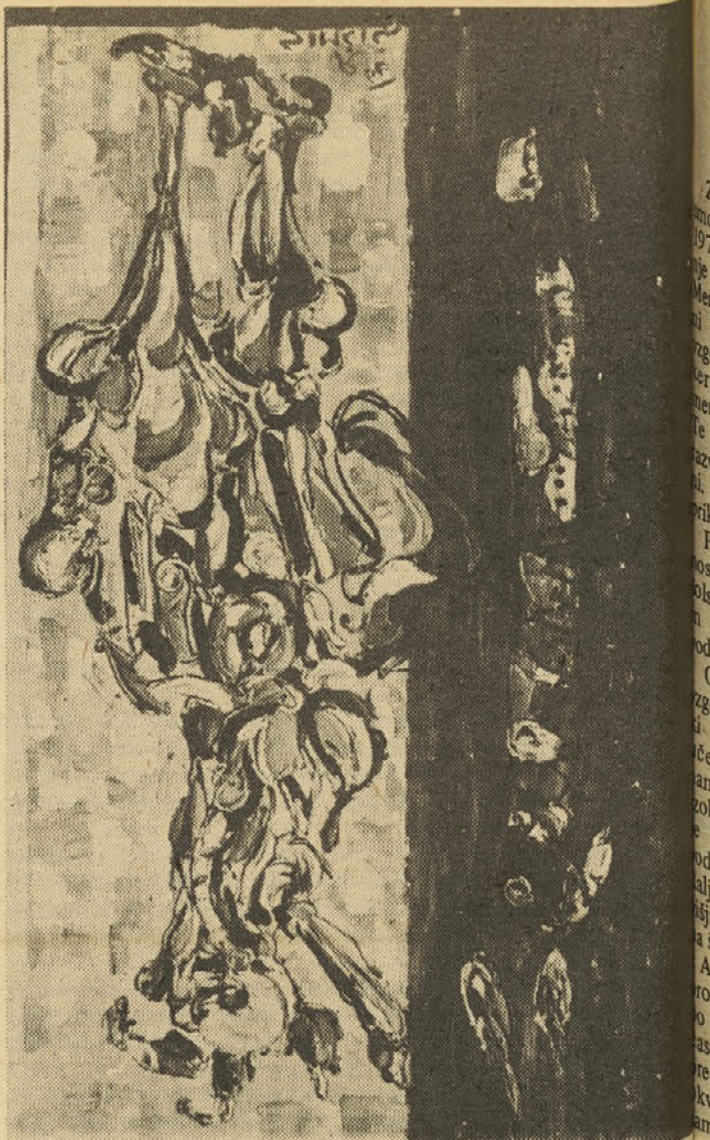
In potem spet tista bolezen, ko starši pozabijo, da bi moral otrok ubrati čim krajšo pot do samostojnosti, da bi se moral čimprej, z njihovo pomočjo, spoznati z življenjem okrog njega, s svetom, ki ga obkroža, ne pa da vse, kar bi lahko otrok že sam počel, počnejo namesto njega starši. Predvsem pa ne bi smeli v vsakem primeru starši namesto otroka misliti. Je že res, da bi morali s patronatom stati nad njim, toda ves čas bi mu morali dati vedeti, da mora o stvareh poskušati sam odločati, razmišljati, dati mu mo-

rajo tudi njegov prav, pa čeprav včasih ni čisto tako. Na ta način mu bodo vili samozaupanje in vero vase. Otrok ne bo za kompleksan, ne bo vedno hodil po nasvet k staršem in ne bo vedno mislil, da je edino prav tisto, kar je rekel oče. Menda bo tako vzgajan otrok kmalu tudi spoznal resnično podobo svojih staršev in jih bo cenil kot starše, to vsaj v najslabšem primeru, in celo kot osebnosti, če bo za to imel vzrok. Torej le na ta način otroku že v rani mladosti damo možnost humanega odločanja, občutek samoupravnosti. Očetu, ki bo na ta način vzgajal otroka, ne bo potrebno uporabljati „batin“, pač pa se bo le teh sramoval, saj prav s pretiranim in neutemeljenim fizičnim „vzgajanjem“ pokažemo svojo barbarsko mentaliteto, pomanjkanje vsega, kar bi radi, da bi otroci v starših spoštovali. Za spoštovanje se je treba prizadevati, globoko prizadevati z zgledi in sposobnostjo, nikakor pa si spoštovanja ne moremo pridobiti s palico. Kaj ne pomisli oče s tem, ko udari dvaindvajsetletno dekle, da je udaril odraslega človeka, da je storil prekršek proti humanosti, za katerega ga lahko hči povsem upravičeno prijavi... Sicer pa, če se tega ne sramuje, je že to dovolj zgovoren dokaz o njegovi šibiki osebnosti.

Kdaj postane otrok samostojen?

Samostojnost je zelo relativna zadeva — nekateri otroci postanejo samostojni zelo kmalu, mnogo otrok pa precej pozno ali pa sploh ne. Dolžnost staršev naj bi bila, da bi otrokom razvoju, kolikor se le da, sledili, da bi otroku v težkih trenutkih ne vsiljivo pomagali, da bi bili v ne-nemnem stiku s šolo.

Starši bi morali, kar se le da, razlikovati otroka „kuhinjsko

ERA ATOMA (olje, Rudi Simčič)

pomočnico“ od uvidnega in skoči staršem na pomoč. Če poskušajo doseči, da dekle začne pomagati staršem pri dvajsetih letih, je to samo zgovoren znak, da so bili kot starši povsem nezadovoljivi vzgojitelji. Če pa se jim zdi, da je bil njihov otrok nekoč bolj priden in prizadeven, da je bolj skrbel za domačo dom, je to spet samo zgovoren dokaz, da je njihov otrok vendarle že odraslo in popolnoma odraslo dekle, ki si morda želi že svoj dom, ki hoče, da bi z njo ravnali kot z odraslo žensko. Popolnoma nepristevno, da bi starši od enaindvajsetletnega dekleta na silo zahtevali, da briše prah po policah v stanovanju, da pomiva

prizadevnega otroka, ki rad šipe na oknih in podobno, tako dekle že redno opravi svojo službo, prav tako mati, če ima pri vsem tem velike dolžnosti v zvezi z končanjem študija, če ima s tega izbranca, s katerim kuje enaindvajsetih letih resne črte — mati je bila že pri osebnostnih poročena in mati otroku... Tako dekle živi svoje življenje v svetu, v katerem se nenadoma prebudila popolnoma nepravilna, ker je to niso pripravili starši. Zda srečuje s problemi, ki jih pravi vzgojena dekle rešuje dvajsetih letih.

(Nadaljevanje prihodnje)

Samopomoč = humanost, tovarištvo, solidarnost

V nedeljo, letošnjega 23. aprila, je bil v šoli za medicinske sestre v Ljubljani redni letni občini zbor Samopomoči prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije.

To organizacijo so ustanovili učitelji že leta 1898 in jo imenovali „Jubilejska Samopomoč“. Od tega leta dalje se je njen naslov sicer večkrat spremenil, njena temeljna dejavnost pa je bila vedno: pomagati svojem ob smrti člana te organizacije.

Medtem ko so bili leta 1920 v „Učiteljsko Samopomoč“ vključeni učitelji osnovnih šol, so ustanovili srednješolski učitelji „Profesorsko samopomoč“, leta 1961 sta se obe organizaciji združili v „Samopomoč prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije“. Organizacija se je pridružila Sindikatu delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, k čemu v svojem statutu, sprejetem na lanskem kongresu, tudi opredelil njeno dejavnost.

Na to je opozoril predsednik Samopomoči prof. Rado Torkar in dejal: „V statutu Sindikata delavcev družbenih dejavnosti je en člen posvečen tudi naši Samopomoči. To se nam zdi pomembno iz več razlogov: člani sindikata, ki so v prosvetni službi, pa še niso naši člani, so s tem še prek sindikata opozorjeni na našo organizacijo. Sindikat s tem nekako prevzema odgovornost za naše delo, in z večjo upravičenostjo ga bomo prosili za pomoč, če je bomo potrebovali.“ Ob tem je Rado Torkar poudaril da sindikat tej organizaciji svoje pomoči ni še nikdar odrekel. V prihodnje nameravajo prek republiškega odbora sindikata poslati pojasnila o organizaciji Samopomoči vsem osnovnim sindikalnim organizacijam. Upajo,

da bo prav to pomagalo zavreti nenehno upadanje članstva. So-deč po letošnjih začetnih mesecih je pretirana zaskrbljenost sicer odveč: po več letih so glede števila članov spet „aktivni“. To pomeni, da so prav v zadnjih mesecih več članov pridobili, kakor izgubili (če ne štejemo tistih, ki jih bodo še morali črtati zato, ker ne plačujejo zaostale članarine).

PRIDOBIVANJE NOVIH ČLANOV — MORALNA DOLŽNOST

Posmrtnina, ki jo dobe svojci umrlega člana, je že dve leti enaka: 1400 din, članarina pa 4 din mesečno. Pred vojno je bila vrednost posmrtnine precej večja, večja pa je bila seveda tudi članarina. Zato da bo vrednost tega denarja vsaj približno taka kot pogrebni stroški, so na letošnjem občnem zboru določili za leto 1973 posmrtnino v višini 1700 din, članarino pa 5 din na mesec oziroma 60 din na leto. S tem bi se članarina zvišala za 25 %, posmrtnina pa za nekaj odstotkov manj.

To razmerje so popravili zato, ker je število smrtnih primerov iz leta v leto večje, povečali pa so se tudi upravni stroški, tisk, bančni stroški itn.

V lanskem letu so izplačali svojem umrlih 81 posmrtnin po 1400 din, iz socialnega sklada je dobilo 26 posrlicev posojila v zneskih od 500 do 1000 din, vendar pa sklad le počasi narašča, ker doteka vanj le po dva din od pristopnih novih članov. Sklenili so tudi, da bodo varčevalni sklad ukiniteli, ostale manjše vloge pa obračunali pri letošnji članarini. Člane, ki že

več let niso plačali članarine, so črtali, kljub temu pa je sedaj v organizaciji nekaj okrog 3000 članov.

„Naša moralna dolžnost je“ — tako so poudarili na občnem zboru — „da pridobivamo nove člane in s tem koristimo sebi in njim.“ Za tiste, ki želijo postati člani te humane organizacije, še nekaj podatkov: pristopna starost je omejena na 50 let, za vsako začetno leto nad 40 let pristone starosti se posmrtnina zmanjša za 3 %. Večkrat se je že zgodilo, da so morali zavrniti pristopnega delavca, ki je želel postati član Samopomoči, pa je že prekoračil starostno mejo. „Ne moremo upoštevati“, je poudaril predsednik Rado Torkar, „da za našo organizacijo ni vedel, čeprav smo temu krivi tudi mi, člani.“ Vsak član sme pod enakimi pogoji vpisati tudi svojega zakonskega tovariša, pristopnina pa je 3 din.

Člani Samopomoči in poverjeniki te organizacije v raznih krajih Slovenije nenehno spodbujajo svoje kolege, naj se vključijo vanjo. V razpravi na občnem zboru so veliko opozarjali na humanost in tovarištvo, ki bi moralo povezovati tudi današnje prosvetne delavce. Na solidarnost, ki naj bi se pokazala prav v sodelovanju v taki organizaciji.

Zanimivo je, da vključevanje v Samopomoč včasih sploh ni bilo problem. Pravijo, da tudi danes ni, če ima pedagoški vodja šole — ravnatelj v svojem kolektivni vpliv, kajti „dobra beseda vplivne osebe zaleže več kot množica tiskanih objav“. Dogaja pa se tudi nasprotno: en sam stavek zagrenjene ali ne-

socialne osebe odvrne od dolžnamere, da bi se včlanili, kolektiv.

NOVA POČITNIŠKA DEJAVNOST

Pred nedavnim so dobili članice odbora Samopomoči še nekaj zamisel, za katero upajo, da povečala vključevanje članov to organizacijo. Prek sindikata so dobili iz Avstrije dopis z bilom, naj bi tudi pri nas organizirali počitniško dejavnost prosvetne delavce in jo vključili v mednarodno organizacijo, jim pomaga pri letovanjih. Tako rekoč za „zamenjavo“ član da na voljo za določen čas stanovanje, sobo ali posteljo drugim prosvetnim delavcem, zato pa dobi seznam ostalih članov, ki so pripravljeni ponuditi enako uslugo.

Zamisel so z zanimanjem sprejeli tudi na zadnjem občnem zboru in sklenili, da bodo članom, ki se bodo pridružili k takemu sodelovanju, nudili poseben popust pri članarini, uvedeni za kritje stroškov, ki bi nastali v tej zvezi. Določen del te članarine namreč morali odvajati mednarodnemu centru te počitniške organizacije. O tem bodo tančneje razpravljali potem, bodo vedeli, kolikšen bo odstotek članov.

Sedanji položaj organizacije bi se zelo spremenil, če bi pristopilo še kakih 100 članov. Ta namen pripravlja odbor za splošno akcijo. Na občnem zboru so opozorili, da bo Samopomoč zaživela le, če bo postala organizacija sodobnejša; vključiti se mora v življenje. Za to je potrebna aktivnost vseh, jim beseda tovarištvo še vedno pomeni zelo veliko.

MARJANA KUNEJ

Arheološke publikacije v letu 1971

Leto 1971 je bilo pomembno za slovensko muzejsko dejavnost in še posebno za arheološko vedo iz dveh razlogov: Narodni muzej v Ljubljani je praznoval stopenjstetletnico delovanja, v Beogradu pa so se na VIII. mednarodnem arheološkem kongresu (od 9. do 15. sept.) zbrali številni strokovnjaki z vsega sveta. Zadnji podatek je videti na prvi pogled nekoliko oddaljen našemu prostoru. Vendar se je slovenska arheologija z razstavami v Ljubljani, Novem mestu, Postojni, Kranju in z aktivno udeležbo arheologov na zborovanju dobro vključila v program mednarodnega kongresa. Z omenjenima dogodkoma je povezano tudi intenzivnejše izdajanje domače arheološke literature. Zato je v tem zapisu zbranih nekaj kratkih poročil — z namenom, da opozorimo tudi na tovrstne publikacije.

Za publiciranje arheoloških izkopanih, poročil in razprav so potrebni tudi glasila. Na prvem mestu moramo omeniti osrednjo revijo, Arheološki vestnik, glasilo Sekcije za arheologijo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU). Posameznim razpravam je namenjen glasilo Situla, temeljnemu objavam gradiva pa Arheološki katalogi Slovenije; Narodni muzej izdaja tudi Argo, informativno glasilo za muzejsko dejavnost. Podatke o vsakodnevni izkopavanjih in slučajnih najdbah prinaša Varstvo spomenikov, ki ga izdaja Zavod za spomeniško varstvo Slovenije. Posamezne študije pa so objavljene tudi v Razpravah in Delih SAZU, v razredu za zgodovinske in družbene vede.

Vsaka znanstvena disciplina, ki hoče ohraniti in poglobljati stik s širšo javnostjo, z veliko pozornostjo prezentrira strokovne dosežke na poljudnoznanstven način. J. Šašel je v Vodniku po Emoni (1955) na pristopen način opisal zgodovinsko in kulturno dogajanje na ljubljanskih tleh v vseh arheoloških obdobjih, v prvi knjigi Zgodovina Ljubljane (1955) pa sta J. Klemenc in J. Korosec to temo obravnavala širše in tudi podrobneje. Tretja publikacija, Najstarejša zgodovina Dolenjske, ki jo je napisal S. Gabrovec, pa obravnava arheološko podobo regije. V raznih zbornikih (900 let Kranja, Celjski zbornik, Mengeški zbornik 1154–1954 itd.) so bili objavljeni številni članki o najstarejši zgodovini posameznih mest. Glede na primer takih prizadevanj predstavljata članek T. Kneza, Prazgodovina Novega mesta, Novo mesto 1365–1965 in knjiga I. in J. Curka, Ptuj (1970). Za poznavanje regionalno uokvirjene arheološke podobe pa so najpomembnejši članki S. Pahiča, v katerih je interpretirana najstarejša zgodovina Stajerske, kot npr. K predstovanski naselitvi Slovenskih gor in Pomurja, Svet med Muro in Dravo (1968) in Najstarejša zgodovina koroške krajine, 720 let Raven na Koroškem (1968). V dnevnem časopisu in tudi v samostojnih publikacijah je izšlo mnogo informativnih zapisov o sprotih izkopavanjih in pomembnih odkritjih. Opozorimo naj le na dve knjižici, ki sta nastali ob odkritju rimskih urbanih ostalosti oz. nagrobnih spomenikov: L. Plesničar-Gec in L. Bregant, Antična Emona v srcu moderne Ljubljane, Spomeniški vodniki (izredna izdaja 1961) in J. Klemenc, Rimske izkopanine v Sempetru, Spomeniški vodniki 1 (1961). V zadnjem času pa vzbujajo pozornost balcev dnevnega časopisa in revij (npr. Delo, Naši razgledi, Dolenjski list, Življenje in tehnika, Obzornik, Kronika) predvsem številni članki T. Kneza o sistematični izkopavanju in o bogastvu najdb iz halštatskih gomil v Novem mestu. — Ozemeljsko najširša pa je slika celotnega slovenskega območja v vseh arheoloških obdobjih v prvi in deloma tudi v drugi knjigi B. Grafenauerja, Zgodovina slovenskega naroda (1964 in 1965).

OKROGLA FIBULA — kultura Alpskih Slovanov. (Najdišče: Bled, 10. stol.)

In kakšen odmev ima slovenska arheološka veda v šolskem programu, predvsem pri pouku zgodovine? V zgodovinskih učbenikih, A.

Metelko, Zgodovina za šteti razred osnovne šole (1971) in L. Petauer, Zgodovina za gimnazije in sorodne srednje šole 1 (1969), vidimo dvojce: v učbeniku za osnovno šolo so spoznanja arheologije v besedilu in slikovno primerno vključena v celotno snov najstarejše zgodovine, v drugem učbeniku pa ima arheološko gradivo predvsem ilustrativni značaj. S posredovanjem spoznanj arheoloških raziskav bi bilo učenec mnogo lažje razumeti vsebino in izročilo arheoloških razstav in različnih besedil, s tem pa tudi najstarejšo zgodovino slovenskega naroda; saj je arheologija znanost, ki na osnovi izkopanih proučuje življenje in kulturo starih narodov, z njeno pomočjo pa se seznanjamo tudi z našo najstarejšo zgodovino. — In še korak dalje. Če zelo splošno, a pravilno vrednotenje arheološkega gradiva privede učenca do izhodišča oziroma do dokumentov, na katerih je zgrajena najstarejša zgodovina človeštva. Tak priročen pregled za arheološka obdobja Slovenije še ni napisan, za vzor pa mu lahko rabi Zgodovinska čitanka za šteti razred osnovne šole (1969) avtorjev M. Kosa, F. Gestrina, V. Melika, v kateri so izbrani prevodi nekaterih zgodovinskih pisanih virov, ki učenca napotijo k izviru zgodovinopisja. Podoben pregled arheoloških obdobji in izkopanih s kratkim komentarjem bi učenca pripeljal tudi k izviru za poznavanje naše prazgodovine, o kateri nimamo pisanih podatkov.

Ivan Puš, Žarnogrobščina nekropola na dvorišču SAZU v Ljubljani, Razprave SAZU VII/1 (Razred za zgodovinske in družbene vede), Ljubljana 1971.

Od 1948 do 1959 je bilo na dvorišču Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani izkopanih 70 žarnih grobov, z izkopavanji v letih 1964–1965 — izkopano gradivo je predmet obravnavane knjige — pa se je število grobov povečalo na 259. Čeprav grobišče na dvorišču SAZU še ni izkopano v celoti, že sedaj spada med največje nekropole iz časa kulture žarnih grobišč v Sloveniji, ki so bila odkrita v Rušah, Mariboru, Dobovi, na Bledu in v Novem mestu. — Kultura žarnih grobišč je živila na prehodu iz bronaste v železno dobo oz. če to obdobje omejimo z zaokroženimi letnicami: od 1200 do 800 pr. n. št. To je čas, ko je železo že bilo v rabi, ni pa še bilo vodilna kovina. Kot pove že samo ime kulture, so v tem času mrtve sežigali, pepel in ostanke kosti ter grobne pridatke pa shranjevali v keramičnih posodah — žarah, ki so jih vkopavali v zemljo. — Delo I. Puša je katalog: z opisom in risbo je podana vsebina posameznih grobov, na pregleden način pa je obravnavano tudi grobišče v celoti in njegovo mesto v širšem slovenskem prostoru. Knjiga dopolnjuje naše znanje o življenju na ljubljanskih tleh od približno leta 1000 pr. n. št. pa skozi naslednja stoletja, dokler se v polni meri ne uveljavi halštatska kultura (starejša železna doba), ki doseže svoj evropsko pomemben vrh predvsem na ozemlju Dolenjske.

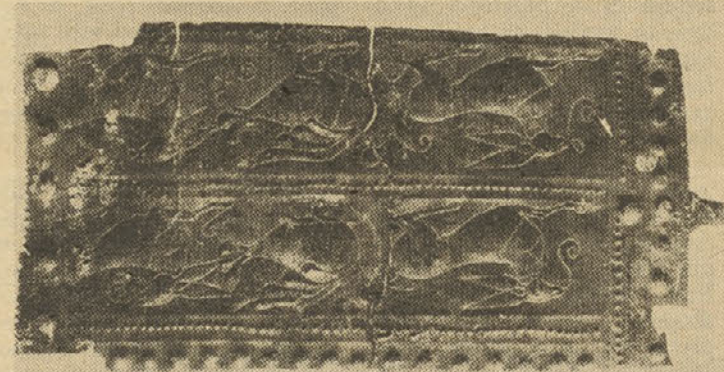
keltsko plano grobišče s 63 izkopanimi žarnimi grobovi. Katalog T. Kneza ni zgolj vodnik po razstavi, temveč nas s prazgodovino Novega mesta seznanja bolj dokumentarno; z novomeško prazgodovino je prikazan tudi presek skozi prazgodovino (od obdobja kulture žarnih grobišč do rimske zasedbe) širšega in v tem času zelo pomembnega območja — Dolenjske.

Peter Petru, Hišaste žare Latobikov, Situla 11, Ljubljana 1971.

Delo P. Petruja, Hišaste žare Latobikov, je skrajšana disertacija, iz leta 1966 na filozofski fakulteti v Ljubljani. P. Petru v svoji disertaciji obravnava, po geografski plati Dolenjsko, etnično pa keltsko pleme Latobikov. Povod za ta proučevanja pa so dale hišaste žare s svojo magično-religijsko zasnovano. Iz arheoloških dokumentov in rimskih pisanih virov je avtor ugotovil naslednje: Keltski Latobiki so se s področja antičnega Hercynia silva (Erzgebirge, Češko Rudogorje), kjer so prišli v stik s zelo staro tradicijo uporabe hišastih žar, ki sega še v kulturo žarnih grobišč, preselili v naše kraje v času od zgodnjega 1. stol. do leta 35 pred n. št. Na ozemlju Dolenjske — tu nas spominjajo na to pleme imeni dveh osrednjih antičnih naselbin Municipium Flavium Latobiorum Neviodunum (drnovo) in Praetorium Latobiorum (Trebnje) — so nadaljevali s pokopom sežganih mrtvih v hišastih žarah. Najstarejša hišasta žara je poznana iz Drnovega in je datirana še v drugo polovico stoletja pred našim štetjem, običaj takšnega pokopa pa se je ohranil do srede 3. stol. — Delo nas seznanja s plemenom Latobikov — v širšem pogledu pa s prazgodovinskim substratom ki je ohranilo nekatere svoje duhovne značilnosti še tudi po rimskem zavzetju naših krajev, čeprav je prevzelo materialne dobrine in kulturo višje razvite rimske družbe in s tem postalo del nje.

Claustra Alpium Iuliarum I, Katalogi in monografije Narodnega muzeja v Ljubljani 5, Ljubljana 1971.

Ko je bil leta 1962 ustanovljen Medakademijski odbor za prouče-

PASNA SPONA — situlska umetnost halštatske kulture. (Najdišče: Vače, 5. stol. pred našim štetjem)

Potopisni dialog

Povest Nade Kraigherjeve „Moj sin v Kirgiziji“ je namenjena mlajšemu rodu bralcev, zato je izšla kot mladinsko delo v knjižnici Sinjega galeba. V bistvu je v ospredju potopisno spoznavanje Kirgizije, njenih ljudi in navad skozi pripovedno predivo, ki je običajno fabulativno, tu pa precej oprto na dialog. Nastane vprašanje, ali je dialog v takih primerih in ob taki pripovedni namernosti prikladnejši od fabulativne, „akcijske“ poenostavitvenosti — pri tem bodo mladi bralci pač najboljši presojevalci. Portretne risbe Janeza Pirnata morda niso najprimernejše za mladino, ki bolj ceni razgibane, pripovedne slike.

Od kod denar za srednje šole?

V Sloveniji imamo 36 gimnazij, v katerih je vpisanih nad 14.000 dijakov. Letno jih konča okoli 3.000. V srednjih strokovnih šolah pa je letos vpisanih 19.632 dijakov.

V primerjavi s srednjimi šolami v ostalih republikah naše države imamo v Sloveniji malo dijakov v gimnaziji, saj jih je na 100.000 prebivalcev le 789, medtem ko imamo največ dijakov v Sloveniji na srednjih strokovnih šolah, kjer jih je kar 2.961 na 100.000 prebivalcev. Ti podatki povedo, da imamo v Sloveniji najbolj razvito srednje šolstvo, hkrati pa, razen Bosne, najmanj dijakov v gimnazijah.

Leta 1961 smo imeli v Sloveniji 214.431 ljudi s srednjo strokovno izobrazbo. Lanski popis pa ugotavlja, da imamo v Sloveniji že 332.000 ljudi s srednjo strokovno izobrazbo.

Zadnjih deset let ni pravzaprav nihče skrbel za nova vlaganja in investicijsko vzdrževanje srednjih šol. To zanemarjanje se nam danes maščuje v tem, da je pretežni del srednjih šol, posebno gimnazij v neprimerno

vanje antičnega limesa v Jugoslaviji, se je pričelo sistematično delo na tem področju in pričujoča knjiga, Clastra Alpium Iuliarum I, je rezultat teh prizadevanj. Publikacija, ki sta jo uredila J. Šašel in P. Petru, vsebuje bibliografsko dokumentacijo in topografske ugotovitve antičnih kraških zapor v Sloveniji in na Hrvaškem, ki jim bodo v naslednjih letih sledile še arheološke raziskave. Ta obrambni zid, ki je verjetno največja gradbena ostalina vseh časov na slovenskih tleh, je nima priča zadnjih poskusov rimskega imperija, da na samem pragu Italije zaustavi plaz preseljevanja ljudstev iz vzhodne strani. Hkrati so kraške zapore eden redkih arheoloških spomenikov, o katerem imamo ohranjeno antično risbo. Upodobljene so v upravno-vojaškem statističnem priročniku Notitia dignitatum omnium tam civilium quam militarium in partibus Occidentis, ki je bil napisan konec 4. ali v začetku 5. stol. Delu je dodano tudi večje število kart s podrobno izrisanim potekom zidov. Ker ima knjiga širok znanstveni pomen, tekst vzporedno spremlja tudi angleški prevod.

Argo X/1 in 2, Ljubljana 1971.

Ob stopenjstetletnici je Narodni muzej v Ljubljani s Skupnostjo muzejev Slovenije izdal slavnostno številko publikacije Argo, informativnega glasila za muzejsko dejavnost. V uvodnem zapisu Misli ob stopenjstetletnici Narodnega muzeja je P. Petru, ravnatelj Narodnega muzeja, orisal razvoj muzejske ustanove in njen prispevek k slovenskemu kulturnemu življenju. Prehojeno pot arheološke vede v Sloveniji do leta 1945 je opisal S. Gabrovec v članku Sto petdeset let arheologije v Narodnem muzeju. V prvem zvezku so nadalje še poročila o delu posameznih oddelkov muzeja. Na koncu pa so slikovno in s kratkim tekstom predstavljene nekatere dragocenosti iz zbirke Narodnega muzeja. Drugi zvezek je posvečen stopenjstetletnici delovanja Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Ker oba zvezka desete številke Arga vsebujeta številne pomembne podatke o slovenski muzejski dejavnosti, je priporočljivo, da ju uvrstimo tudi na police šolskih knjižnic.

VAZA — kultura koliščarskih naselbin na Ljubljanskem b. (Najdišče: Ig, 19. stol. pred našim štetjem)

Izvenšolske dejavnosti — pomoč redni šoli

Ni redko, da sicer povprečen ali celo slab šolar dosega pri ustvarjalnem delu v izvenrednih dejavnostih najboljše uspehe. Ne gre pri tem odvrčati šolarja od njemu priljubljene, interesne dejavnosti, temveč mu poudarjeno prikazati uporabnost znanja, pridobljenega pri šolskem pouku posameznih predmetov.

Med delom v modelarskem krožku, kjer je vključenih na primer 30 šolarjev, od prvega do osmega razreda osnovne šole, je zahtevnejši položaj vodje oziroma inštruktorja. Zatorej je nujno opredeliti delovni načrt tako, da ustreza tudi željam šolarjev — modelarjev. Med vsakoletne prve modele sodijo prav gotovo ploščati in škatlasti zmaji. Tem naj sledijo najprej enostavni modeli motornih čolnov ali pa letalski model A-1. Ocena inštruktorja za vsakega posameznega modelarja je na dlani. Priročneje in sposobnejše lahko vključijo v delo zahtevnejših brodarstev in letalskih modelov, hkrati pa jim med prijateljskimi razgovori razložijo elektromotorček, zračne tokove ter nekatere ustrezne fizikalne in kemijske zakonitosti. Na ta način prihaja šolar v drugo stopnjo svojega ustvarjalnega procesa, saj svo-

jemu izdelku že skuša dodelati uporabnost.

Šolarji — modelarji se pričini izredno navdušijo za njimi raket. Pri tem delu naj delujejo še prvošolčki, če jim mora inštruktor posvetiti več časa. Vendar je navdušenje tolikšno, da docela popludne. Ne le trud, temveč padalce in še posebno spuste „rampi“ je zanimivost, ki mora vsak inštruktor izkoristiti da pospeši uporabo že oslonega znanja pri šolskem pouku. Mladi ustvarjalci izdelajo modele lično tudi zato, ker na tekmovalnih (ki jih vsa leto prireajo organizirane LJUDSKE TEHNIKE) vsi deli ocenjeni ne le po uporabnosti, temveč tudi po estetski videzu. Vsi izstrelki enostajskih raket naj potekajo ključno pod inštruktorjevo nadzorstvom. Varnostni pisi in ukrepi, ki sodijo v spustu, so za vsakega modelarja ZAKON!

Izrednega pomena pri gibanem in ambicioznem larju je odnos staršev in še tudi inštruktorja v modelarskem krožku do njegove sposobnosti, ki lahko preide dosledno in urejeno ustvarjanje in nazadnje tudi v umerjeno uspešno izbranemu življenjskem poklicu.

O vzgoji v dijaških domovih

V zvezi s strokovnim izpopolnjevanjem vzgojiteljev v dijaških domovih je zavod za šolstvo SRS v Ljubljani organiziral petdnevni seminar za pedagoge, ki delajo v domovih srednjih šol.

Udeležilo se ga je okoli 100 pedagogov iz vse Slovenije. Tem vzgojiteljem so predavali priznani pedagogi, strokovnjaki s področja domače vzgoje.

Profesor Miro Lužnik, namestnik direktorja republiškega zavoda za šolstvo, je govoril o resoluciji o razvoju vzgoje in izobraževanja. Za to temo so se vrstila še naslednja izvajanja: Idejno vzgojo v domovih, Samouprava v domovih in sodelovanje pedagogov v domski skupnosti, Pomen vzgoje in izobraževanja v domovih, Svetovnonazorsko oblikovanje mladine, Oblike dela in vzgojne metode, O spolni vzgoji v domovih, Pedagoško vodenje vzgojne skupine, Grupna dinamika, Metode oblikovanja mlade osebnosti.

Zanimiva je bila tudi tema profesorja Jožeta Valentinciča, ki je govoril o metodi oblikovanja mlade osebnosti.

V dijaških domovih prevladujejo namreč naslednji dve pedagoški metodi: delo s posameznikom in delo s skupino. Obe sta med seboj komplementarni in posamezna izmed teh oblik ne more nadomestiti druge. Poka-

zalo se je, da je najvažnejša najbolj uporabna individualna metoda, ki je nujna za spoznavanje posameznika in koristen uporabljiva v primeru, kadarkoli gojenec odhaja od nekega temeljnega norm, in takrat, dar mladostnik preživlja dobe krize. Pri tej metodi bo uspešen le tisti pedagog, bo sposoben približevati se demu človeku, ki bo znal diti zaupanje, ki se bo znal ljeti v mladostnika in bo od dal tehnično intervjuja. Pri ni dinamiki pa je potrebna dagogu sposobnost za integracijo skupine in za realizacijo likovalnega dela vzgojnega grama. Ni prezreti, tudi kratkega sistema vodenja pine kot metode vzgoje samoupravno družbo.

Med drugim je bilo zanimivo izvajanje teme o spolni vzgoji v domovih. Uspeh pri panogi vzgoje bo imel namreč le tisti pedagog, ki bo pravilno idejno orientiran. Poznatni tudi razvojne psihološke raziskave in biti mora strokovno razdan.

Udeleženci seminarja so bili izvajanjem predavateljev zadovoljni in si žele čim več takih in podobnih seminarjev. Leti je tudi, da bi taka predavanja organizirali ne samo v bližnjem središču, temveč tudi v drugih večjih mestih Slovenije.

ERNEST BLAŽIČ

METODA PRVIH ČRK

Znano je, da uporabljamo prve črke določene skupine besed kot skrajšno označbo namesto polnega naziva določene organizacije. Prve črke uporabljamo tudi v kemiji namesto polnega imena elementov, uporabljamo jih za označbo avtomobilov in še marsikje. Malokdo pa pomisli, da je na tem principu mogoče zgraditi metodo učenja tujih jezikov, metodo, ki nam pride prav tudi pri učenju materinega jezika. Naj zadevo osvetlim.

Namesto celih besed nekega besedila napišem le prvo črko vsake od njih. Pri sestavljenkah zapišem prve črke vseh sestavnih delov besede. Če prva črka ne označuje hkrati prvega glasu izgovorjene besede, zapišem skupino črk, ki mi označuje prvi glas. Med skupinami črk, ki mi predstavljajo smiselne celote (strukture v stavku, stavčne člene), delam večje presledke. Primer: stavek — s; presledek — ps; Europe — Eu.

A Good Reason	A G R	Dober razlog
Farmer to his son	F t h s	Oče svojemu sinu,
sitting under a tree:	s u n a t:	sedecu pod drevesom:
„We all are working hard	„W a a w h	„Mi vsi delamo trdo
in this burning sun,	i t h b s,	na vročem soncu,
and you are sitting	a y a s	in ti sediš
under the tree.	u n t h t.	pod drevesom.
I tell you, you lazy fellow,	I t y l f,	Pravim ti, ti lenuh,
you are not fit for the sun	y a n f f t h s	nisi vreden, da sonce
to shine upon!“	t s h u o!“	sije nate!“
Son: „Yes, Father,	S: „Y, F,	Sin: „Da, oče,
that is the reason	th i t h r	to je (tudi) razlog,
why I am sitting	wh l a s	da sedim
in the shade.	i t h s h.	v senci.

Tako besedilo lahko učenec obnovi po prvih črkah; na mestih, kjer ne more dalje, pogleda na levo stran, ki jo sicer zakriva. Ko besedilo drugič obnavlja, pogleda na težjih mestih slovenski prevod. Pri naslednjem obnavljanju gleda na slovensko besedilo, tuje jezično besedilo, prve črke pa ima pri tem zakrite. Slovensko besedilo mu pri tem ni osnova za prevajanje, temveč le spominska opora za obnovo angleškega besedila.

V naslednjih fazah učenja lahko učenec obnovi isto besedilo po prvih besedah stavkov ali delov stavka:

Farmer to his son . . . „We all . . . and you . . . I tell . . . you . . . you are not fit . . .“ Son: „Yes, Father . . . Pri tem naj bi si učenec vsebino in potek dejanja živo predstavljal, domala doživljal, mislil pa vsekakor v tujem jeziku. Po nekaj ponavljanjih bo učenec lahko ustno, na pamet, obnovil vse besede. Končno naj bi učenec odgovarjal še na vprašanja, prirejena po besedilu.

Ce bi imeli take prirejene zbirke beril, primernih za posamezne stopnje glede na starost in zmogljivosti učencev, bi le-ti v znanju tujega jezika kaj hitro napredovali.

Seveda bi na ta način lahko učenci po prvih črkah posamezna besedila tudi sami zapisali. Pri tem bi razmišljali o zgradbi posameznih besed in vedno globlje prodirali v njihov pomen. Ob primerni izbrani besedilu bi lahko razčlenjevali besede in stavke po vrstah in členih, ter tako spoznavali tudi zgradbo jezika. V znanem besedilu, zapisanem s prvimi črkami, bi podčrtavali z eno barvo vse samostalnike, z drugo vse glagole, s posebno standardno označbo pridevnike, prislove in še druge besedne vrste ali pa — na podoben način — stavčne člene.

Prav tako bi se z metodo prvih črk laže naučili nove besede tujega jezika — primer:

echo	odmev	e
wonderful	čudovit	wf
number	število	n
among	med	a
agree	soglašati	ag
hide oneself	skriti se	h os
repeat	ponoviti	rp

Ob tej priložnosti želim opozoriti še na označevanje izgovora besed, ki se v besedilu na novo pojavljajo. Določenih črk (v angleščini) ne beremo: pod te postavim piko, določene črke ali skupine črk se izgovarjajo kot a - pod te potegnem črtico. Nad črkami, ki jih beremo po angleški abecedi, potegnem črtico, če se črka izgovarja kako drugače, zapišem nad njo ustrezno črko. Za glas A napišem isti znak nad črko, za glas a: znak a nad črko. Podrobneje izgovora ne bi označeval, temveč bi se zanesel, da ga bodo učenci posneli s plošče, magnetofonskega traku ali iz učiteljevega izgovora. Če označim izgovor z rdečo barvo, se mi skrije, kadar tekst prekrijem s prozornim rdečim papirjem, dočim ostane besedilo dobro vidno — tako lahko učenec samostojno vadi izgovor novih besed.

Primer: Farmer to his son sitting under a tree: „We all are working hard in this burning sun, and you are sitting under the tree . . .“

Podobno kot sem to nakazal za tuj jezik, lahko uporabimo metodo prvih črk tudi pri memoriranju slovenske pesmi ali proznega stavka: najprej obnovimo besedilo po prvih črkah, nato še po prvih besedah stavkov, končno na pamet. Prav tako lahko na znanem besedilu z označevanjem posameznih besed ali skupin besed s standardnimi znaki zasledujem slovnično zgradbo besedila.

PAVEL PLANINŠEK

ZADNJA LETOSNJA PREMIERA
V MLADINSKEM GLEDALIŠČU

»Trnjulčica preveč in trije palčki«

„Babica, povej mi pravljico!“ Stoletja stara prošnja ni več v modi. Vnuka Mojca in Jurček v igri Frančka Rudolfa „Trnjulčica preveč in trije palčki“ ne marata babičinih pravljic. Dolgočasita se ob pripovedovanju o Janku in Metki, Trnjulčici, palčkih, Pepelki in. Sicer pa je strah pred dolgočasjem odveč. Sodobna babica, ki jo spravlja ob živce hrup s ceste, čisti s sesalcem prah po stanovanju, nosi lasuljo Narta las itn., tako ne zna povedati nobene stare pravljice do konca. Zato zameša pravljicne osebe tako, da je veselje: Trnjulčica in Sneguljčica se skoraj stepeta za princa iz Pepelke, princ, ki naj bi prebudil Trnjulčico, ne misli na nič drugega kot na jedajočo.

Nezavestna Sneguljčica bi se skoraj spekla, ker so jo palčki položili na radiator; ob misli, da morajo na delo v ručnik, prelivajo

mali možicliji potoke solza. In tako naprej. Carovnica na metli dela reklamo za boonekamp, babica za čaj in hermeliko, princ pa za pudring Royal. Iz omare, v kateri so dobrote iz lecta, zmagoslavno stopi princ in zapoje: „Ze dneve in tedne in leta . . .“ V kaminu je televizor, iz katerega se ob koncu prikazuje volk z babič. no lasuljo v gobcu . . .

Vnuka sta zmedena preplašena v vsej tej zmešnjavi, iz gledališčne dvorane se slišijo salve smeha.

„Vsak ima svoje pravljice,“ trdi Franček Rudolf, ki je dobil zamisel za svojo igrico še v otroških letih, ko je z mlajšim bratom nalašč napak sestavljal pravljicne kocke. „Vsak, ki sliši pravljico, sliši pravljico nekoga drugega. Ko pa hoče dalje povedati pravljico, ne more tiste, ki jo je slišal, pa če mu je še tako všeč; naprej pove svojo pravljico.“

Delo je namenjeno mlajšim in večjim otrokom, s satirično konico pa uperjeno v televizijski spored. Namenjeno je torej tistim, ki znajo razumno doumeti sporočila. Igrica ima nedvomno boljši odziv pri večjih šolarjih, za mlajše pa je to zgolj pomešana zbirka pravljic. Kljub vsemu pa nam ta pravljicna zmešnjava dokazuje, da je mogoče tudi po tej poti predajati proteste in kritično ocenjevati.

Zanimiva pa je tudi druga zamisel, ki se poraja ob tej igrici: tudi otroci so med seboj tako različni kot odrasli. Eni radi verjamejo v pravljice, gledajo življenje manj stvarno, zato pa človeško neposredno, drugi pa ocenjujejo stvari praktično, uporabno, ne znajo sanjati in tudi ne podoživljati pravljic. Morda je ta izpovedna nota za manjše prenaporna, za odrasle preveč očitna. Kljub vsemu se v dobri uri pošteno nasmejemo, preseneča nas igrivo ironični, radoživi čar igre.

Režiser Miran Herzog je prispeval k tej igri dobršen del svoje ustvarjalnosti, zato je bila predstava domiselna, aktualna, slikovita in pravljicna hkrati. Ob učinkovitem spletu pravljčnosti in stvarnosti niso bili prikrajšani niti otroci niti odrasli.

Moderno babico je predstavljala Majolka Sukljetova, Mina Jera-jeva je odigrala carovnico (babičino dvojnico), Majda Kohkova Trnjulčico, Nada Strajnerjeva pa Sneguljčico. V vlogi komičnega princa je nastopil Niko Goršič, zlati Pepelkin čevlček je prince-sama pomerjal Jože Mraz. Pravljico sta poslušala vnuka Mojca (Mi-lena Grmova) in Jurček (Alja Tkalcčeva). Izredno zanimanje so zbu-dili zaradi svoje majhnosti (odrska prevara) palčki: mali — Karli Brišnik, manjši — Sandi Pavlin in najmanjši Branko Ivanc. Masko volka je izoblikovala Andra Avčinova, s kretinami in glasom pa ga je oživil Miro Veber. Lovca, ki hoče vzpostaviti red, je predstavil Božo Vovk.

Ustrezne kostume je zasnovala Darja Vidičeva, sceno pa Tomaž Keržnik.

MARJANA KUNEJ

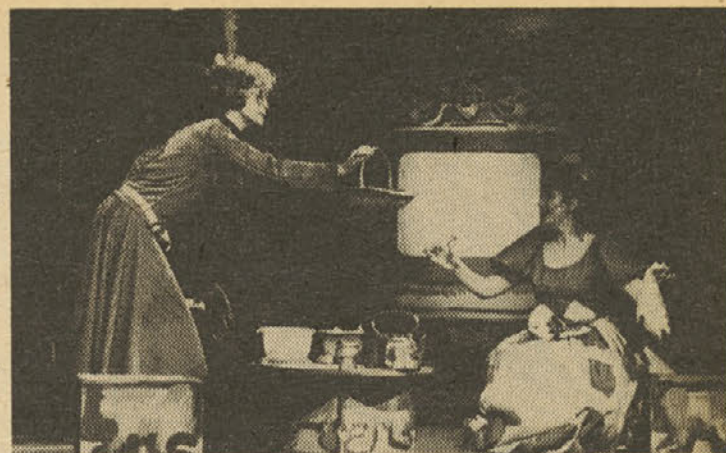
V počastitev 60-letnice Kidričevega rojstva

60-letnico rojstva velikega re-volucionarja Borisa Kidriča so počastili tudi učenci Vzgojnega zavoda Frana Milčinskega v Smedniku.

Vsi učenci 8. razreda so se pod vodstvom Jelke Kraglove pripravljali na proslavo tega ju-bileja tako, da so spoznavali ob-sežno gradivo o življenju in delu Borisa Kidriča.

Najboljši med njimi so na sklepi proslavi tekmovali v po-znavanju o življenju in delu Bo-risa Kidriča. Tekmovali sta ekipi vzgojnega zavoda in osno-ve šole Simon Jenko Smednik. Zmagala je ekipa vzgojnega za-voda. Vsi tekmovalci so poka-zali bogato znanje.

F. RAVNIKAR

Prizor iz zadnje letošnje premiere „Trnjulčica preveč in trije palčki“ v Mladinskem gledališču.

Nezaupnica učiteljem

S polno glavo števil sem se vrnila z učiteljske konference. Z drugimi vred sem prisluhnila, kako bom računala, da bom do-segla normirani čas 174 ur na mesec. Tako bom dokazala, da sem tedensko delala 42 ur in sem zato enakopravna ostalim delavcem — zunaj prosvetne učiteljske službe.

Temeljna izobraževalna skup-nost je določila norme, v raz-redu imam število učencev, pre-štetla bom še število dni in iz vsega tega bom z drobnimi ra-čuni množenja izpolnila svoj delovni list za tekoči mesec. Tako bom izračunala, koliko časa sem porabila za pouk, za popraviljanje učenčevih izdel-kov, za razgovor s starši, za ro-diteljski sestanek, za proslavo, za študij itd. itd. Seveda: vse po določenih normah, ne po res-nično opravljenem delu. Bog ne daj, da bi upoštevala, da sem dalj časa razmišljala in iskala rešitev težkega vzgojnega pro-blema, da sem predolgo razmiš-ljala o izvedbi učne ure, o tem, kako moram pomagati Lojzetu in Marjetki, ker težko doje-mata. Ne, to je vendar učna ura — pomnožena z 1,5. In če bomo morala večkrat poprav-ljati učenčev izdelek ali se bom

ob njem dlje zamudila, kot to predvideva norma, kaj za to!

Norme za isto delo pa so tudi zelo različne. Precej se razliku-jejo pri sestavljanju podrobnega učnega načrta, izpolnjevanju telesnovzgojnih kartonov, var-stvu kabinetov itd. Razlike so seveda ponekod upravičene, za nekatere stvari pa povsem ne-utemeljene.

Vprašujem se: Zakaj bom morala, takole, zaradi formal-nosti, pisati številke, če je te-meljna izobraževalna skupnost ugotovila, da bomo, ob tako postavljenih normah, vsi dosegli mesečni in letni plan? Zaradi obračunavanja nadur? Te je možno določiti enostavneje. Zaradi nezaupanja družbe v naše delo? Če je tako, potem predlagam enostavnejšo rešitev: določiti delavnik — od — do; v tem času bom uredila vse, po-tem zaklenila, pustila šolske probleme v šoli in prosti čas po-svetila sebi, družini. Zadovoljna bom sama, zadovoljna bo druž-ba, saj bo vsak lahko videl in vedel, koliko ur sem delala.

Gotovo so posamezni ele-menti v novem sistemu dobri, toda sistem kot celota ni do-delan, niti dovolj preizkušen. Uvesti ga zato, ker se je v neki anketi zanj odločilo precej pro-svetnih delavcev, pa gotovo ni upravičen razlog.

Naj sklenem:

— da je učiteljski poklic kljub ugodnostim, ki nam jih nenehno vsi očitajo, zelo težak;
— da ga mnogi še zmeraj opravljamo z vso odgovornost-jo, ne „službeno“, temveč pri-zadeto. Zato nas noben čas in nobena norma ali šablona pri delu in nastajajočih problemih ne omejuje. Učiteljski poklic je namreč tudi ustvarjalno delo, delo z živimi ljudmi, ki pa ga ni mogoče kar tako uokviriti kakor delo za tekočim trakom;
— da delo ni dovolj plačano, predvsem pa, da ga družba pre-malo ceni;

— da so prejšnje trditve utemeljene, potrjuje dejstvo, da je priliv v učiteljske vrste pre-majhen in da primanjkuje kadra s srednjo, višjo in visoko iz-obrazbo;

— da nam je družba po-kazala odkrito nezaupanje. Ali naj sprejem nezaupnico druž-be in odstopim?

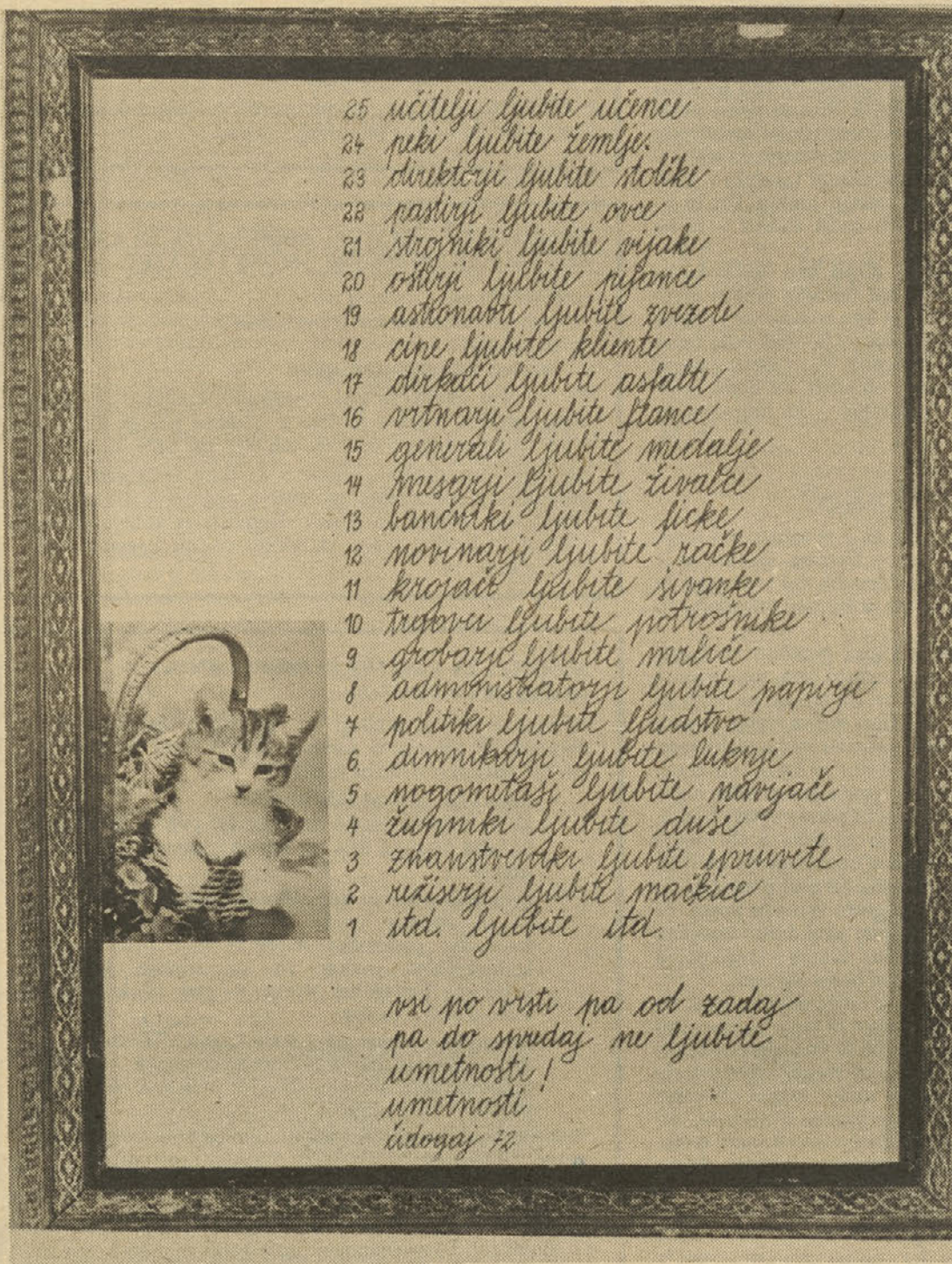
V poduk navajam misli znane ekonomistke, univerzitetne pro-fesorice, dr. Mare Bešterjeve:

„Mislim, da je današnje sta-nje na področju družbenih služb, v zdravstvu, šolstvu, zna-nosti itd. tako, da terja kore-nitne spremembe v samem siste-mu. Poenostavljeno prenašanje shem in zakonitosti blagovne proizvodnje na to področje nam povzroča izredno škodo, in to z zelo dolgoročnimi posle-dicami, ki jih danes niti ni moč v celoti oceniti.“

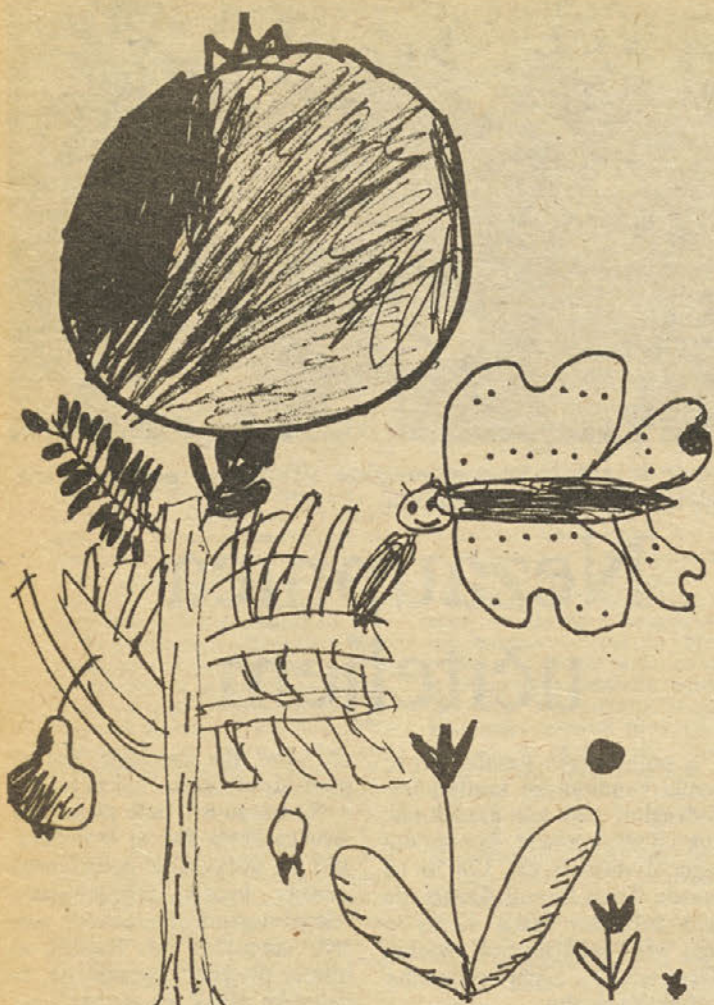
(Naši razgledi, št. 3/1972)

Prepričana sem, da s temi in podobnimi ukrepi ne ustvar-jamo „nove“ šole. Ostali bomo zasidrani v „stari“, če ne bomo z novo vsebino in novimi meto-dami bistveno posegli v jedro pouka.

A. B.

Ta „rajcig“ podobica je visela na rumeni onari sredi bele Ljubljane kot modro vabilo na razstavo likovne skupine JUNIJ v Mestni galeriji.

Petletni Rok Volfand riše po svojih željah: sad je dosti večji o l drevesa.

VZGOJITELJICE – BRALKE IN NAROČNICE 'PROSVETNEGA DELAVCA'

V Sloveniji je 1.115 vzgojiteljic, ki se z vsem-svojim znanjem in prizadevnostjo trudijo, da bi čim več nudile našim otrokom, da bi jih čim bolj vzgojile ter pripravile za šolo. Od vseh teh vzgojiteljic pa jih je malo naročnic PROSVETNEGA DELAVCA. Ne zavoljo brezbržnosti, več zaradi občutka, da je to predvsem list za šolske pedagoge. In vendarle prinaša občasnno tudi sestavke iz vzgojno varstvenih ustanov.

„Želeli bi, da bi PROSVETNI DELAVEC redno prinašal članke – tako poljudne kot strokovne – iz življenja in dela naših vzgojiteljic. Želeli pa bi tudi, da bi se naše vzgojiteljice naročile na ta list.“ To so bile besede na sestanku svetovalcev za predšolsko vzgojo letošnjega aprila v Ljubljani.

Vzgojno-varstvene ustanove imajo zdaj svoj zakon, ki jamči enotnejše delo. Delovni čas je določen: VVZ se ne morejo ozirati samo na želje staršev, pač pa tudi na dejstvo, da otroci nujno potrebujejo svoje starše in da morajo del svojega časa preživeti z njimi. Svetovalci so na osnovi pogovorov z vzgojiteljicami in voditeljicami VVZ pripravili svoje pripombe k „Načrtu vzgoje in izobraževanja v Sloveniji“. V načrtu je namreč mnogo premalo zajeto in razčlenjeno delo vzgojiteljic in VVZ. Niso določene prednosti strnjene vzgojne dela – ki je daleč nad samim varstvom.

Pri nas zelo primanjkuje vzgojiteljic – pa tudi denarja za njihovo šolanje in nastavev. Sprejemanje nekvalificiranih varuhinj v VVZ je le izhod v sili. Nikakor pa ne sme postati praksa, ker bi to pomenilo nazadovanje. Morali bi sestaviti načrt kadrov – in na osnovi tega finančni načrt.

„Načrt razvoja otroškega varstva bi moral biti sestavni del šolskega načrta. Brez načrtnega dela bomo napravili mnogo moči in sredstev – uspeh pa bo majhen.“ To je bilo mnenje vseh prisotnih svetovalcev za predšolsko vzgojo, misel pa je oblikovala Irena Levičnikova z zavoda za šolstvo SR Slovenije. Kar zadeva časopis PROSVETNI DELAVEC pa so navzoči obljubili, da bodo uredništvu posredovali želje in mnenja vzgojiteljic – po možnosti pa tudi prispevke.

N. M.

Od kod in kako?

Dobili smo novo knjigo o spolni vzgoji, ki jo je napisal naš znani pedagog in velik prijatelj mladine France Demšar. (Izdala jo je Prešernova družba v Ljubljani.) Število domačih del se je tako že kar pomnožilo in bralec lahko izbira med različnimi priročniki ob vzgoji svojih otrok.

Glede vsebine predstavlja pričujoča knjiga posebno vrednost, kajti avtor s prefinjenim občutkom sledi potrebi časa, to je pomoč pri spolni vzgoji. Glede na dane okoliščine, da imamo na voljo že več tovrstnih publikacij, se je avtor lotil fines spolne vzgoje. Poglobljeno je razpravljanje o psihofiziološkem pomeni spolnosti bo marsikateremu bralcu tudi tematska novost. Avtor ni ostal dolžan odgovorov tistim, ki želijo prodreti globlje v vprašanja mentalne higijene otroka, zato je knjiga posebno primerna za zahtevnejšega bralca.

Najbrž bo avtorjeva osebna nota, ki jo je začutili ob branju knjige, to je poudarjena čustvena prisotnost ob razlaganju vprašanj spolne vzgoje, marsikoga posebno navdušila ali celo pomagala do višje kulture ob spolni vzgoji. Avtor se pogosto vrača na pogoj: če hočemo vzgajati otroke, moramo biti najprej sami dobro vzgojeni. Ker pa očitno ne gre zaupati vsem odraslim, zato je v knjigi polno navodil in nasvetov prav za starše, kakšni naj bodo oni sami.

Morda se bo našel kdo, ki mu publikacija ne bo povsem všeč. To je pričakovati, kajti prav glede spolne vzgoje ni mogoče svetovati vsem enako. Morda jo bo kdo sploh odklonil in utemeljeval neuporabnost vsebovanih nasvetov, vendar pa ne bo mogel nihče avtorju oporekati definicije, da je jedro in smisel spolne vzgoje razvijanje kulturnih medsebojnih odnosov „Ob pojasnjevanju o nastanku življenja je treba govoriti o odnosih med ljudmi, odnosih med spoloma, odnosih mož–žena, otroci–starši, bratje–sestre, fantje–dekle, ta, moški–ženska in iz tega izhajati na odnose med ljudmi sploh. Na teh odnosih temelji družba, tudi tista, ki jo šele gradimo.“ pravi avtor. Take opredelitve spolne vzgoje gotovo ni mogoče z ničimer ovreči, saj so spolni odnosi nujno le del kulture odnosov nasploh.

Knjižica je kar precej obsežna. Vsebinska zaobsega nasvete od prvih nastopov spolne vzgoje do šole odraslosti. Verjetno je še posebna vrednost publikacije v tem, da je zelo primerna tudi za šolsko

rabo, česar ne bi mogli trditi za vse ostale publikacije na to temo. Delo popelje bralca po vsem krogu spolne vzgoje in spolne kulture, to je od odnosov med spoloma prek spočetja, rojstva in vzgoje otroka do oblikovanja odnosov med mladimi – prihodnjimi starši. Gotovo se bodo bralci strinjali z mnenjem, da nam je taka vsebina manjkala, čeravno imamo že precej priročnih publikacij na to temo.

Zahtevnostna stopnja vsebine in fineše, visoka kultura ter zelo široka možnost uporabe uvrščajo knjigo na izjemno mesto. Veliki napor, ki ga je avtor vložil v delo, se je gotovo obrestoval v teh izjemnih vrednostih.

J. Terček

»Borba za mir in mednarodno sodelovanje«

glasilo društva za pomoč duševno nezadostno razvitim otrokom, trimesečnik, leto 5, št. 1.

Iz objave uredništva je razvidno, da je uprava razposlala zadnjo lansko številko vsem šolam na ogled, obenem s priporočilom zavoda za šolstvo SRS, naj revijo naročijo. Kakor prejšnja nudi tudi ta številka nazoren prerez situacije, problemov in prizadevanj v zvezi s skrbjo za duševno prizadeto mladino. V člankih večkrat preberemo ugotovitev, da obravnava družba to skrb preveč izolirano od ostale pedagoške dejavnosti, zlasti materialno in organizacijsko, kljub temu da ni ostre meje med gojenci v redni in posebni šoli. Bilo bi dobro, če bi v šoli kdaj pa kdaj opozorili na list tudi starše. Tiste, ki so zaskrbljeni za normalen razvoj svojih otrok in sploh vse, ki jim ostaja ta svet premalo znan. Branje bo še marsikoga med njimi pritegnilo.

Šopek člankov o sodobni likovni vzgoji

To je bogata vsebina knjižice z naslovom „Likovno vaspitanje danes“, ki jo je v zbirki Biblioteka saznanja izdal (v latinici!) Kulturni center v Novem Sadu (140 str.).

Delo, ki zajema dvajset prispevkov znanih likovnih pedagogov in likovnih umetnikov, daje vpogled v koncepte, težnje, rezultate, izkušnje ter probleme sodobne likovne pedagogike. Napisano je z namenom kritično prikazati, oceniti in pospeševati pouk likovne vzgoje v naših šolah.

Celotno gradivo je razporejeno v tri večja poglavja: Teoretične in metodične osnove, Praksa in izkušnje ter Komponente raziskovanja. Vsebuje tudi imenski in pojmovni register ter številne posnetke stvaritev mladih likovnih ustvarjalcev iz predšolskih ustanov, osnovnih šol in gimnazij iz vse države.

Knjižica stane 48 din.

VIATOR

ŠOLA ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE Celje

razpisuje naslednja delovna mesta:

- profesorja za slovenski in angleški jezik. Učna obveznost obsega 12 ur slovenskega in 10 ur angleškega jezika tedensko.
- profesorja za slovenski jezik s polovičnim delovnim časom.
- profesorja angleško-nemškega jezika s polovičnim delovnim časom.

POGOJ: diploma Filozofske fakultete. Sprejememo tudi pripravnika.

– medicinsko sestro – predmetne učiteljice za teoretični in praktični pouk nege bolnika za polovični delovni čas.

POGOJ: diploma Višje šole za zdravstvene delavce – odd. za medicinske sestre. Prednost imajo kandidati, ki imajo že nekaj let prakse v bolnišnici.

NASTOP SLUŽBE: 1. septembra 1972. Osebni dohodki po pravilniku. Šola nima stanovanj.

KOMISIJA ZA VOLITVE, IMENOVANJA IN KADROV-SKE ZADEVE SKUPŠČINE OBČINE LOGATEC

ponovno

razpisuje prosto delovno mesto

ravnatelja

osnovne šole Gorenji Logatec

Za delovno mesto se lahko prijavijo kandidati, ki imajo poleg splošnih pogojev za delo še posebne pogoje, določene v 69. členu zakona o osnovni šoli (Ur. list SRS, št. 14/69). Kandidati naj pošljejo prijave s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v 20 dneh po objavi tega razpisa na naslov: Komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve skupščine občine Logatec – Dolenji Logatec 191.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA pri skupščini občine Žalec

razpisuje na podlagi 12. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 14/69) naslednja delovna mesta:

- ravnatelja osnovne šole Vransko za to delovno mesto se zahtevajo pogoji, potrebni za učitelja osnovne šole ter 5-letna vzgojno izobraževalna praksa;
- ravnatelja osnovne šole „Miroslav Širca“ Petrovče za to delovno mesto se zahteva višja strokovna izobrazba pedagoške smeri in vsaj 5 let vzgojno izobraževalne prakse ali pa srednja strokovna izobrazba pedagoške stroke in vsaj 10 let vzgojno izobraževalne prakse;
- ravnatelja osnovne šole „Nada Cilenšek“ Griže za to delovno mesto so potrebni pogoji za učitelja osnovne šole in vsaj 10 let vzgojnoizobraževalne prakse;

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite komisiji v roku 15 dni od objave razpisa.

Upokojena učiteljica sprejme kakršnokoli zaposlitev v Ljubljani ali bližnji okolici v tem ali prihodnjem šolskem letu. Naslov v oglašnem oddelku PROSVETNEGA DELAVCA.

IMENOVANJA IN KADROVSKE ZADEVE PRI SKUPŠČINI OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA

razpisuje po 89. členu zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 9/68 in 14/69) delovna mesta:

1. Ravnatelja osnovne šole „Franc Bukovec“ Preska
2. Ravnatelja osnovne šole „Stane Kosce“ Šmartno

Kandidati morajo poleg splošnih, izpolnjevati še posebne pogoje:

- a) da imajo srednjo, višjo ali visoko izobrazbo pedagoške smeri s strokovnim izpitom
- b) in najmanj 10 let neposredne pedagoške prakse.

Pismene prijave, kolkovane z 2. din državne takse in opremljene s potrebnimi dokazili, sprejema komisija v roku 15 dni po objavi razpisa.

VZGOJNO-VARSTVENI ZAVOD Zagorje ob Savi

razpisuje delovni mesti:

- ravnatelja (reelekcija)
- Pogoji: končana srednja vzgojiteljska šola; 5 let vzgojnoizobraževalne prakse in sposobnost samostojnega upravnega in pedagoškega dela.
- medicinske sestre – pediatrične smeri

Ponudbe pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Vzgojni varstveni zavod Zagorje ob Savi. Stanovanja ni!

OSNOVNA ŠOLA ČREŠNJEVEC

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- učitelja za matematiko in fiziko, PRU
- učitelja za razredni pouk, U
- učitelja za glasbeni pouk – dopolnjuje učno obveznost na šoli v Laporju.

Delovna mesta so razpisana za nedoločen čas.

Rok prijave 15 dni po objavi.

Razpisna komisija VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA JARŠE Ljubljana, Rožičeva ul. 10

razpisuje

dve delovni mesti vzgojiteljic

Pogoj: VZG s strokovnim izpitom ali začetnici.

Nastop službe: 1. 8. 1972 ali po dogovoru.

Razpisna komisija PRI ŠOLSKEM GOSTINSKEM CENTRU V MARIBORU,

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za šolsko leto 1972/73:

1. strokovnega učitelja za strežbo za določen čas z nepolnim delovnim časom
2. strokovnega svetovalca za nedoločen čas
3. dva učitelja za slovenski jezik za nedoločen čas
4. učitelja za nauk o prehrani z blagostojanstvom za določen čas z nepolnim delovnim časom

Pogoji:

Pod točko 1 in 2 – srednja strokovna izobrazba in 5 let prakse v gostinstvu

Pod točko 3 – filozofska fakulteta

Pod točko 4 – inženir živilske stroke ali biolog

Kandidati naj pošljejo prošnje s kratkim življenjepisom in priloženo diplomom v 15 dneh po objavi na naslov: Šolski gostinski center (razpisna komisija), Maribor, Mladinska 14.

POPRAVKI RAZPISOV,

objavljenih v prejšnji številki Prosvetnega delavca:

PRVA GIMNAZIJA MARIBOR

razpisuje delovno mesto

učitelja za biologijo in kemijo, P namesto prvotno objavljenega razpisa za delovno mesto učitelja za biologijo, P.

POKLICNA GOSTINSKA ŠOLA RADENCI

razpisuje delovno mesto

učitelja za telesno vzgojo in zvravstvo, P in ne za telesno vzgojo in zgodovino.

OSNOVNA ŠOLA DR. F. ŽGEČA, popravlja svoj razpis, objavljen v 8. številki

OSNOVNA ŠOLA „dr. F. ŽGEČ“ DORNAVA

razpisuje prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- učitelja za slovenski jezik, PRU ali P
- učitelja za zgodovino in zemljepis, PRU ali P
- učitelja za glasbeni pouk s polovično obveznostjo, PRU ali P

Stanovanj ni.

GIMNAZIJA IDRIJA

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja za telesno vzgojo, P.

V prejšnji številki objavljenega razpisa je bilo pomotoma izpuščeno: pogoj – ženska.

150-letni jubileji osnovnih šol

Letos praznujete svoj 150-letni jubilej šoli v Sovodnju pri Gore-nji vasi in Spitalič pri Slovenskih Konjicah, ki še delujeta. Ukanjeni pa sta šoli v Žilcah, poprej Sv. Vid pri Cerkljici, in Stari log pri Kočevju.

Otroci iz Sovodenj so imeli prvi pouk leta 1822 v zasilni šoli v Novi Oselici. S tem letom so vsakokratni duhovniki poučevali otroke v branju, pisanju in računanju. Leta 1883 so pričeli z gradnjo nove mežnarje, ki naj bi rabila tudi za šolo. Vse do leta 1925 je delovala v kraju zasilna župnijska šola. Po prvi svetovni vojni je velik del slovenskega ozemlja prišel pod Italijo in tako je ob Novi Oselici potekala meja, šolski okoliš se je skrčil in šola je ostala zunaj kraja. Da bi bila šola v središču šolskega okoliša, so ustanovili leta 1925 redno enorazrednico v Sovodnju. Prva učiteljica je bila Marija Ruparjeva. Število otrok je hitro naraščalo, šolski prostor pa ni ustrežal potrebam šole. Že leta 1930 je bila šola razširjena v trirazrednico. Pouk so imeli na treh mestih: v dvorani Sokolskega doma, v privatni hiši, kjer je bil ves čas pouk, in v Prosvetnem domu v Novi Oselici. Nova šolska stavba pa je bila zgrajena jeseni 1938 leta. Sedaj deluje v kraju štirirazredna podružnična osnovna šola centralne šole v Gorenji vasi.

V Spitaliču je prišel leta 1822 poučevati otroke neki Jerala, doma z Gorenjskega, ki se je umaknil pred služenjem vojaške službe. Njegovo pravo ime je bilo Juneč. V Spitaliču je dobil službo organista in cerkovnika, ker pa je znal pisati in brati, je pričel poučevati otroke. V lepem vremenu je poučeval kar na prostem na župnijskem dvorišču, v slabem vremenu pa v stari leseni kolibi. V kroniki beremo, da „so imeli sedeže visoke od 40 do 50 cm izdelane iz hlodov, ki so jih zaznamovali“.

Leta 1833 so podrla leseno kolibo in na njenem mestu zgradili šolsko poslopje. Jerala je poučeval na šoli do leta 1845. To leto je prišel na šolo prvi izprašani učitelj Mihael Gobec, ki je poučeval 30 učencev. Učiteljevi dohodki so znašali 20 gl. mesečne plače in še zbirko pšenice, ajde, vina idr. V naslednjem šolskem letu je nastopil službo Valentin Jazbec, nato Supanc, Englert, Novak in v letih 1858 do 1873 Anton Sivka. Leta 1969 je bilo v šolski okoliš vključeno 5 vasi. Število šolskih otrok je iz leta v leto naraščalo. V času, ko je bil vodja šole Janko Časl, 1902 do 1919, si je ves čas prizadeval za gradnjo šole. Tudi okrajni šolski svet je zahteval razširitev šole, občina pa naj priskrbi šolski prostor. Krajevni šolski svet je nasprotoval, češ da je gnotno stanje prebivalstva slabo. Toda ugovarjanje ni nič pomagalo. Deželni šolski svet v Gradcu je leta 1903 razveljavil vse prejšnje odloke in odločil, da se šola razširi v trirazrednico. Nato se je krajevni šolski svet obrnil s prošnjo na kneza Windischgratza v Konjicah, da bi odstopil brezplačno parcelo za gradnjo šole, v katastrski občini Slemenec. Knez je prošnjo ugodil. Z gradnjo so pričeli leta 1905. Naslednje leto je bila stavba dokončana in slovesno odprta.

Med drugo svetovno vojno je bil na šoli tri leta pouk v nemškem jeziku, nato pa so šolo partizani zažgali. Po osvoboditvi so imeli pouk v privatni hiši do obnove poslopja. Sedaj je v Spitaliču trirazredna podružnična šola centralne šole Dušana Goloba v Slovenskih Konjicah.

Dvestopetindvajset let novomeške gimnazije (1746 — 1971)

V začetku leta je izšla knjiga „Dvestopetindvajset let novomeške gimnazije“, ki jo je izdala gimnazija ob svoji dvestopetindvajsetletnici.

Novomeška gimnazija je po starosti druga v Sloveniji, če ne štejemo gimnazij v Celovcu, Gorici, Trstu in Kopru, ki so z izjemo zadnje zunaj meja današnje SRS. Cesarica Marija Terezija je na prošnjo novomeških meščanov 8. avgusta leta 1746 podpisala listino o ustanovitvi. Večji del zbornika, ki obsega nad petsto strani in je opremljen z 80 fotografijami, je povečen zgodovini gimnazije od ustanovitve do 1971. Pisec Milan Dodič je zgodovinskemu opisu dodal še gradivo o profesorski in dijaški knjižnici, dijaških organizacijah in društvih, stipendijah, dijaškem podpor-nem društvu, dijaški kuhinji in dijaških stanovanjih, konviktu ter internatu.

V knjigi je seznam ravnateljev, seznam vseh, ki so na gimnaziji poučevali, pregled šte-vila učencev, imena predsednikov pri maturah, seznam raz-prav, objavljenih v gimnazijskih

izvestjih in seznam absolventov od 1746 do 1971.

Posebno zanimiv je del, ki je posvečen pomembnejšim profesorjem in učencem novomeške gimnazije. Tu so navedeni podatki o življenju in delu tristo-petdesetih učiteljev in učencev te šole, ki so pomembni za poli-tični in kulturni razvoj naše de-žele.

Viktor Fabian piše o dijakih in profesorjih, ki so padli med narodnoosvobodilnim bojem. V prispevku o novomeških rokopišnih gimnazijskih listih poroča Bogo Komelj (o dijaških listih, ki so jih izdajali literarni krožki in skrivna dijaška društva). Dijaški listi imajo na gimnaziji več kot stoletno tradicijo in so z njimi neločljivo pove-zana pomembna imena, ki so obogatila slovensko umetnost, znanost in kulturo.

V platno vezana knjiga, ki stane 70,00 din, je še na voljo. Interesenti jo lahko naročijo s položnico, s katero vplačajo 70,00 din na štev. tek. rač. 5213-43, Gimnazija Novo mesto, s pripombo: „Za zbor-nik 225“.

D. M.

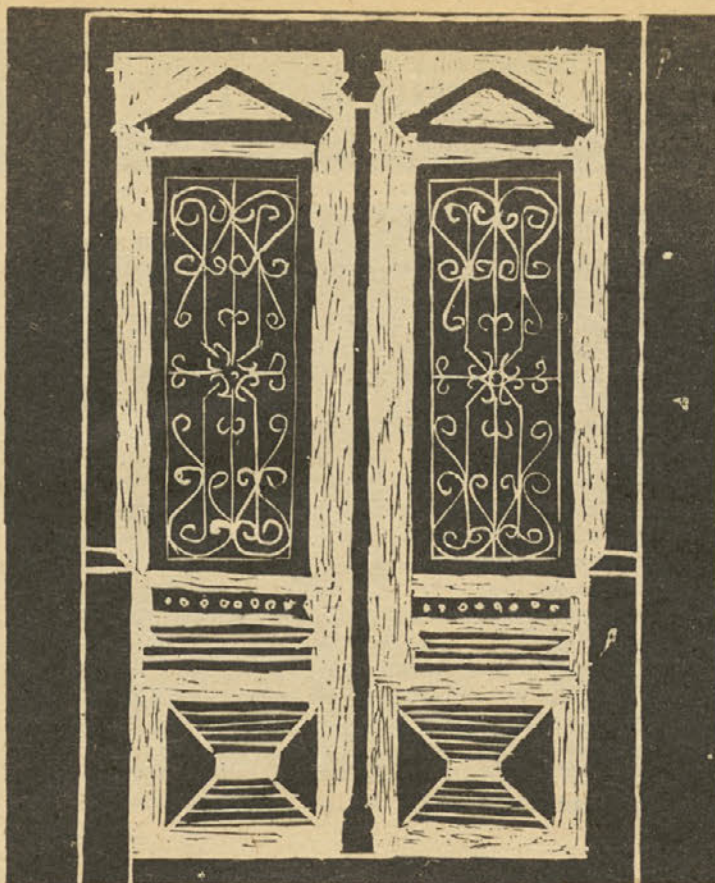
BLIŽA SE MLADINSKI TEDEN

Vsa naša mladina resnično ne sodi v vrste onih, ki s svojim početjem dvigajo mnogo prahu — in opravijo manj dejanj. Ob letošnjem kulturnem prazniku — 8. februarju — so v Ljubljani podelili priznanja desetim ljubljanskim šolam, ki so v proslavo tega dne izdala posebno šolsko glasilo. Natečaj je razpisala Občinska konfe-renca ZMS Ljubljana-Center. Od 22 šol, ki so na tem območju, se jih je odzvalo deset. Od 480 povabljenih je prišlo na slovesnost komaj okrog 100 gostov — in vendar je bil spored proslave izredno dober in tudi slavnostna glasila so zaslužila vse priznanje. Res je, da, žal, mnogo hitreje opazimo tisto, kar mladina naredi slabega, kot ono, kar naredi dobrega.

Pomembnost šolskih glasil je v pozdravnem govoru poudaril to-variš Bogo Šest, ki je med drugim dejal: „To ni zadnja akcija te vrste, še veliko jih bo. Med prvimi bo MLADINSKI TEDEN v mesecu maju 1972.“

Odrasli in vsi odgovorni bomo lahko pričali tem akcijam in dejav-nostim naše mladine.

DUŠAN

VRATA (linorez — Boža Jenko, osn. šola „Stane Žagar“ Kranj)

Posvetovanje diplomiranih defektologov

V Krapinskih Toplicah je bilo v dneh od 14. — 15. janu-aria posvetovanje defektologov — diplomantov II. stopnje Viso-ke defektološke šole v Zagrebu.

Posvetovanje je organizirala Visoka defektološka šola z namenom, da bi dobila informa-cije od diplomiranih profesorjev defektologov o strokovni ko-ristnosti njihovega študija za na-daljnji razvoj defektološke prak-se in teorije, kakor tudi pred-loge v zvezi s predvideno re-formo študija. Udeležili so se ga še predstavniki rednih študen-tov, predstavnik zagrebškega vseučilišča, društva defektolo-gov ter drugih zainteresiranih institucij in organizacij.

Glavna tema posvetovanja je bila vzgoja defektoloških ka-drov, potekalo pa je delno v plenumu, delno pa po diskusij-skih skupinah. Izhodišče za raz-pravo je bil referat dekana in iz-rednega prof. Visoke defekto-loške šole v Zagrebu Vojislava Kovačevica o analizi kadrov, ki so diplomirali na Visoki šoli — na II. stopnji. Analiza je bila iz-delana na osnovi prej izvršene ankete, v kateri je 282 diplo-mantov odgovarjalo na 31 vprašanj (iz podatkov v glavnem re-feratu je razvidno, da je do 31. 8. 1971 diplomiralo na II. stop-nji Visoke defektološke šole v Zagrebu 379 študentov, vpisa-nih pa jih je bilo 1294).

Diskusijske skupine so vodili vodje kateder za mentalno re-dardacijo, za socialno pato-logijo, za telesno invalidnost, za slepoto in slabovidnost, za glu-host in naglušnost, za logope-dijo, ena diskusijska skupina pa je obravnavala splošne probleme.

Osrednje vprašanje razprave je bilo v zvezi s spremembami pri študiju defektologije. Leta po ustanovitvi je bil študij na šoli polivalenten, kar po-meni, da so si študentje pridobi-li izobrazbo z vseh področij defektološke znanosti. Sedaj se pa lahko odločajo za eno od dveh smeri. Prva smer zajema področje socialne patologije, mentalne retardacije in telesne invalidnosti, druga pa področje gluhosti in naglušnosti, govornih motenj ter slepote in slabovidnosti. Pri obeh smereh so pod-ročja študija enakovredna, glav-no področje pa si izbere štu-dent z diplomskim delom.

Še največ podpore je dobil predlog za usmerjeni monova-lentni študij z enim od splošnih izobraževalnih predmetov. Pod-

pri so ga predvsem tisti defek-tologi, ki delajo kot učitelji ali vzgojitelji. S tem bi si diplo-manti pridobili še kvalifikacijo za poučevanje določenega predmeta in večje možnosti, da po določenem času izredno na-pornega dela na področju uspo-sabljanja otrok s telesnimi in duševnimi motnjami poiščejo ustrezno zaposlitev drugod.

Pri uvajanju spremembe pa bo treba upoštevati tudi dej-stvo, da se veliko diplomantov zaposli v zdravstvenih ustano-vah, v observacijskih centrih, v upravi in drugod. Zato zahteva to vprašanje globlje razmišlja-nje.

Za področje socialne patolo-gije je zanimiv tudi predlog, naj bi kandidatom za to smer štu-dija omogočili prej ustrezno prakso. Tako bi lahko pred štu-dijem ugotovili, če se čutijo sposobne za to delo in bi se šele potem odločili glede študija.

Nekateri razpravljalci so se dotaknili tudi vprašanja nadalje-vanja študija za tiste, ki so di-plomirali na I. stopnji in se lahko sedaj, ko je na Visoki de-fektološki šoli stopenjski študij ukinjen, vpisali le v II. letnik in še to z dopolnilnimi izpiti. Bili so mnjenja, da je to vpraša-nje zelo aktualno, ker je Visoka defektološka šola v Zagrebu edina v Jugoslaviji in bi bilo tre-ba poiskati ustreznije rešitev.

Z letošnjim šolskim letom je bila uvedena tudi III. stopnja študija, vendar samo za področ-je rehabilitacije oseb z mot-njami sluha in govora. Na po-svetovanju pa se je izoblikovalo mnenje, da je potrebno omogo-čiti poddiplomski študij tudi na drugih področjih defektologije.

Obravnavana so bila še neka-tera vprašanja, kot na primer: pomembnost učnih predmetov na Visoki defektološki šoli, ob-javljanje diplomskih del, izde-lava metodike dela za področ-je socialne patologije, ustanovitev institucije, v kateri bi lahko Vi-soka defektološka šola organi-zirala prakso po lastnih merilih in observacije do tretmanov in druga.

Posvetovanje je lepo uspelo. Vsi navzoči so se strinjali, da je takšna oblika sodelovanja zelo koristna za vse zainteresirane. Dolg aplavz ob koncu je bil pri-znanje organizatorju posveto-vanja, hkrati pa tudi želja po nadaljnjem sodelovanju.

prof. MIHA PAJK

Sodobno urejena občinska knjižnica v Gornji Radgoni

V letošnjem mednarodnem letu knjige smo te dni obiskali matično knjižničarko v Gornji Radgoni Marijo Plutovo, ki že več let uspešno vodi občinsko knjižnico. Ob tej priložnosti nam je med drugim povedala tudi tole:

„Letos poteka že deset let, odkar smo ustanovili pri delav-ski univerzi matično knjižnico v Gornji Radgoni, kot naslednico DPD Svobode. V začetku knjiž-nica zaradi premajhnih prostórov ni mogla povsem opravljati svoje naloge. Trikrat smo se morali seliti, preden smo lahko pošteno zadihali. Prva knjižnica se je stiskala v sobi, ki je merila borih 14 kvadratnih metrov, potem smo se selili v nekdanjo lekarno in šele lani proti koncu leta, se pravi po desetih letih, smo dobili ustrezne prostore v dvorani nove stavbe občinske skupščine, ki ima 84 kvadratnih metrov površine. V knjižnici, ki jo urejamo po univerzalni deci-malni klasifikaciji, kar prej za-radi utesnitve ni bilo mogoče, so razmeščene ustrezne police tako, da imajo bralci prost do-stop do knjig. Tam sta tudi dve klubski mizi z osmimi fotelji za bralce časnikov in revij. Ne-dvomno je to ena najlepših občinskih knjižnic Pomurja, ki posluje vsak dan razen nedelje, četrta in sobote, tedensko 34 ur.“

V desetih letih si je izposo-dilo 28.000 bralcev več kot 46.000 knjig, največ leposlovne vsebine. Rednih odraslih bral-cev imajo nekaj nad 400 in okrog 200 mladine. Največ

bralcev je iz kmečkih in delav-skih vrst. Po knjige prihajajo tudi po več kilometrov daleč. Posebno zvesta odjemalca sta nad 80-letna Marija Fekonja iz oddaljenega Okoslavskega vrha, ki pride po knjige kar z nahrbt-nikom, in 75-letni Janez Korošec iz Čakove pri Vidmu ob Ščavnici.

Sicer pa so najboljši odje-malci knjig prebivalci Apaške kotline. Na vprašanje, kako je z ljudskimi knjižnicami na te-renu, je odgovorila: „Pred leti je bila ljudska knjižnica na vsaki šoli. Zdaj životarijo le še v Ne-govi, Vidmu ob Ščavnici, Ka-peli, Apačah in Hraškem vrhu. Vaske knjižničarje bi morali nagrajevati. Za organiza-cijo, povezavo in širjenje mreže ljudskih knjižnic bi bil potreben pri matični knjižnici še en člo-vek.“

Pogovarjala sva se še o občin-skem knjižnem fondu in o na-daljšnjem razvoju občinske knjižnice in področnih ljudskih knjižnic. V občinski knjižnici je trenutno okrog 10.000 lepo-slovnih knjig. Kupiti bo treba še več strokovnih knjig za štu-dente. Lani so dobili za nakup knjig 10.000, izdali 14.000, letos pa je predvidenih za knjige 30.000 dinarjev.

V srednjeročni načrt razvoja knjižnic so vnesli med drugim povečanje knjižnega fonda v občinski knjižnici za 30 in po-dročnih knjižnicah za 50 od-stotkov knjig. Od tega naj bi odpadlo na mladinsko litera-turo 25 %, na leposlovno 45 %, na poučno literaturo pa 35 %.

I. KOVIČ

Dekleta osnovne šole „Ivan Mažuranič“ (na sliki) so morale v košarki priznati premoč domačih igralcev z Dobrove.

Več kot prijateljstvo

Vsakoletna prijateljska sreča-nja med učenci osnovne šole Dobrova pri Ljubljani in učenci osnovne šole „Ivana Mazurani-ča“ iz vasi Mahično pri Kar-lovcu postajajo že tradicional-na. Štiri leta je namreč tega, ko so se prvič srečali pionirji teh dveh osnovnih šol v Mahičnem in potem — ko so jih vrstniki iz sosednje Hrvatske leto dni kas-neje obiskali v Sloveniji — svoje vezi z njimi še utrdili. Lani so bili na obisku v Mahičnem učenci iz Dobrove, v nedeljo, 26. aprila, pa so jim ga ti vmili. V dopoldanskih urah so se sre-čali športniki in se pomerili v košarki, namiznem tenisu in malem nogometu.

Popoldne so pripravili skup-no proslavo z bogatimi kultur-nim sporedom: zapeli so pevski zbori, zaplesale folklorne sku-pine obeh šol, zvrstili so se igralski prizori. Kot s pisanim trakom so bili prizori povezani s toplimi besedami prijateljstva: „Delili si bomo kruh in ve-selje!“ tako je dejala učenka Mahičnega. Program je bil ugla-šen z majskimi prazniki in 30-letnico Zveze pionirjev Jugo-slavije.

„Srečavanje in prijateljstvo dveh šol prerasča v prijateljstvo dveh krajev.“ je dejal Branko Sušteršič, ravnatelj iz Mahič-nega. Do zadnjega kotička pol-

na dvorana Dobrovčanov je bila potrditelj njegovim besedam.

„Srečni smo, da so nas Jugo-slovsanske pionirske igre pove-zale s kolektivom, s šolo in kra-jem, s katerimi smo si v resnici postali trdni prijatelji. Oba učiteljska kolektiva priredita vsako leto skupen izlet. Tudi šolski list je posvečen tej slovesnosti in nosi naslov: DVE ŠOLI NA POTI PRIJATELJSTVA.“ je povedal Franc Malovrh, ravnatelj dobrovske šole.

Ves dan je bila odprta raz-stava v prostorih osnovne šole Dobrova: risbe, gospodinjski iz-delki, tehnični izdelki, prefin-jene slike fotografskega krož-ka, domiselni okrasni za steno. Niso razstavljali samo Dobrov-čani — tudi učenci Mahičnega so prispevali svoje izdelke. Raz-stava je pokazala sposobnosti učencev — pokazala pa je tudi strokovno prizadevnost učiteljev Dobrove in podružničnih šol.

Prihodnje leto pa zopet na svidenje v Mahičnem! Takrat se bodo morda učencem pridružili še vaščani Dobrove, da bodo skupno obiskali Mahično. Obe osnovni šoli sta uspešno posa-dili seme prijateljstva, bratstva in medsebojnega razumevanja. Seme je vzklilo — treba ga je samo negovati, pa bo obrodilo najlepše sadove, sadove prija-teljstva.

Ob mizi, kjer so razstavljeni tehnični izdelki učencev dobrovske šole, se je ustavil Stanko iz 2. razreda. Pa sem še njega fotografirala.

Študijska razstava

V Kostanjevici na Krki so v Lamutovem salonu 4. aprila odprli študijsko razstavo v počastitev 400-letnice Albrechta Duererja. Razstavo je odprl generalni konzul NDR Horst Schadow.

Posebna značilnost, ki poudarja bogastvo razstave, je v njenem celovitem, sistematičnem prikazu umetnikove osebnosti, kar je sicer za razstave neobičajno. Prikazani so vsi umetnikovi obrazi, ki jih doslej še ne poznamo. Prevladuje kot umetnik, predstavi se nam pa tudi kot filozof, znanstvenik in arhitekt-inženir. Pri odkrivanju vsestranske umetnikove osebnosti nam je dober vodnik pregledno spremno besedilo, ki nam umetnika izredno približa. Na razstavi zasledimo njegove predloge za kvačkanje — sistem šestih vozlov, pri katerih izstopajo geometrijske skladnosti. Idealni so za kombinacijo geometrijskih likov pri deženih. Občudujemo njegove perorisbe živali, gozdnih bitij, vil, satirov in druge podobe. Njegove risbe načrtov za cerkvene ladje nas spominjajo na Giotto, Tiziana, Michelangela. Najbolj nas prevzame njegova polihistorska osebnost.

Vsa njegova dela na razstavi so fotografske reprodukcije, ki jasno govorijo o bogastvu originalov. Najvidnejša je slika Apostoli. Prevzamejo nas zlasti oči, ki mislijo, govorijo, čutijo. Vemo zaplavanje antike, ko se začne odkrivanje lepote golega človeškega telesa, izredno pristaja v notranjost Lamutovega salona; ta nas vemo prestavi v daljino preteklosti. Razstava je zelo dobro obiskana. Tudi učenci višjih razredov osnovne šole si jo skrbno ogledujejo in zapisujejo. Še zanimiva izjava neke učenke v pogovoru s sošolko: „Umetnik je odkril lepoto človeškega telesa“.

Slovesnemu odprtju razstave je sledil koncert skupine Consortium Musicum v sestavi: Zlata Ogrjanovič (sopran), Jože Pogačnik (flavta), Božo Mihelčič (violina), Mile Kosi (viola) in Edi Majaron (čelo). Dobro bi bilo, da bi organizatorji razstave omogočili ogled razstave o Duererju tudi prebivalcem v ostalih krajih Slovenije.

TEA DOMINKO

RAZSTAVI

Elektronski ples krogov

V galeriji Mestne hiše v Kranju je skoraj do konca aprila razstavljal Nejc Slapar. Mladi umetnik se je rodil v Kranju leta 1945. Dokončal je višjo tehniško šolo v Mariboru, sedaj je risar osnutkov pri Gorenjskem tisku v Kranju. Z likovnim ustvarjanjem je pričel pred petimi leti. Prvo samostojno razstavo je imel v Kranju 1969. leta, v Rogaski Slatini pa je razstavljal skupaj s Stefanom Simončičem leta 1970.

Na sedanji razstavi nas je presenetil z nečim novim, fantastičnim. Razstavo bi lahko imenovali elektronski ples krogov. Za razliko od računalniške grafike, kjer osebnosti ni, se pri risbah čuti iskanje likovnega izraza. Prav v tem je potrdilo njegove umetnosti. Na vsaki risbi je krog kot izhodišče ali stečišče, v taki ali drugačni obliki. Fine, bežeče linije, ki se stapljajo v krog ali izhajajo iz njega, doživimo kot osebnostno prikazano elektronsko muziko. Ta muzika ustvarja nove, zanimive variacije, oblike in barve. Celotni videz še pridobi z rumeno, črno, modro in zeleno barvo — vsaka risba nas spominja na filigran.

Prefinjena barva — surovo ozadje

V Prešernovi hiši v Kranju je hkrati razstavljal akademski slikar Maj Klemenčič (mlajši). Rodil se je leta 1945 v Gravini pri Barju v Italiji. Akademijo je dokončal v Ljubljani 1971. leta. Sedanja je bila njegova prva samostojna razstava. Predstavil se nam je z olji, ki so izdelane na lesu. Vsa dela so barvno močna. Prevladuje modra barva, ki se spogleduje s temnorjavo, vijoličasto in rumeno. Slikarjeva osnovna preokupacija je figura v gibanju ali mirovanju (pretežno ženska). Upodablja jo najpogosteje v stilu renesanse. Ozadje njegovih figur deluje nedodelano in kontrastno, kar je morda slikar storil hote. Vsiljuje se nam občutek, da je kontrast le prehud in surov. Prihodnja slikarjeva ustvarjalnost bo prav gotovo usmerjena v prefinjeno barvno sozvočje.

TEA DOMINKO

Iz antičnega sveta

V Kondorjevi knjižnici prinaša 123. zvezek Teofrastove „Znake“ in Herondasove „Mimijambe“. Po Sovretovem prevodu Teofrasta je prevod dokončal in z opombami opremil Kajetan Gantar; isti prevajalec je poskrbel za prevod Herondasa. Oboje je dokaj specializirano — glede na namen Kondorja! Nastane vprašanje — ali sodi v tako zbirko? Izredno skrben prevod, zlasti pa bogata in tudi na nove vire oprta spremna beseda Kajetana Gantarja je kakovostna pridobitev pri spoznavanju antičnega sveta.

Metodični priročnik za učitelje geografije

Slovenska pedagoška literatura še vedno močno pogrša priročnike specialnih metodik. Zlasti učitelji s fakultetno izobrazbo so največkrat vezani na bolj ali manj izpopolnjene, svoje zapiske s predavanj o metodiki stroke. Ko se znajdejo na delovnem mestu in jih zajame vihar (ne)metodičnih valov, se znajdejo ali pa ne. Malo jih je, ki bi sproti zapisovali, kje so doživljali poraze pri metodi pouka ter kako so dosegali uspehe. Tako nekateri bolj z intuicijo kot s prepričano odločitvijo plavajo, obupujejo, se spotikajo, se pobirajo in znova zaletavajo. Kajti znati predmet je šele en pogoj za uspešno razredno delo. Imeti dobro voljo, brez jasne predstave — kako, pa je skoro brez vrednosti. Učitelj se mora povsem zavedati svojih akcij do učencev.

Da bi bilo napak čim manj, potrebuje učitelj dnevnega svetovalca. Geografi so ga sedaj dobili. Knjiga „Pouk geografije“ v osmih poglavjih z jasno natančnostjo, zraven pa z zelo poljudno razumljivim in odlično ilustriranim gradivom vodi učitelja pri tem obseznem in zahtevnem delu.

Osnutek so izpopolnjevali geografski inštituti vsega sveta. Unescovi publikaciji „Pouk geografije, mali vodič učiteljev“ sledi sedaj to odlično delo, ki bo koristilo vsem narodom sveta. Knjiga ima za bolj ambiciozne tudi vire dokumentacije od seznama periodik v posameznih deželah, in s tem seveda tudi naše, našeta tudi obstoječa geografska društva.

Želimo si lahko le, da bi zbirka Učbeniki in priročniki za srednje šole (!) čim hitreje naraščala.

Jože Zagorc

»Gusarji Jadranskega morja«

Pred kratkim sem dobil v roke knjigo „Gusarji Jadranskega morja“ avtorja Ive Košutiča v založbi DZS v Ljubljani. Ko sem knjigo prebral, sem ugotovil, da obravnava na zelo zanimiv, verodostojen in poljuden način razvoj gusarstva na Jadranskem morju (od njegovih začetkov za ilirskega vladarja Agrona in kraljice Tevte pa prek srednjega veka vse tja do uničenja uskoške borbe proti Benečanom in Turkom v začetku 17. stol. na Jadranskem morju).

Delo temelji na virih, dosedanjih sintetičnih delih — in izročilu o gusarstvu na Jadranskem morju. Povedano bolje: upoštevani so viri o obrambi vsakokratnih prebivalcev dalmatinske obale (najprej Iliri, nato Slovani) pred zunanjimi vsiljivci — Grki, Rimljani in pozneje Bizantinci ter zlasti Benečani in Turki. Vse dotlej, dokler njihove uspešne borbe ni prekinila diplomacija ali tako imenovani višji interesi habsburške vladarske hiše leta 1618. Tedaj so se morali poslednji branitelji Uskoki umakniti od obale Jadrana v notranjost dežele. V šolskem smislu odpira delo globlji vpogled v dogajanja, nadrobna dejstva in podatke, ki jih sicer ne najdemo v naših šolskih edicijah toliko, da bi se lahko naši učenci osnovnih in srednjih šol bolj poglobljali v to snov. Knjiga je pisana poljudno, tako da jo bo vsakdo razumel. Avtentične ilustracije Povijesnega arhiva Hrvatske in nekatere druge konstruirane, vendar nazorne, so izvrstno dopolnilo besedni predstavi dogajanj ob naši obali. Se posebej dobro pa osvetljujejo dolgoletne aspirante po naši obali, namreč Benečane.

Knjiga je še posebno uporabna za naše šole, saj bi kazalo pri pouku zgodovine uporabiti to delo kot sredstvo za poglobitev in razširitev določenih spoznanj. Boljši učenci, pa tudi oni, ki jih tematika zanima, bodo razglabljali o problemu individualno, ali pa jim bo knjiga dragocen pripomoček pri skupinskem načinu dela. Glede tega je knjiga skoraj nepogrešljiva, saj se ne spominjam podobne izdaje.

Ob vsem tem bi se posebej želel opozoriti, da je izid te knjige dolgoročna napoved Državne založbe Slovenije o izdaji podobnih edicij iz narodne ter obče zgodovine. Te knjige se bodo ob na novo oblikovanih in skrajšanih učbenikih, ki naj bi v prihodnje vsebovali le osnovno dejstveno gradivo, uvrstile v sistem pomožnih učnih pomagala, s katerimi bodo učenci samostojno pod učiteljevim vodstvom, raznoterih oblikah dela poglobljali in širili svoja spoznanja. Glede na to toplo pozdravljam prvo knjigo Državne založbe na tej poti.

TOMAŽ WEBER

Ossewska M.: Psihologija morale

Skoraj bi lahko rekli, da ima vsako pomembnejše področje človekove dejavnosti svojo psihologijo. Poleg že „utečenih“ vej psihologije — od teoretične do uporabnih — s katerimi se srečujejo slušatelji ustreznih oddelkov na visokih šolah, poznamo še vrsto drugih vej, ki po svoje dopolnjujejo danes že mogočno zgradbo vse bolj razvijajoče se psihološke znanosti.

Jugoslovanski trg se je zdaj obogatil še s „PSIHOLOGIJO MORALE“ (v originalu: Motywy postępowania) svetovno znane poljske avtorice Marie Ossewske. V tem delu je obdelala nekatera vprašanja moralno-psihološke problematike, pri čemer se je dotaknila zlasti analize moralnih ocen in norm ter nekaterih za človeka pomembnejših področij psihologije morale, kot so: hedonizem, egoizem, altruizem, simpatija itd. Knjigo (224 strani, v latinici), ki je bila zasnovana v herojski Varšavi v najtežjih dneh njene zgodovine leta 1944, je izdal sarajevski Zavod za izdavanje udžbenika. Stane 60 dinarjev. Toplo priporočamo!

VIATOR

Izšel je bibliografski priročnik »Mladi, položaj, vzgoja, aktivnosti«

Pri znanstveno-raziskovalnem projektu „Mladina in družba“, katerega nosilec je bil Institut društvenih nauk v Beogradu, je izšel konec leta 1971 bibliografski priročnik „Mladi, položaj, vzgoja, aktivnosti...“ (v originalu: „Mladi položaj vaspitanje aktivnosti...“). Priročnik predstavlja bibliografsko delo iz jugoslovanske literature o problematiki mladih. Avtorji predstavljajo publikacij (knjig, brošur, člankov in drugih prispevkov) v priročniku so jugoslovanski kulturni, družbenopolitični, strokovni in znanstveni delavci, ki so se na različnih področjih družbenega delovanja ukvarjali z vprašanji otrok in mladine.

Priročnik je sestavil Manojlo Bročić s skupino sodelavcev, objavil pa ga je Institut društvenih nauk v Beogradu.

V uvodu priročnika so navedeni razlogi, zaradi katerih so se nosilci tega dela lotili tako zahtevne naloge, kot je izdelava dokumentacijske študije o mladih. Eden od temeljnih razlogov je splošno znanje, da interesa o fenomenu mladih ne moremo zadovoljiti brez poglobljenega proučevanja tega fenomena. Vsak resnejši pristop k proučevanju problematike mladih pa zahteva čim boljše poznavanje objavljene literature o mladih. Le takšen pregled literature nas lahko po sistematični poti privede do mnogih in različnih spoznanj o mladih in nam da osnovo za nadaljnje poglobljanje v bistvene te problematike.

Avtorji priročnika so skušali zajeti problematiko o mladih čim bolj interdisciplinarno in celostno, kar jim je povzročilo težave pri sestavi priročnika, predvsem z metodološkega vidika. Osnovni gradiva za priročnik so bile publikacije Bibliografskega inštituta v Beogradu. Pomemben vir so bile tudi revije, bilteni, časopisi in drugi tiskani viri, ki so bili problemsko usmerjeni na tematično obravnavanje predmeta v priročniku. Zajeta so bila pomembnejša dela, ki so bila objavljena v srbohrvaškem, slovenskem in makedonskem jeziku v letih od 1950 do 1967. Merilo izbire del je bilo njihov znanstveni, strokovni ali informativni značaj. Pomembnejša dela so v priročniku anotirana.

Vsa dela v priročniku so razdeljena na štiri vsebinska področja:

- I. Družbeni položaj mladine in otrok
- II. Vzgoja in izobraževanje mladine in otrok
- III. Družbena aktivnost in organiziranost mladine in otrok
- IV. Splošne karakteristike in struktura mladine.

Vsebinska vsakega navedenega področja je razdeljena še na ožje tematske celote.

Najobsežnejši del priročnika je posvečen problematiki vzgoje in izobraževanja mladine in otrok. Navedeno področje je tematsko razdeljeno še na 23 ožjih področij. Le-ta so:

1. Splošna vprašanja izobraževanja in vzgoje; 2. Reforma vzgojno-izobraževalnega sistema; 3. Sola kot vzgojni faktor mladine in otrok v šoli; 4. Financiranje in družbenoekonomski položaj izobraževanja in vzgoja; 5. Družina kot vzgojni faktor in položaj mladine in otrok v družini; 6. Predšolska vzgoja; 7. Sredstva množične komunikacije kot vzgojni faktor; 7. Umetnost kot vzgojni faktor in estetska vzgoja; 9. Moralna vzgoja; 10. Idejno-politično in družbeno izobraževanje, vzgoja in obnašanje; 11. Delovna vzgoja in odnos do dela; 12. Politehnična vzgoja in izobraževanje ter proizvodno delo; 13. Strokovno izobraževanje vaše mladine; 14. Poklicna orientacija; 15. Spolna vzgoja in odnosi med spoloma; 16. Zdravstveno izobraževanje, vzgoja in stanje mladine ter otrok; 17. Telesna vzgoja in telesni razvoj; 19. Psihični razvoj in psihološke karakteristike; 19. Izobraževanje in vzgajanje mladine ter otrok s pomočmi v telesnem in duševnem razvoju; 20. Asocialno obnašanje (pogojenost, oblike, prevencija, resocializacija); 21. Armija kot vzgojni faktor in izvenarmijska vojna vzgoja; 22. Ožja in širša družbena sredina kot vzgojni faktor; 23. Religiozna in ateistična vzgoja in obnašanje.

Bibliografsko delo „Mladi, položaj, vzgoja, aktivnosti...“ je zanimiv, predvsem pa koristen dokumentacijski prispevek za vse tiste, ki se proučevalno, strokovno ali iz katerega drugega vidika zanimajo za problematiko mladih. Koristen informator je lahko tudi mnogim prosvetnim delavcem, ki se želijo seznaniti prek jugoslovanskega tiska z ožjimi strokovnimi vprašanji na področju vzgoje in izobraževanja mladih.

NOVAK H.

KONJSKE DIRKE (linorez - Ivan Kop, osn. šola „Anica Černež Makole“)

Izberite med novimi knjigami • Izberite med novimi knjigami

POPRAVEK

Na prošnjo nekaterih prizadetih dajemo naslednji popravek: V članku z
zahvalo za prispevke k Šilihovi spominski plošči v Prosvetnem delavcu št. 4
— 18. 2. 1972 so se vrinile naslednje pomote: 1.) Med navedenimi imeni
navzočih vodilnih članov sveta za šolstvo ob dnevu prosvetnih delavcev in
odkritju spominske plošče dne dne 4. 12. 1971 sta pomotoma izpadli imeni
prof. Irene Levičnikove in ped. svet. Vide Hermanove, zastopnic predšolskih
ustanov. Te so se še posebno izkazale pri zbirki za spominsko ploščo Gu-
stavu Šilihu, ki je bil eden najbolj prizadevnih pospeševalcev vrtcev in
predavateljev njihovega vzgojnega kadra. — 2.) Prvič je priredil bivši mari-
borski okraj dan prosvetnih delavcev 26. 11. 1955. leta in ne 1956. — 3.)
Blagajnik pripravljalnega odbora za spomenik Henriku Schreinerju, kateremu
je takrat predsedoval prof. G. Šilih, je bil tov. Ivan Vomer, ki je izročil
preostanek prispevkov tov. Cirilu Hočevarju, iniciatorju in blagajniku odbora
za odkritje spominske plošče „ob stoletnici učiteljskega (1863-1963) v trajen
spomin na vse žrtve osvobodilnega boja, ki so vzgajale in se šolale na mari-
borskih učiteljskih“, kot je vklesano v ploščo v avli bivšega moš. učiteljskega
sedaj osn. šole Bojana Ilčiča v mariborski Mladinski ulici 13.

PD Maribor

ZAJČKI (Nevenka Žunič, osn. šola Stročja vas pri Ljutomeru)

NOVE STROKOVNE KNJIGE

1. Joža Trdina: Telesna vzgoja v mali šoli. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1972.
2. Dr. Vlado Schmidt: Visokošolska didaktika. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1972.
3. Ivan Furlan — dr. Iva Šegula: Učenje kot komunikacija. Ljubljana, Drž. založba Slovenije 1972.
4. Ratko Jovičič: Metodički priručnik za nastavnike stručnih škola i školskih centara. Zagreb, Republički zavod za izdavanje udžbenika i Republički zavod za stručno obrazovanje 1972.
5. Dragiša Mihailović: Pedagoški i društveno-politički spisi. Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije 1972.

Redna zbirka Slovenske Matice

Redna zbirka Slovenske matice nam je prinesla VII. knjigo Zgodovine slovenskega slovstva, ki jo je napisal Viktor Smolej, Janka Pleterškega razpravo Prva odločitev Slovencev za Jugoslavijo ter Srečanja Božidarja Borka. Vsaka od knjig je vredna obširne in tehtne analize ter kritičnih mnenj, vendar prostor ne dopušča kaj več kot informacijo.

Z zadnjim zvezkom Zgodovine slovenskega slovstva je sklenjena zamisel izdaje. Sedaj se nam kaže celoten napor kot dokaj heterogeno dejanje po konceptualnosti, kot jo zasledimo pri posameznih zvezkih, kot celota pa je ta Zgodovina slovenskega slovstva najobsežnejši prikaz domače literarno-zgodovinske preteklosti — in sedanosti, če upoštevamo tudi Slovensko književnost 1945—1965. Sedmo knjigo je Viktor Smolej naslovil Slovstvo v letih vojne 1941—1945. Avtor se je zavedal, da temeljita obe letnici na zgodovinski, politični in družbeni letnici. Podobno kot F. Zadravec (glej Jis XVII/51) ostaja pri mnenju, da obe letnici ne pomenita začetka neke nove slovenske dobe, niti je ne sklepata. Prav gotovo je štiri-letno obdobje prikazano mnogo bolj obsežno kot druga obdobja. Avtor je presegel zgolj literarno-umetniško območje in podal kar najbolj široko podobo pojavnosti v vojnem času. Prav gotovo predstavlja knjiga Viktorja Smoleja najkompletnejše obravnavanje domače književnosti med 1941. in 1945. letom. Najobsežnejši in potanko razčlenjeni delež zavzema slovstvo osvobodilnega boja. Tu je avtor najprej spregovoril o pogojih in načinih slovenskega dela, nato pa je posebej obravnaval pesništvo, pripovedništvo in dramatiko. Zatem je obravnaval slovensko delo v Ljubljani (zunaj boja) ter podal prikaz tedanje lirike, proze in drame. Ob podajanju je avtor navedel vse poglavitne vire, knjigo pa dopolnjuje smotrni izbor fotografskega gradiva in reprodukcij.

Razprava Janka Pleterškega o Prvi odločitvi Slovencev za Jugoslavijo obravnava politično življenje na Slovenskem med leti 1914 in 1918. Avtorju ni bil cilj, da bi prikazal celoten zgodovinski potek tega obdobja, temveč to, da kar najbolj razvidno osvetli politične silnice, ki so se v raznovrstnih težnjah izoblikovale na domačem političnem prostoru. Pleterški je natančno in s poznavanjem razčlenil položaj Slovencev v vojnem času, notranjo fronto Avstrije in strankarsko življenje, ki je doživljalo spremembe, kljub nemškemu absolutizmu. Poleg tega je upošteval odmevnost oktobrske revolucije, zlasti deklaracijska gibanja vse do ustanovitve narodnega sveta in samoodločbe. Morda ne bi bilo odveč, če bi avtor upošteval tudi govor Ivana Cankarja v ljubljanskem Mestnem domu 1913, čeprav začne njegovo razpravljanje leto kasneje, kajti Cankarjeva misel bi prispevala k jasnejši in radikalnejši miselnopolitični opredelitvi v tedanji pojavnosti, kar za kasnejši čas ni bilo povsem brez odmeva! Knjigo je preprosto, a učinkovito opremila Miša Bernik.

Božidar Borko si je Srečanja zamislil kot drobce spominov z raznimi osebnostmi, o katerih pa, žal, ne zvemo mnogo.

td

NAŠI RAZGLEDI

Iz 8. številke NAŠIH RAZGLEDov priporočamo bralcem:

- Dr. Alojzij Finžgar: Družbena lastnina po ustavnih amandmajih (str. 229)
- Ivan Gams: Razkrižja stroke (str. 235)
- Vida Blažko: Vrednotenje učiteljevega dela (str. 236)
- Gregor Kocijan: Dolgoročno načrtovanje kulturnega razvoja (str. 239)
- Majda Gaspari: Otroško varstvo „zaostaja“ (intervju — str. 248)
- Zastava Vietnama (str. 249)
- Operacija „Evropa 1975“ (str. 250)
- Vietnam na južnem Koroskem (str. 251)
- Spol in duševnost (str. 253)

Antologija novejših hrvaške poezije

Če pustimo ob strani vprašanje imen in količinskega izbora pri „Novejši hrvaški poeziji“, je tak antološki prikaz v slovenskem prevodu že sam po sebi potrebno dejanje, vredno pozornosti in spoznavanja. Urednik Radoslav Dabo je odbral le 26 imen izmed mnogo večjega kroga pesnikov, ki sodijo v novejšo hrvaško lirčno dejavnost. Težnja po prečiščenem antološkem predstavljanju osredja novejšo hrvaško liriko je R. Dabu vodilo, ki ga je v izboru naslonil na nekatera izhodišča in jih je tudi razložil v svoji spremni študiji. Ta izhodišča temeljijo na širši literarni vsebinsko-idejni pojavnosti, kot se kaže na Hrvaškem v povojnih letih. Dabo je opozoril na nepogrešljivo vez, ki je bolj ali manj očitna v povojni literaturi, ko se je otrela pragmatizma: pesništvo Tina Ujevića in Dobrice Cesarića vpliva na ta ali oni način, zlasti pri pesnikih, ki so gojili verzo trdno (moderno) strukturo. Dabo daje tudi vrsto pesniških in filozofskih imen, ki so iz evropskega kroga (in iz ameriškega Whitman) ter so spodbudno vplivala na sproščeno iskanje novih možnosti in novih pesniških poti. Tako se hrvaško povojno pesništvo v svoji kakovostni predstavitvi kaže v treh obdobjih: v pragmatističnem (1945—1953), v modernističnem (1953—1959) ter v prevladujočem hermetizmu (1959 — šestdesetih let). Tem obdobjem so skupna le najbolj temeljna izhodišča, približe pa jih R. Dabo ni opredelil. Večji del pesnikov, ki so odbrani v antologiji, je sodeloval pri reviji Krugovi (1952—1958) in kasnejši Razlog (1961—1968). Obe sta dajali ton formalnega, miselnega in vsebinskega osredja v literaturi, čeprav je mogoče tudi drugod iskati nekaj teh prvih. Količina pri posameznem pesniku ni vedno merilo o njegovi pomembnosti, ustvarjalnosti, kar bi utegnilo bralca, ki mu hrvaško poetično dogajanje ni znano, zavesti. Dabo je priključil k hrvaškim pesnikom tudi književnike z območja Bosne in Hercegovine, vsaj tiste, ki po njegovi presoji lahko sodijo v to območje. Med prevedenimi pesniki so: Mak Dizdar, Jure Kaštelan, Vesna Parun, Zvonimir Golob, Slavko Mihalčić, Slavko Madžer, Miroslav S. Madžer, Josip Pupačić, Milivoj Slaviček, Vlado Gotovac, Ivan Slamming, Zlatko Tomićić, Dubravko Ivančan, Antun Šoljan, Vesna Krmpotić, Zvonimir Balog, Dubravko Škurla, Danijel Dragojević, Marija Čudina, Zvonimir Mrkonjić, Josip Sever, Nikola Martić, Dubravko Horvatić, Igor Zidić, Stojan Vučićević, Goran Babić. Prevajalsko delo so opravili: Ivan Minatti, Veno Taufer, Saša Vegri in Franci Zagoričnik. O prevodih bi veljalo širše spregovoriti, prav tako tudi o celotni antologiji. Začuda se na Slovenskem še vedno izmikamo natisu originala ob prevodu, čeprav je taka praksa po svetu, pa tudi po drugih republikah, že kar ustaljena. Če kaj obzalužemo ob „Novejši hrvaški poeziji“, potem je to v prvi vrsti pomisel, da bi bil lahko izbor pesmi številnejši. Šibek ovojni list je izdelal Matjaž Vidic, antologijo pa je natisnila Državna založba Slovenije.

I. G.

Slikovnica: Slovenske ljudske pesmi za otroke

Z naslovom: „Pojte, pojte drobne ptice, preženite vse meglice“ je urednica tudi dobro označila namen slikanice za najmlajše. Poleg veselja, ki ga bo doživel otrok, ko bo skupaj z mamo, vzgojiteljico ali v družbi starejših otrok pregledoval in prepoznaval znane verz, je v naslovu tudi besedna igra o nejasnosti, ali imamo Slovenci otroško ljudsko pesem in kakšna je.

Misel na tako slikanico je stara 70 let. Izrekel jo je največji zbiratelj ljudskih pesmi dr. Karel Štrekelj. Tudi literarni zgodovinar Fran Levec si jo je želel. Prepričana sta bila, da je taka slikanica potrebna. V tej zamisli ju je potrjevala karovist znanstveno zapisanega ljudskega izročila. Drugi evropski narodi so v podobnih zbirkah predstavljali otrokom njihove pesmi. Za razliko od tujih izdaj je naš izbor značilen po trpki revščini, ki se zna smejeti, po opisih dela, iz katerih diha vztrajnost, po radoživosti, ki priznava stvarnost. Zvočnost teh verzov slovenskih ljudskih otroških verzov je odlika, ki je vezala rodove otrok, ki so po ustnem izročilu ohranjali tudi njihovo trdoživost vsebino. Naši najboljši mladinski pesniki so vedno znova našli navdih za sodobno otroško pesem prav v tem viru.

Ilustracije Marlenke Stupica imajo poleg likovne dognanosti tudi odlično pripovedovalni značaj. V nežnih in jasnih obrisih ter prav takih barvah je knjiga primerna za predšolskega otroka in šolarja — začetnika. Opogumljajo ga, da se ob znanem besedilu izrazi tudi sam, po-svoje.

In še nekaj je, kar pri knjigi preprostih verzov preseneča sodobnika. Vsebinska je nabita z dogajanjem, ki pa je na videz zastrto. Zahteva otrokovo predstavo, ki je v vsakem primeru dinamična, ko jo razvoza, zasliši ali zagleda. Ne bo se mu težko izraziti in jo porabiti, čeprav je prišla k njemu izpred stoletij.

Joža Zagorc

Vojan Arhar: Capljači

V Kurirčkovi knjižnici je izšla zbirka pesmi za otroke Vojana Arharja z naslovom Capljači.

Založil in izdal jo je Zavod Borec, ilustrirala in opremila pa Jelka Reichman.

Zbirko pesmi doživimo kot čist, bister potoček, ob katerem se igrajo otroci. Vse je igra: radovednost, nagajivost, modrost. Vse je preprosta, jasna otroška resnica. Pesmi nas spominjajo na pljuskanje vodnih mehurčkov, ki se v otroški roki spremenijo v mavrično pepe sanje. Oglasijo se kot klic narave, ki je današnjemu otroku tako potrebna, h kateri lahko pobegnemo njegove sanje in se varno krijejo pred izsušenostjo našega stehiziranega sveta. Priscrne, iskrene pesmi, izgovorjene s prefinjenim poznavanjem otroške duše, se bodo zlahka priljubile tistim, ki so jim namenjene.

Dobrodošle bodo staršem pri domači vzgoji, lepo darilo otroku, dobro pomagalo pri delu v predšolskih ustanovah ter nižjih razredih osnovne šole.

Ponoči

Zvezde so biseri,
mesec je zlat,
polček z rožički
tel je že spat.

Vežna svetilka
tiho brli,
v hiški je temno,
cesta molči.

Zvezde so biseri,
mesec je zlat,
polček z rožički
tel je že spat.

Pesniški list 4 Janeza Menarta

V založbi „Lipa“ je izšel Pesniški list 4 Janeza Menarta v izvirni in izredno lični opremi Klavdija Palčiča.

Pesmi so listi, iztrgani iz dnevnika našega nemirnega in negotovega vsakdana. Doživete, grobo iskrene in neposredne pesmi, obarvane z grenkim humorjem, včasih s strupeno satiro, skrito med vrsticami. Iz njih diha toplo čustvo do sočloveka, zato postanejo kmalu del naših samih.

... Če bi Življenje bil, bi skonzerviral
sami sebe in se med ljudi bi razdelil...

Povojni portret

Ni brez zaslug. Te so rešili pas,
ki nanj obeša se, da ne utone,
in ki ga pobni s tem, da na ves glas
izraža vdanost v važne telefone.

To je res nujno dnevno opravilo,
naj položaj, na dražbi služb prejeti,
začel možgane terjati je z leti,
on ima jih le za prvo silo.

Tako si mesi kruh na tujem duhu,
naj tam, kjer je, ni za nobeno rabo
in če že kdaj dela, dela zgago —
kot slepič v pacientovem trebuhu.

Svečano resen kakor sveta krava
in mikroskopsko bučen za okužbe
obitčal je v mladostnem sahu družbe
kot klop: velika rit in majhna glava.

td

PROSVJETNI LIST

GOD. XX	Organ Skupštine Sindikata radnika društvenih dijalnosti SR Bosne i Hercegovine	BRZO 384 15. IV. 1972.
------------	---	------------------------------

Dvajsetletnica »Prosvjetnog lista«

Pred dvajsetimi leti — 15. aprila 1952. leta je izšla prva številka »Prosvjetnega lista« — glasila združenja prosvetnih delavcev BiH. Takrat je bila to skoraj edina pedagoška publikacija prosvetnih delavcev te republike. Imela je in ima še danes veliko vlogo pri gradnji naše razvijane pedagoške dejavnosti, pri pridobitvah znanstvene pedagogike z marksistično metodološko osnovo. »Prosvjetni list« je nastal v najburnejšem obdobju zgodovine razvoja šolstva Bosne in Hercegovine. Prav

v tem času se je začela razprava o reformi osnovne šole. List se je takoj vključil v akcijo in usmeril svoja prizadevanja za enotno osemletno osnovno šolo. V preteklem dvajsetletju je list obveščal prosvetne delavce o vseh pomembnih dogodkih v šolstvu in prosveti, odgovarjal na številna splošna pedagoška, didaktična in metodična vprašanja, pa tudi na številna osebna vprašanja prosvetnih delavcev. Glasilo je postalo njihovo priljubljeno berilo, v katerem radi sodelujejo, saj ga priznavajo za svojega. Glasilo jih spodbuja k novim pedagoškim idejam in jih razvedri pri njihovem delu. Vsaka nova številka lista je bila vseh dvajset let prijeten dogodek za vse prosvetne delavce. Urednik »Prosvjetnega lista« je že 15 let Puniša Kalezić. Pri tem delu mu pomaga uredniški odbor. Čeprav so list skoraj vedno spremljale finančne težave in ga še danes, je redno izhajal. Stanje se je deloma izboljšalo v zadnjih dveh letih s pomočjo republiške izobraževalne skupnosti. Ta pomoč pa je še vedno nezadostna za modernije, sodobnejše urejanje lista. Pristojni dejavniki morajo še nadalje skrbeti za to publikacijo. Pri tem jih bodo podprli številni prosvetni delavci. Edino s pomočjo kakovostnih in koristnih publikacij z jasno začrtano moralno-politično koncepcijo in marksistično usmeritvijo bomo lahko onemogočili škodljivo šund-literaturo.

»Prosvjetni list« je pravilno usmerjal veliko število prosvetnih delavcev in jim nakazal, kako naj služijo svojemu narodu.

Vsi bralci tega časopisa pristočno čestitajo k dvajsetletnemu jubileju.

prof. ČEDO GOJANOVIC
prosvetni svetnik
Sarajevo

AFORIZMI

Kako naj si pri starih dolgovi pomagamo z novo matematiko?

Ko bo znanost na prestolu, bodo prestolonasledniki brez grajskih norcev.

Izumitelj je človek, ki spi gol s svojo idejo, da bi oblačil patentni urad.

Svetu smo dali mnoge genije, polja pa orjemo z voli.

Še vedno mlatimo žito z administrativnimi cepci.

Smo prehodna generacija. Če sklonemo glave, bomo za most.

Dober učitelj mora rositi konfekcijo in vzgajati samostojne osebnosti.

Država bo odmrta samo v primeru, če si bo izšolala slabe zdravnike.

Kako lahko bi bilo spremeni svet, če ga ne bi spreminjali grobarji!

Ivan Cimerman

Otroški film — pastorek kinematografije

Ob rob XXIII. mednarodnemu pregledu filmov za otroke

Od 15. do 22. aprila je bil v Benetkah v okviru Beneškega filmskega festivala XXIII. mednarodni pregled filmov za otroke. Udeležilo se ga je 18 držav s približno 60 filmi — celovečernimi ter kratkimi. Zdi se, da ta obilna bera kaže na skrb producentov in zavzetost avtorjev do snovi same: filmov za otroke. Ko pa človek v osmih dneh vse skupaj vidi, in ko je prisiljen to vrednotiti v okviru svetovne proizvodnje filmov za otroke, spozna, da kvantiteta presega kvaliteto. O kvaliteti je skoraj težko govoriti, saj sta le dva filma (in to eden zunaj konkurence), vznemirila mlade in stare, pritegnila njihovo pozornost in simpatije.

V ospredje je vsekakor stopila iranska kinematografija za otroke. Vse kaže, da bo zaradi svojega modernega pristopa k filmu za otroke, po lepoti idej in originalni realizaciji, naslednik češkoslovaške kinematografije za otroke. Dokaj uspešno so ponudili svoj svet drugim, probleme otrok pa obravnavali tako resno kot probleme odraslih. In prav tako kot pred leti Čehi, so prav zaradi te svoje resnosti dosegli uspeh.

Zanimiva je tudi italijanska kinematografija, ki se je izkazala z najboljšo selekcijo filmov. Izredno zanimiv je poizkus celovečernega animiranega filma v treh delih Gula Ganinija Marco Polo. To je pravzaprav neke vrste lepljenka, ki vnaša v animacijo novost. Iluzija gibanja je ustvarjena s premiki v prostoru kot jih le redko vidimo. Poleg posrečene animacije pa je tu še zanimiva likovna rešitev ozadja, pripovedi in sliki in komentarju. Italijani so prikazali tudi angažirani film režiserja Zanchina, ki z utrinki poezije rešuje teze o nepomembnosti rasnih in verskih predsodkov.

Zanimiv je bil tudi poljski film Slawomira Idziaka Papirnat ptič. Režiser je v filmu dosegel poezijo v sliki in ritmu, ter se ne le v izrazu, temveč tudi v ideji oddaljil vsem klišejem fil-

mov za otroke. Žal pa film v svojem eksperimentiranju ni homogen. Res pa je, da je odprl do sedaj neznana vrata kinematografije za otroke.

Največ je bilo risank, ki so bile kljub poizkusu Romunov in Fincev, da vnesejo v film nekaj svojih tradicij, po ideji in

realizaciji tako strašno podobne ena drugi, da se človeku dozdeva, kot da jih ni nikdar videl.

Ob festivalu je bila okrogla miza, ki je bila namenjena senzibilizaciji otrok prek informacijskih sredstev, posebno filma. Lotila naj bi se tudi problema

otrok v naravnem in umetnem okolju.

Žal pa ni izpolnila pričakovanj udeležencev. Bila je preveč informativna, premalo delavna, zato pa tudi premalo analitična in konstruktivna.

MIRJANA BORČIČ

Ustvarjajmo red na tržišču z učili in šolsko opremo!

V 24. členu zakona o osnovni šoli je zapisano, da morajo biti učila za osnovno šolo potrjena. O tem odloča republiški sekretariat za prosveto in kulturo na predlog zavoda za šolstvo SR Slovenije, ki je v ta namen, ob reorganizaciji, imenoval posebno komisijo.

Komisija za učila in šolsko opremo, kot se uradno imenuje, je takoj v začetku svojega delovanja ugotovila, da je v naših šolah množica nepotrjenih učil, da so nepotrjena učila tudi v prodaji in da nekatera med njimi ne ustrezajo načelom.

Na poziv zavoda za šolstvo je večina proizvajalcev ali trgovcev predložila učila v recenzijo, pred tem pa so tudi že izšli normativi za šolsko opremo.

Na prvi razstavi učil in šolske opreme, ki je bila lanskega oktobra v Ljubljani, je bila večina razstavljenih učil že dokončno odobrena, nekatera pa preliminarno s pregledom posebnih komisij pred odprtjem razstave — ne glede na to, ali je bilo učilo šele prototip ali pa je bilo v serijski proizvodnji domačega ali zamejskega dobavitelja.

Kljub vsemu pa se na tržišču vedno znova in uspešno pojavljajo zastopniki nekaterih trgovskih podjetij, ki ponujajo nepotrjena učila ali šolsko opremo, ki ni usklajena s predpisi oziroma registrirana v registru JUS.

Šole se z nakupom izpostavljajo več nevarnostim. Nabavijo učila, ki kasneje ni odobreno, kljub površni presoji praktika, da je dobro. Ob takem učilu ni razvit sistem pomožnih materialov, ni organiziran servis za popravilo, obstaja nevarnost nefunkcionalne uporabe. Za opremo, ki ni usklajena s standardi JUS in predpisanimi normativi, morajo kasneje plačati prometni davek. Komisija je do sedaj zavrnila več predloženih primerkov, ki so že bili v prodaji. Zavod za šolstvo je navezal tesne stike z domačimi proizvajalci, da bi recenzorji lahko sodelovali že sproti, od projektiranja učila dalje. Tako do zavrnitev sploh ne bi prišlo. Kjer to ni mogoče, skušajo doseči določene, še možne popravke v recenzijem postopku, vse z namenom, da bi bilo čimprej na voljo šolam čim več kako-

vostnih učil. Za bolj komplicirano odobrena učila naj organizirajo posebne seminarje uporabi se pred nakupom ali njem. Zato priporočamo skupne nakupe prek temeljnih in obračevalnih skupnosti ali več šol skupaj.

Dokler bodo šole kupovale učila in šolsko opremo, ki ni odobrena, bo moral zavod za šolstvo nenehno prepričevati nekatera podjetja, naj vendar zadostijo predpisom in preložijo učila v recenzijski postopek. V trenutku pa, ko vsakdo, ki učila in šolsko opremo kupuje, zahteval od proizvajalcev na vpogled odločbo sekretariata ali potrdilo o vpisu v register JUS (izjava podjetja premalo), bo ustvarjen red. Tako ne bodo šole — v pomenu kanju učil in denarja — nič v naslednje zastopnikom, le-ti si bodo po najkrajši poti poskrbeli potrebne dokumente. Na ta način bodo kolektivni strokovni prispevali k načrtnemu, ekonomičnejšemu in strokovnemu opremljanju šol pa tudi k višji ravni učnovzgojnega procesa.

Predsednik komisije
NORBERT JEDLOVČNIK

Pred velikim kulturnim dejanjem

Za obletnico slovenskih in hrvaških kmečkih uporov pripravljajo kar tri založbe (Partizanska knjiga iz Ljubljane, Založništvo tržaškega tiska in Spektar iz Zagreba) izdajo trideset leposlovnih del slovenskih in hrvaških avtorjev. Samo ta vest, da gre za veliko skupno založniško potezo, predstavlja edinstven primer v kulturnem sodelovanju dveh narodov. Ko pa smo prebrali še imena avtorjev, ki bodo tako ponovno dobili svoje bralce po vsej državi in prek meja, smo lahko ugotovili, da ne gre zgolj za »akcijo« založnikov, temveč za izdajo najbolj uspešnih del s kmečko tematiko, ki so jo oblikovali priznani oblikovalci kmečkih usod slovenskega in hrvaškega naroda več kot eno stoletje. Seznam pisateljev in pesnikov je takle: J. Jurčič, I. Tavčar, F. S. Finžgar, I. Cankar, I. Pregelj, Prežihov Voranc, F. Bevk, A. Ingolič, C. Kosmač, K. Grablješek, I. Koprivec, I. Potrč, P. Zidar, Vl. Levstik, J. Kersnik, A. Kraigher, F. Godina, M. Hace, B. Kreft in še pesniki,

ki pojejo o slovenskem kmetu. K temu izboru slovenskih pisateljev pa moramo dodati še hrvaške: A. Senoa, E. Kumičić, A. Kovačić, J. Kozarac, J. Ivakić, A. G. Matoš, M. Cihlar, S. Kolar, D. Šimunović, M. Krleža, A. Cezarec, Miškina, I. G. Kovačić, N. Simić, H. Kićić, A. Nametak in še mnogo pesnikov v izboru hrvaške lirike. Knjige imajo skupni naslov: Gubčeva knjižnica.

Založniki so ob tej priložnosti izdali proglas, v katerem takole opredeljujejo svoje zamisli: Izбира del za Gubčevo knjižnico ne predstavlja le počastitve na Matijo Gubca, borca in mučenika za narodove pravice, tudi ni tematika vezana izključno na kmečke upore. Naj bo izbor še tako jubilejnega značaja, založniki in uredništvo knjižnice nimajo namena bralcem posredovati le branja priložnostnega pomena, temveč želijo širšemu krogu predstaviti najpomembnejše pripovedne in pesniške stvaritve hrvaške in slovenske književnosti. Izbrana so tista dela, ki s svojim idejnim

izročilom, tematiko in fabulo izpričujejo svobodoljubni uporopiški duh naših narodov. Zato je prvi in glavni namen knjižnice, da prikaže tiste kove v slovenski in hrvaški umetniški besedi, ki so vedno skrbno sledili življenju ljudstva in reagirali na vsa pomembnejša dogajanja. Svobodomiselnost in ljubezen do ljudstva, ki vejeta iz del, sta tudi določili koncepcijo izbora.

Glede na veliko kulturno založniško dejanje, na pretehten izbor pisateljev in na veliko idejo, ki je vodila založnike in urednike, lahko še danes pred izidom zapišemo, da naj vsakdo izmed nas po svojih močeh pomore k uspehu kulturne akcije. Tu vsekakor ne gre za materialni zaslugek, temveč za pridlo svobodoljubne in zavolje tega kulturne zavesti, revolucije narne zavesti torej, ki jo zagotavljajo našim narodom, za nacionalno svobodo, kulturno afirmacijo in družbeni napredek.

F. B.

PARTIZANSKA KNJIGA

LJUBLJANA, VODNIKOVA 43

Ob 500-letnici kmečkih vstaj in ob 400-letnici slovensko-hrvaškega punta pod vodstvom Matije Gubca bo prvič na Slovenskem januarja 1973 izšla edinstvena zbirka tridesetih knjig s kmečko tematiko

GUBČEVA KNJIŽNICA,

ki bo povezovala v celoto izbor iz slovenske in hrvaške književnosti. Hrvatski del zbirke so prevedli naši najboljši prevajalci. Vsaka knjiga bo vsebovala avtorjev portret in spremno besedo o literatu in njegovem delu.

Knjiga je tiskana na najboljšem brezlesnem papirju.

Format: 13 x 20 cm

9000 strani

Vezava: rdeč balakron

Zbirka je v prednaročilu izjemno poceni, saj stane samo 900 din, po izidu pa bo 1.200 din. Zbirko lahko plačate v devetih obrokih po 100 din. S takojšnjim naročilom boste prihranili kar 300 din.

Za naročnike Gubčeve knjižnice smo pripravili posebno presenečenje. Ob prejemu celotne zbirke bo vsak naročnik prejel še darilo — barvno reprodukcijo znanega hrvaškega slikarja Krste Hegedušića, ki prikazuje bitko pri Spodnji Stubici leta 1573. Reprodukcijska je tiskana na umetniškem brezlesnem papirju, formata 100 x 45 cm. Reprodukcijska je že v prosti prodaji po 30 din pri Partizanski knjigi.

PARTIZANSKA KNJIGA — LJUBLJANA

Vodnikova 43

Telefon: 56-498, 56-750, 56-733

Naročilnica

Nepreklicno naročam knjižno zbirko GUBČEVA KNJIŽNICA, ki obsega 30 knjig in stane v prednaročilu 900,00 din. Vsoto bom nakazal:

— vso naenkrat

— v devetih zaporednih mesečnih obrokih po 100 din, in sicer tako, da bom izplačal zadnji obrok po prejemu zbirke januarja 1973. Obroke bom začel odplačevati maja 1972. Ob morebitnem kasnejšem naročilu bom poravnal vse obroke za nazaj. (Neustrezno prečrtaj!)

Ime in priimek

Poklic

Zaposlen pri

Točen naslov

Datum:

Podpis:

Bitka pri Spodnji Stubici, leta 1573 izsek — olje, Krsto Hegedušić

Plemenito razumevanje za glasbo

Pomenek z glasbeno pedagoginjo na osnovni šoli »Valentin Vodnik« v Ljubljani, prof. Bronko Saxovo

Skorajda ni proslave v občini Ljubljana-Siška, na kateri ne bi sodelovali učenci glasbene pedagoginje prof. Bronke Saxove. S šolskim pevskim zborom sodeluje na proslavah raznih organizacij, ob spominskih dnevih in praznikih, redno pa prireja glasbene nastope tudi na osnovni šoli Valentina Vodnika v Šiški, kjer poučuje. Po eni izmed proslav smo jo naprosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj:

KDAJ IN KAKO STE VZLJUBILI GLASBO IN KJE STE KONČALI ŠTUDIJO?

— Že kot otrok sem vzljubila glasbo. Kjer koli se je kaj slivalo, so me bila sama ušesa. Izredno rada sem nastopala in moja skrita, vroča želja je bila, da bi postala tudi sama nekoč glasbena učiteljica. Veliko veselje do poučevanja in neizmerna ljubezen do glasbe sta me do končno navdušili za pedagoški poklic, ki sem se mu posvetila z vsem žarom. Študij sem dokončala v Ljubljani in zdaj že trinajsto leto poučujem.

KJE STE DOSEDAJ SLUŽBOVALI IN KAKO STE ORGANIZIRALI GLASBENO DEJAVNOST?

— Moje prvo službeno mesto je bilo štiri leta na poljanski osemletki, zdaj pa že deveto leto poučujem na osnovni šoli Valentina Vodnika. Svoj pedagoški poklic imam zelo rada, saj v njem odkrivam mlademu človeku tisti svet, v katerem bo našlo njegovo srce mnogo višje vrednote in se bo lahko odpočilo od vsakdanjega boja z življenjem.

Glasbeno dejavnost sem že v prvih letih skušala organizirati čim bolj vsestransko. Poleg rednega pouka sem vodila tudi štiri pevske zборе. Prirejali smo razne spevoigre, med njimi tudi otroško opero »Pomlad« Matije Tomca. To so prelepi spomini.

V zadnjem času pa gojim poleg vokalne tudi zelo pestro instrumentalno smer.

NA OSNOVNI ŠOLI VALENTINA VODNIKA V ZGORNJI ŠIŠKI STE SE KOT GLASBENA PEDAGOGINJA ZELO UVELJAVILI. KATERE PANOGE GLASBE GOJITE?

— Všeč mi je vsaka glasba, ki je dobra, ki je v nekih estetskih mejah, tista glasba, ob kateri podzvestno čutimo željo — biti boljši. Zato sem z veseljem razširila našo glasbeno dejavnost na vsa področja in smeri. Poleg mladinskega pevskega zbora imam tudi dva razreda blokflavte, mali orffov orkester in nekaj klavirskega pouka.

Glasbeno dejavnost smo razširili tudi na tesno povezavo z organizacijo »Glasbena mladina«, ki nam prireja na šoli res lepe koncerte. Med nami smo imeli čast pozdraviti priznane umetnike — kvartet Consortium musicum, trio Lorenz, pihalni kvartet RTV, harfistko Pavlo Uršičevo ter italijanskega violinista Carla Sciarappa. Imamo tudi 250 učencev naročnikov časopisa »Glasbena mladina«. Torej je glasbeno življenje pri nas res v polnem razmahu in naša šolska mladina navdušeno sodeluje.

KATERI SO VAŠI REDNI LETNI NASTOPI ALI REVIJE?

— Nastopamo pa zelo veliko. Navadno imam okrog 16 nastopov letno. Poleg rednih šolskih proslav vsako leto nastopamo na reviji »Srečanje mladih pevcev«, sodelujemo s terenskimi organizacijami, z organizacijo Zveze borcev, Rdečega križa, snemamo v radiu in ob koncu vsakega šolskega leta priredimo celovečerni vokalno instrumentalni koncert za starše. Lani smo tudi sodelovali z mladinskimi pevskim zborom v slovenski filharmoniji pri izvedbi

Bachovega pasiona, kar je bilo za naše pevce nepozabno glasbeno doživetje.

MED DRAVELJSKIMI PIONIRJI IN OBČANI STE SI PRIDOBILI VELIKO PRIZNANJE S SVOJIMI DOSEDANJIMI NASTOPI. ALI STE PRIPRAVLJENI ŠE NADALJE SODELOVATI?

— Seveda, z vsem srcem. Vesela sem, da nas ljudje radi poslušajo. Vesela sem, če morem po svojih skromnih močeh — dajati, razveseljati, plemeniti, tako da človek občuti lepoto in veličino glasbe.

IMATE ŠE SAMI KAJ DODATI K POMENKU?

— Da. Ob tej priliki bi se

rada zahvalila vsem, ki nam dajejo toliko vsestranske moralne podpore; našemu šolskemu vodstvu, ki ima tako nesebično in plemenito razumevanje za glasbo in seveda vsem ljubeznivim Draveljčanom, ki nas radi poslušajo. Veseli me, da živim in delam v krogu ljudi, ki imajo tako lep in iskren odnos do glasbe!

Vsem njim naj velja še misel, ki jo tolikokrat povem v razredu: Pesem sprosti bolečino duše.

V težavah življenja, kadar ni besed za bolest srca, je glasba tista uteha, ki duševni mir uravnava.

Pogovor pripravil: STANKO SKOČIR

Svet

III. OSNOVNE ŠOLE VELENJE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. učitelja glasbenega pouka — PRU ali P — za nedoločen čas
2. učitelja za zemljepis — zgodovino — PRU ali P — za nedoločen čas
3. učitelja razrednega pouka — U ali PRU za razredni pouk — za nedoločen čas

Pogoj za sprejem v delovno razmerje je predpisana strokovna izobrazba in opravljen strokovni izpit. Pod 3. je zaželeno, da ima kandidat opravljen seminar za MOM.

Stanovanj ni.

Prijave pošljite v 15 dneh po izidu razpisa na naslov: Svet šole III. osnovne šole Velenje.

KOMISIJA ZA VOLITVE, IMENOVANJA IN KADROVSKE ZADEVE PRI SKUPŠČINI OBČINE LJUBLJANA-SIŠKA

razpisuje po 89. členu zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS šte. 9/68 in 14/69) prosto delovno mesto ravnatelja osnovne šole

»Franc Marn« Vodice pri Ljubljani

Kandidati morajo poleg splošnih, izpolnjevati še posebne pogoje:

- a) da imajo višjo ali visoko izobrazbo pedagoške smeri s strokovnim izpitom
- b) najmanj 10 let neposredne pedagoške prakse.

Pismene prijave, kolkovane z 2 din državne takse in opremljene s potrebnimi dokazili, sprejema komisija v roku 15 dni po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA RADENCI, občina Gornja Radgona

razpisuje namesto delovnega mesta učitelja za razredni pouk delovno mesto — predmetnega učitelja za matematiko in fiziko, PRU

OSNOVNA ŠOLA NEGOVA, občina Gornja Radgona

razpisuje delovni mesti — dveh učiteljev za razredni pouk, U

GLASBENA ŠOLA RADOVLJICA

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za kitaro — PRU ali U
- učitelja za harmoniko — PRU ali U
- učitelja za violino —

Stanovanj ni.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE GORNJA RADGONA

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. ravnatelja osnovne šole Gornja Radgona
Pogoj: po čl. 89/I. zakona o osnovni šoli
2. ravnatelja osnovne šole Stogovci
Pogoj: po čl. 89/I. zakona o osnovni šoli
3. Ravnatelja poklicne gostinske šole Radenci
Pogoj: po čl. 56/II. zakona o srednjem šolstvu
4. Ravnatelja glasbene šole Gornja Radgona
Pogoj: po čl. 27. zakona o glasbenih šolah
5. Direktorja delavske univerze Gornja Radgona
Pogoj: višja šolska izobrazba andragoške smeri in 10 let delovnih izkušenj;
6. Upravnika otroškega vrtca Gornja Radgona
Pogoj: po 13. členu zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za Predšolske otroke in strokovni izpit
7. Upravnika otroškega vrtca Janžev vrh
Pogoj: po 13. členu zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke in strokovni izpit.

Kandidati, ki poleg splošnih pogojev izpolnjujejo pogoje iz tega razpisa, naj se prigrasijo na razpisana mesta v 15 dneh po objavi tega razpisa na naslov: Komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Gornja Radgona.

O rezultatih razpisa bodo kandidati obveščeni v 60 dneh po poteku razpisnega roka.

Delovna mesta pod zap. št. 3, 4, 5 in 7 razpisujemo zaradi reelekcije.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE BREŽICE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. Ravnatelja osnovne šole Cerklje ob Krki (ni reelekcija)
2. Ravnatelja osnovne šole Bizeljsko
3. Ravnatelja internata pri Poklicni šoli za kadre v blagovnem prometu Brežice (ni reelekcija)

Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

pod 1. in 2.: da ima visoko, višjo ali srednjo strokovno izobrazbo pedagoške smeri in najmanj 5 let pedagoške prakse;

pod 3.: da ima višjo ali visoko strokovno izobrazbo pedagoške smeri in najmanj 5 let pedagoške prakse.

Kandidat mora predložiti kratek življenjepis z opisom dosežanj službovanja, dokazilo o strokovni izobrazbi in strokovnem izpitu.

Prevzem dolžnosti: pod 1. in 2. — 1. avgusta 1972, pod 3. — 1. julija 1972.

Pod 1. je na voljo družinsko stanovanje.

Prijave predložite v 15 dneh po objavi razpisa Komisiji za volitve in imenovanja Skupščine občine Brežice.

OSNOVNA ŠOLA »KAREL DESTOVNIK KAJUH« Murska Sobota

razpisuje delovna mesta:

- učitelja za glasbeni pouk, PRU ali abs. PA, sposobnega za vodenje šolskega zbora
- učitelja za telesno vzgojo, PRU, ženska, nepoln delovni čas
- učitelja za razredni pouk na podružnični šoli Krog (za eno šolsko leto)

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

OSNOVNA ŠOLA MUTA

razpisuje mesto

vzgojiteljice v vzgojno-varstveni ustanovi, za nedoločen čas, VZG.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Nastop službe takoj.

SVET OSNOVNE ŠOLE »JOŽE KRAJC« RAKEK

razpisuje delovno mesto

učitelja matematike, PRU, za nedoločen čas.

Rok prijave je petnajst dni po objavi razpisa.

Samska soba po dogovoru.

OBČINSKA ZVEZA ZA TELESNO KULTURO CELJE

razpisuje prosto delovno mesto referenta za šolska športna društva.

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba v stroki
- poskusna doba
- osebni dohodek po sporazumu
- stanovanja ni
- nastop službe 1. septembra 1972

Prošnjo z življenjepisom ter dokazili o izobrazbi pošljite na Občinsko zvezo za telesno kulturo Celje.

OSNOVNA ŠOLA KOŠANA

razpisuje naslednji delovni mesti:

- učitelja za razredni pouk — za nedoločen čas
- učitelja za slovenski jezik — PRU — za nedoločen čas

Rok za prijave: 15 dni po objavi razpisa

Samsko stanovanje po dogovoru.

OTROŠKI VRTEC IDRIJA

razpisuje prosto delovno mesto

— vzgojiteljice

Stanovanja ni.

Delovna skupnost DELAVSKE UNIVERZE MARIBOR

razpisuje prosto delovno mesto

predmetnega učitelja slovenskega jezika (za nedoločen čas).

Pogoj je višja šolska izobrazba, zaželen je praksa.

Delovna skupnost OSNOVNE ŠOLE »SIMON KOS« PODBRDO

razpisuje delovno mesto

tajnika-računovodje šole

Pogoj: srednja ekonomska šola.

Nastop službe takoj ali po dogovoru za nedoločen čas.

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

O letošnjih pokojninah

ODGOVOR ZA M. J., Maribor

Posredujemo vam odgovor strokovnjaka za pokojninsko zavarovanje o valorizacijskih količnikih, s katerimi se povečujejo osebni dohodki tistim, ki nameravajo letos v pokoj.

Ti količniki so različni za tiste, ki nameravajo v pokoj v I. polletju letos (do vključno junija) in spet različni za tiste, ki nameravajo v pokoj v drugi polovici tega leta. Za tiste, ki nameravajo v pokoj v prvi polovici tega leta, se povečajo osebni dohodki iz petletnega povprečja 1967 do vključno 1971 takole:

	količnik
OD iz leta 1967	151
OD iz leta 1968	138
OD iz leta 1969	120
OD iz leta 1970	100
OD iz leta 1971	100

Če povečate prva tri leta z navedenimi količniki in delite petletno vsoto nato s 5, je to osnova, od katere se vam bo določila pokojnina (če imate npr. 35 let službe, bo pokojnina 85 % od osnove). Če izberete to varianto, se vam bo pokojnina povečala ponovno že s 1. 1. 1973 glede na gibanje življenjskih stroškov v letu 1972 nasproti letu 1971 (računati je treba s približno 20 odstotnim povečanjem).

Za tiste, ki nameravajo v po-

koj v drugi polovici tega leta (s 1. julijem ali pozneje) in se jim torej šteje v osnovo tudi osebni dohodek iz l. 1972, pa velja petletno povprečje iz let 1968—1972. Osebni dohodki iz prvih treh let tega obdobja bi se povečali takole:

	količnik
OD iz leta 1968	164,8
OD iz leta 1969	143,1
OD iz leta 1970	119,4

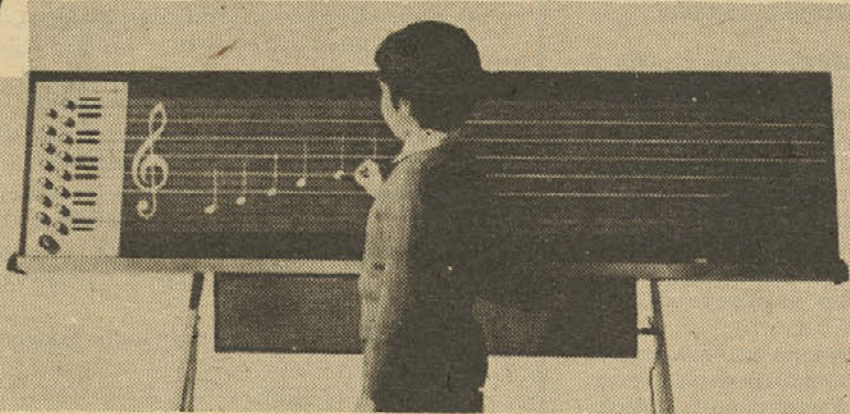
OD iz let 1971 in 1972 ostanejo nespremenjeni. Pri tej varianti pa je važno, da se pokojnina ne bo ponovno valorizirala s 1. 1. 1973, temveč šele s 1. 1. 1974. Zato je treba tudi ta moment upoštevati pri izbiri variant.

Dr. L. S.

STE ŽE PORAVNALI NAROCNINO?

»Melodija« Mengeš

GLASBENA ZVOČNA TABLA SIMONIDA

TEHNIČNI OPIS ZVOČNE TABLE

Zvočno tablo sestavlja lesen okvir s sprednjo in zadnjo ploščo. Sprednja je spojena s prevodnimi zvezami, tako da pripada vsakemu tonu samostojna zveza. Višanje in nižanje posameznih tonov uravnavamo z gumbi, ki so na levi strani table. Posamezni toni so povezani s transistorskim oscilatorji. Število oscilatorjev je odvisno od tonskega obsega posamezne višine tona, tako da pripada vsakemu tonu po en oscilator. Električni signali so vezani za prilagojen ojačevalec. Iz ojačevalca dobivamo močnejše signale. Ti so vezani z zvočnikom, ki je postavljen na spodnji del zvočne table. Prostor med sprednjo in zadnjo stranjo table je namenjen električnim zvezam in elektronskim delom. Zvočna tabla je prilagojena napetosti 220 V in takoj po vključitvi lahko normalno dela. Sprednja ploščica je tako prilagojena, da omogoča pisanje s kredo in se lahko briše s krpo.

MOŽNOSTI UPORABE:

- hitro učenje not;
- zelo praktična za melodijske vaje, posebno pri branju not;
- omogoča učenje posameznih tonov z višaji in nižaji;
- zvočno tablo lahko uporabimo pri zborih za spremljavo ali učenje posameznih skladb;
- pri dvoglasnem ali triglasnem petju;
- na tabli lahko igramo melodije;
- praktična je za združevanje ritma melodije;
- s pritiskom prstov lahko izvajamo močnejše ali šibkejše tone;
- praktična je za uporabo v osnovnih in glasbenih šolah.

Zvočna tabla šteje 15 pomaga pri obvladovanju glasbe. Je zelo enostavna za uporabo. Na linijski sistem napišemo zelene note, vključimo na priključek 220 V, nato pa na taster zvočne škatle. Drugi del električnega voda držimo v roki, nato se dotaknemo note in dobimo zeleni ton. Jakost zvoka uravnavamo s potenciometrom, ki nam rabi hkrati za vključevanje ali izključevanje zvočne table.

Na zvočni tabli lahko izvajamo več tonov hkrati, s tem pa tudi vse vrste akordov. Ostali priključki omogočajo, da se posamezni toni zvišajo ali znižajo.

TEHNIČNI PODATKI:

Tonski obseg — 2 oktavi (a — a²)
Zunanja mera — 1800 x 485 x 70 mm
Višina — 1600 mm
Teža — 34 kg
Napetost — 220 V 50H 20W

Zvočna tabla je transistorska. Na zvočni tabli so postavljeni kolesčki, ki omogočajo prenašanje table z enega na drug prostor.

Proizvaja in prodaja Tovarna glasbil in učil »Melodija« Mengeš, kjer lahko dobite vse informacije o možnosti nakupa.

TOVARNA GLASBIL IN UČIL

M E N G E Š
melodija
SLOVENIJA

O ZVOČNI TABLI

Med sodobnimi pripomočki za glasbeni pouk zbuja že nekaj let posebno pozornost zvočna notna tabla, ki smo jo spoznali najprej na mednarodnih razstavah šolske opreme in učil, pred letom dni pa jo je začela izdelovati tudi tovarna Melodija v Mengešu.

Črte in medčrtja notnega sistema so pri tej tabli povezani z elektronskimi zbujevalci tona. Če se dotaknemo napisanih not melodije s posebno paličico, ki je povezana z aparaturjo, se oglašijo ustrežni toni. Prav tako zbudimo tone, če vzamemo v eno roko poseben kontakt, s kazalcem druge roke pa se dotikamo ustreznih mest v črtovju — pogosto je zvok v tem primeru še bolj čist. Z uporabo več prstov hkrati lahko igramo sozvočja, pa tudi kontrapunktično izpeljana dvoglasja. S posebnimi gumbi na levi strani table tone zvišujemo in znižujemo, tako da je tabla uporabna v vseh tonalitetah.

Pri nas v praksi zvočno tablo še premalo poznamo. Izkušnje tujih glasbenih pedagogov pa povzemamo predvsem naslednje njene prednosti:

- pomaga k lažjemu osvajanju glasbenoteoretičnega znanja, predvsem k osvajanju not ob hkrati zvencih tonih,
- je uporabna pri urjenju v petju po notah in v zapisovanju znanih melodij, zlasti ker omogoča učencu neprestano kontrolo tonske višine,
- omogoča razumevanje vloge višaja in nižaja,
- je uporabna pri uvajanju v dvo in večglasno petje,

12. teza o Feuerbachu: Še enkrat mi razložite slabosti sveta! Zdjaj kupčujem z armadami.

V zakladnico duha vdre včasih tudi kak general.

Gorje pismenemu med analfabeti!

Srečen znanstvenik z mesarjevo plačo!

Skrivnost avtoritete je v tem, da božaš z bičem.

Samska učiteljica je poročena z razredom.

Vzgajamo metulje, potrebujemo pa buldožerje.

Ivan Cimerman

— je primerna tudi pri ustvarjanju melodij.

Navedene prednosti pa niso vedno v skladu z našim glasbenovzgojnim sistemom, ki izhaja iz učenčeve aktivnosti (petje, igranje na preprostih ritmičnih in melodičnih glasbilih) in postavlja glasbenoteoretično znanje v ozadje; nepravilna uporaba zvočne notne table bi utegnila zavesti glasbene vzgojitelje, posebno manj izkušene, da bi zanemarili samostojnost učencev in da bi se oddaljili od postavljenih smotrov glasbenega pouka.

Hkrati pa je zvočna notna tabla vabljiv pripomoček, ki utegne učitelju olajšati delo in mu prihraniti čas, saj mu od notne table do vira zvoka ni treba napraviti niti koraka, zelo hvaležen pripomoček pa bi mogla postati tudi v skromnejših razmerah, ko šola nima po-

sebnih učilnic za glasbeni pouk in ustreznega glasbila s tipkami, prav tako bi jo mogli pri učenju melodij koristno uporabljati učitelji razrednega pouka.

Da bi poiskali zvočni notni tabli ustrezno mesto v našem glasbenovzgojnem sistemu, predvsem da bi izkoristili njeno praktičnost in jo prilagodili našim logom naše glasbene vzgoje, je zavod za šolstvo sklenil v letošnjem šolskem letu preizkusiti glede na naše potrebe. Rezultate tega preizkusa glasbeni pedagogi nestrpnost pričakujejo.

Zvočna notna tabla pa bi bila zelo uporabna tudi na področju posebnega šolstva saj imajo svetlu že izkušnje v delu z vidno sluhno ali telesno prizadetimi otroki; prav bi bilo, ko bi jo teh vidikov preizkusili tudi pri nas.

PAVLE KALANČIČ

ŠOLE!

UČITELJI MATEMATIKE! UČITELJI RAZREDNEGA POUKA!

V drugi polovici maja bodo ŠKOLSKÉ NOVINE v Zagrebu, trg maršala Tita 4, izdale knjigo

»Teme iz nastave matematike u 1. razredu osnovne škole«

avtorjev: prof. Vladimira Benčiča
in prof. Josipa Markovca

Knjiga je namenjena vsem učiteljem razrednega pouka in učiteljem matematike. Avtorji na zelo preprost in razumljiv način posredujejo matematične pojme, kot so: množica, funkcija, relacija, operacije z množicami, zveza, razlika, produkt, prerez — enakosti, enačbe itd.

Poleg matematike je v knjigi tudi metodika pouka matematike v prvem razredu. Pojasnjeno je, zakaj se matematični pouk gradi na množicah, kakšna je njihova vloga v nadaljnji gradnji matematičnih pojmov, kot so: vsota, seštevanje in odštevanje števil, transformacija enakosti in enačbe, odvisnost vsote in razlika v členih itd.

Vsebina knjige je zajeta v 26 poglavjih — vsako je samostojna celota. Kratko besedilo in preprosta razlaga bosta pripomogla k lažjemu in boljše dojetju vsebine. Ker bo knjiga izšla v omejenem številu izvodov, v precej nižji predprodajni ceni, vas prosimo, da pošljete svojo naročilnico na priloženem kuponu. Upoštevali jo bomo kot nepreklicno.

Cena v predplačilu 30 N-din
V prodaji je 36 N-din

ŠKOLSKÉ NOVINE,
ZAGREB, TRG MARŠALA TITA br. 4

Naročilnica

Nepreklicno naročam knjigo TEME IZ NASTAVE MATEMATIKE V I. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE po ceni v predplačilu 30 N-din za izvod. Knjigo bom prejel po povzetju.

(točen naslov naročnika)

(izvodov knjige)

Vsem šolam, vzgojno izobraževalnim zavodom in prosvetnim delavcem!

Zveza pedagoških društev Slovenije, izobraževalna skupnost SR Slovenije in pedagoški inštitut pri univerzi v Ljubljani pripravljajo publikacijo OSNOVNA ŠOLA NA SLOVENSKEM V ŠOL. LETU 1969/70.

To je edicija, s katero bo med drugim počaščen stoletni jubilej slovenske osnovne šole.

Publikacija vsebuje najprej organizacijski in personalni opis glavnih republiških ustanov, ki so neposredne povezane z delom osnovne šole. Zatem sledi obsežnejši tekstovni del.

Tretji del je posvečen registru in opisu vseh osnovnih šol na Slovenskem od centralnih in podružničnih do samostojnih. Temu sledi popis vsega pedagoškega osebja (šematizem) na naših osnovnih šolah. Pri vsaki šoli je popisano tudi administrativno in tehnično osebje.

Četrty del obsega najprej študijo o zavodih za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Peti del publikacije vsebuje kratek deskriptivni prikaz skupnosti otroškega varstva in vzgojnovarstvene dejavnosti za predšolske otroke v SR Sloveniji ter podroben popis vzgojnovarstvenih zavodov v SR Sloveniji in njihovih delavcev.

Na koncu publikacije je krajevno kazalo in obsežno imensko kazalo.

Publikacija predstavlja velik napor in pomembno edicijo, ki nam bo razkrila marsikaj zanimivega o naši današnji osnovni šoli.

Zaradi tega mora biti v interesu vsake šole, da si to knjigo čimprej naroči. Isto velja tudi za posamezne učitelje in druge pedagoške, administrativne in tehnične delavce na opisanih šolah in vzgojnoizobraževalnih zavodih, saj bo v tej

publikaciji dokumentirano navedena njihova zaposlitev v šolskem letu 1969/70.

Obseg knjige je okrog 1500 strani, razdeljena je na dva dela in vezana v polplatno.

Da bi omogočili nakup knjige čim številnejšim šolam, vzgojnoizobraževalnim zavodom in prosvetnim delavcem, razpisujejo izdajatelj prednaročilo. V prednaročilu bo stala knjiga 200,00 dinarjev za ustanove in 150,00 dinarjev za individualne prednaročnike. Le-ti lahko knjigo plačajo tudi v treh mesečnih obrokih.

Ravnateljstva šol prosimo, da nam čimprej pošljejo naročilnico za publikacijo in prilože seznam šolskih delavcev, ki knjigo naročajo v prednaročitvenem roku.

Zneske za prednaročilo pošljite na žiro račun Zveze pedagoških društev Slovenije, 61000 Ljubljana, Gosposka 3 — 501-8-27/1, SDK, Ljubljana.

NAROČILNICA

Podpisani(a)

Natančen naslov:

Nepreklicno naročam(o) publikacijo

OSNOVNA ŠOLA NA SLOVENSKEM
V ŠOLSKEM LETU 1969/70

Znesek din bom(o) plačali — naenkrat — v treh zaporednih obrokih po din na žiro račun Zveze pedagoških društev Slovenije, 61000 Ljubljana, Gosposka 3. — 501-8-27/1, SDK, Ljubljana.

Soglašam(o) s prednaročitvenim pogojem, da knjigo prejmem(o) šele, ko bo v celoti plačana.

Kraj in datum:

Žig šole in podpis ravnatelja
ali individualnega naročnika

Kinematografi prikazujejo

nosti zelo dobro sprejet tu med filmskimi sladokusci. njem se lahko pogovorite srednješolsko mladino. m.

Film SLAČENJE znanega režiserja Miloša Formana je od filmov Joe ... tudi to je Amerika in Panika v Needle Parku najbolj zanimiv način prikazati problematiko odtujevanja ameriških otrok od staršev in njihovo nagnjenje k mamiliom.

tem filmu nastopa Forman vsej svoji popolnosti brez tendencnosti, tako da ima gledalec občutek, da je film dokumentaren.

Cepprav je Forman češki emigrant v Ameriki od leta 1968, je znal izkoristiti značilnosti ameriškega življenja do skrajnosti. Film zelo priporočamo. n. d.

PET LAHKIH KOMADOV je skonstruiran film na znano zgodbo o otrocih, ki jih domače okolje in patriarhalni odnos duše, zato zbežijo v svet in tava do mesta do mesta, nikjer pa ne najdejo miru. Film ni niti po tematiki niti po vizualni zaciji. n. d.

PROMETNA GNEČA je novi film režiserja in igralca Jacquesa Tatija, ki se, kot vedno, norčuje iz življenja, ki ga živimo; večno se prilagajamo pridobitvam civilizacije, naglici in gneči, ki jo le-ta prinaša s seboj. Njegov junak gospod Hulot — temu kot vedno nasprotuje, zopet je simpatičen v svoji nesposobnosti prilagajanja. V filmu je kot običajno — obilica poetičnega humora.

PANIKA V PARKU MAMIL je film ameriškega režiserja Jerryja Schatzberga. To je film, ki je s svojo surovostjo postal ena od najbolj učinkovitih obtožb nevarnosti, ki grozi mladini — narkomanije. Je eden tistih redkih filmov, ki svoje didaktično poslanstvo kažejo prizadeto, pošteno in socialno. Film je prav zaradi te svoje last-